

Тиждень

український www.ut.net.ua

Дітмар Штодеман:
«Чим німці
відрізняються
від українців?
Нічим!»
Стор. 14

№ 1–2 (10) 11 – 17 СІЧНЯ 2008

НАДІЇ ТА КРИЗИ ТИМОШЕНКО

Рейтинг очікуваних небезпек
і досягнень. Стор. 22

БАНДА СУШКА

Судять найзухваліших
бандитів Львова.
Стор. 26

СХІД – ЗАХІД

Українські патріоти
Луганська та російські
імперіалісти Львова. Стор. 50

РОСІЯ І МИ

ISSN 1996-1561

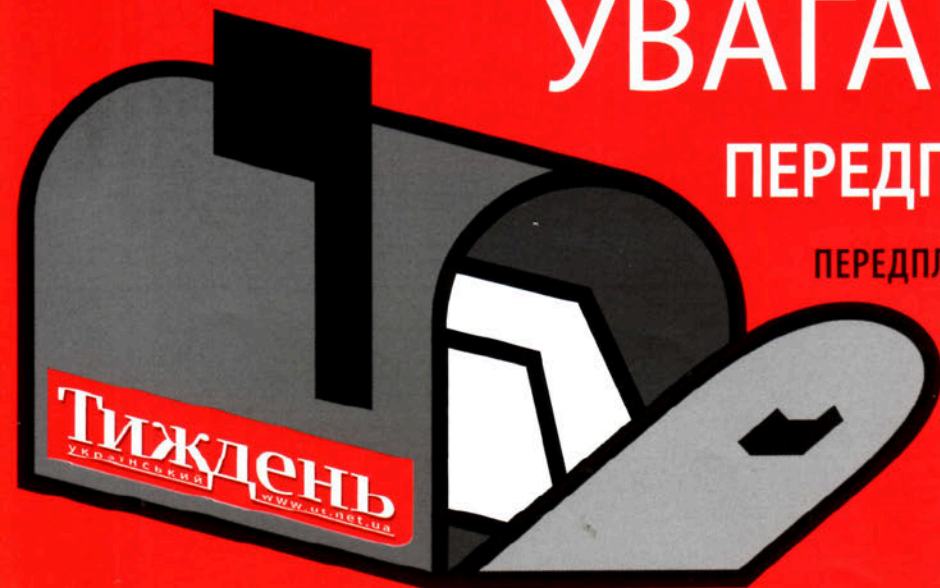
9 771996 156002

«ФАНТОМНІ БОЛІ»
ІМПЕРІЇ. СТОР. 40

УВАГА! АКЦІЯ!

ПЕРЕДПЛАТИ І ВИГРАЙ!

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – **99319**

Редакція журналу «Український ТИЖДЕНЬ» оголошує конкурс передплатників. Передплатіть журнал у будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта» за ціною:

1 міс. – 15,34 грн

3 міс. – 46,02 грн

6 міс. – 92,04 грн

11 міс. – 168,74 грн

і гарантовано отримайте приз:

Унікальна фірмова футболка

Плед

Ексклюзивний журнал карикатур

Для того, щоб отримати призи, необхідно надіслати у редакцію поштою або по факсу копію квитанції про передплату з чітким відтиском касового апарата, де розбірливо, бажано друкованими літерами зазначте:

- контактний телефон;
- адресу;
- ПІБ

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 503-37-41
менеджер з передплати Кашук Тетяна
kta@ut.net.ua

Акція триває до 15 січня

ОБРАЗ

Ще якихось років 15 тому ніхто й не замислювався, що кожен рік патронує якась тварючка. А тепер на Новий рік усі завалюють одне одного сувенірами

не кривлявся Шуру у ваш бік – вам він навряд чи загроза. Малюнок Олени Цуканової і Сергія Рябоконя.

з відповідними представниками фауни. У жодній країні Європи такого заклпнення східним гороскопом

немає. Що це – потреба заповнювати вільні ніші в нашій економіці чи намагання підтримати якийсь вид виробництва під час розпродажів? Та й би

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГМЕХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Юрій Макаров
Перший заступник головного редактора Роман Кульчинський
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'яничук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ суспільства Ольга Михайлова
Відділ новин Наталія Васютин
Відділ історії та науки Роман Кабачий
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожицька
Літературний редактор Ольга Артюх
Виконавчий директор Роман Чигрин

Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков, Микола Титаренко
Художник Андрій Єрмоленко
Більд-редакція Вікторія Буянова, Анатолій Белов
Фотографи Валентин Дирман, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стовпова
Відділ реклами Алла Левковська
Відділ розповсюдження Наталія Астаф'єва
Event manager Ганна Лебедева
Відділ маркетингу Сергій Криган
Помічник головного редактора Олена Чекач

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «Новий друк»
 Київ, вул. Магнітогорська, 1
 № зам. 08-3014
 Наклад 17 000
Адреса редакції 01030, Київ, вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Адреса для листування 03040, Київ, вул. Васильківська, 2 А
Телефон (044) 503 3740
Виходить щотижня
Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

РОСІЙСЬКИЙ СОН В УКРАЇНСЬКУ НІЧ

МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

«**Н**овий російський уряд заборонив вживати в російській мові слова американського походження». З цього інформаційного повідомлення, яке нібито миттєво переповнило Інтернет, почався мій сон.

У цьому сні сиджу я біля комп'ютера, слова російські-іншомовні згадую, просто-таки на смак випробовую: як все ж таки чудово, що Україна — не Росія. А тут вже колеги-телевізійники телефонують:

— У тебе в Москві друзів-знайомих багато, дай нам телефони — нехай вони нову ухвалу прокоментують.

— Раз, — відповідаю, — запитаю.

А сама думаю щось на кшталт: для нас це все смішно, і мої московські знайомі також жартують. А за жарти, швидше за все, в новій Росії, як і раніше...

— Ідея є, — кажу. — Приїжджайте в київський офіс Російського інформаційного агентства «Новости», вам тут справжній росіянин все на камеру і прокоментує, ще й з погляду державного мас-медіа.

— Супер, — відповідають колеги американізом, — вже в дорозі!

Заходжу до Захара Віноградова (йому потім першому сон переказала) з широкою російською усмішкою:

— Вам випав шанс прославитися: зараз особисто прокоментуєте доленосну ухвалу товариша Зубкова!

— А що ж казати? — керівник представництва найближчого до Кремля інформгентства відповідає трохи розгублено.

— Ну як же, — моделюю ситуацію. — Скажете, що так вже історично склалося: досі в українській мові був приблизно на 15% менший, ніж у російської, словниковий запас. А зараз, коли від слів-американців позбавилися, а російськими можна буде замінити далеко не всі з них, і, звичайно, не одразу, наші мови практично зрівнялися за обсягом словника. Тому цей чинник сприятиме зближенню культур та невідворотному зближенню націй...

І тут обривається моє словесне вивернення, вже відштовхують мене телевізійники з великими кошлатими мікрофонами, і камер вже з десяток, і всі вони оточують Захара, який починає переповідати в об'єктиви щойно сказане мною. І все більше входить в образ, все впевненішою стає його мова. І вже запитують у нього:

— Так ті росіяни, які хочуть продовжувати вживати заборонені слова, можуть учити українську?

— Звичайно, — говорить він.

Тут мене відштовхує, пробираючись на вільне місце, якийсь журналіст і голосно диктує на стрічку новин інформаційне повідомлення-блицкавку: «Керівник українського представництва російського державного агентства порадив всім, незгодним із діями російської влади, переїздити до України».

І я розумію, що Росія аж ніяк не похвалить мого шефа. Що загалом непоганий росіянин щойно з моєї подачі поплатився своєю кар'єрою. Якщо ми в Україні можемо легко жартувати з будь-чого, то зовсім поряд з нами вже насправді не до жартів. І в цьому стані сум'яття я прокинулася.

Все це було ще на початку жовтня. Приблизно тиждень я переказу-

вала сон як курйоз знайомим по обидві сторони від Хутора Михайлівського: мені дуже рідко сниться щось зв'язне, причому легко пояснюване післявиборчою перевтомою. Але москвичів насамперед хвилювало, чому я так не вірю в їхні можливості захисту демократичних переконань, українські ж друзі-колеги раз у раз цікавилися, від якої дати ухвала прем'єра Зубкова і чи є вже в Інтернеті повний перелік заборонених американізмів?!

Тобто, новітня Росія, що крокує до авторитаризму, в Україні виявилася сталим образом. І нас вже абсолютно не дивує маячня про заборону вживання певних слів, що наспілася мені, оскільки вона цьому образу цілком відповідає. І, спираючись на ті само стабільні образи, вже відійшовши від влади у тінь, уряд Віктора Януковича нині заявляє, що референдум про статус російської мови в Україні конче необхідний. Натомість «помаранчева» парламентська коаліція клятвено обіцяє охороняти українську, не уточнюючи при цьому, від якої мови...

Відтак, ми хочемо знати про нішиню Росію рівно стільки ж, скільки і вона про нас. Нічого «зайвого». Викохані засобами масової інформації однібічні образи держав, їхніх лідерів та жителів повністю відповідають нашим потребам у цьому знанні.

Знайомий психіатр нещодавно розповів, що людям на пострадянському просторі навіть під час нападів білої гарячки перестали ввижатися чорти. Просто вони їх вже не можуть собі уявити. Ось персонажі трилерів — так, ввижаються. І політики з телеекранів — також. ■

У НОМЕРІ

34 5 ПОКУПОК 2008 РОКУ

На що вже варто почати відкладати гроші

ОБРАЗ

- 1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.**
Малюнок Олени Цуранової та Сергія Рябокони

ОСОБИСТА ДУМКА

- 2 РОСІЙСЬКИЙ СОН В УКРАЇНСЬКУ НІЧ.**
Авторська колонка Марії Старожицької

НА ЧАСІ

- 4 ФОТО ТИЖНЯ.** Любов і кити
- 6 ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.**
Закопані у сніг
- 12 СУБ'ЄКТИВ.** Без табу.
Авторська колонка Вікторії Поліненко

ВПРИТУЛ

- 14 ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПОГЛЯД.**
Інтерв'ю з колишнім послом ФРН
Дітмаром Штудеманом
- 20 І ТІЛЬКИ ДОБКІН НЕ ЗРАДИВ
КЕРНЕСА...** Зрада у вітчизняній
політиці – це проза життя
- 22 ВИКЛИКИ ДЛЯ ТИМОШЕНКО.**
Рейтинг найімовірніших загроз
та можливих успіхів нового Уряду
- 24 БЮДЖЕТ – 2008.**
На що витрачають наші гроші
- 26 СПРАВА ГАЛИЦЬКИХ КАТІВ.**
Триває суд над бандою, на рахунок якої
10 замовних убивств
- 30 ЕКОНОМІКА-2008.**
Спроба позитивних антипрогнозів
від Сергія Лук'ячука
- 34 5 ПОКУПОК 2008 РОКУ.**
На що вже варто почати відкладати гроші
- 36 ГРУЗИНСЬКИЙ ВИБІР.**
НАТО грузини люблять навіть більше
ніж Саакашвілі

ФОТО: ФІЛОРАН ЗАПІТАЛІ, 1923 РК. ЗІ ЗБІРКИ АВТОРА

56 ПРАВО НА ПОМСТУ

З історії карпатських Робін Гудів

- 39 ДУМКОЮ БАГАТІТИ.**
Прочитай книжку – і стань мільйонером

ТЕМА ТИЖНЯ

- 40 РОСІЯ І МИ.** «Фантомні болі» імперії

МИ

- 50 «ПОСТІЙНО АВТОНОМНІ
ЗОНИ».** Як починаються українські
націоналісти у Луганську – і навпаки...
- 55 ОБРАЖЕНА ДРУЖБА.**
Вірш про Україну, якого соромився
Нобелівський лауреат
- 56 ПРАВО НА ПОМСТУ.**
З історії карпатських Робін Гудів

НАВІГАТОР

- 60 ТБІЛІСЬКИМИ ШЛЯХАМИ
ПАРАДЖАНОВА.** Візьми Грузія
так само гостинна, як і влітку
- 66 ТОП-10: НАУКОВІ ВІДКРИТТЯ
2007 РОКУ.** Стовбурові клітини,
суперзмірки та викопні тварини
- 68 НЕ ПОБАЧИТИ ДАКАР.**
Наймасштабніші у світі автоперегони
відмінено
- 70 УКРАЇНСЬКИЙ ЯНКІ.**
Скрипаль Олег Крися – про музику
та кар'єру
- 73 НАСИЛЬНИЦЬКЕ
УШЛЯХЕТНЕННЯ.**
З особистого досвіду Іди Ворс
- 74 ПРИНЕСЕНІ ВІТРОМ.** Де знаходять
теми художник Олексій Малих
- 76 ВІДГУКИ.** Вистави, фільми, виставки,
книги, музичні записи
- 78 АНОНСИ.** Коротко про культурні події

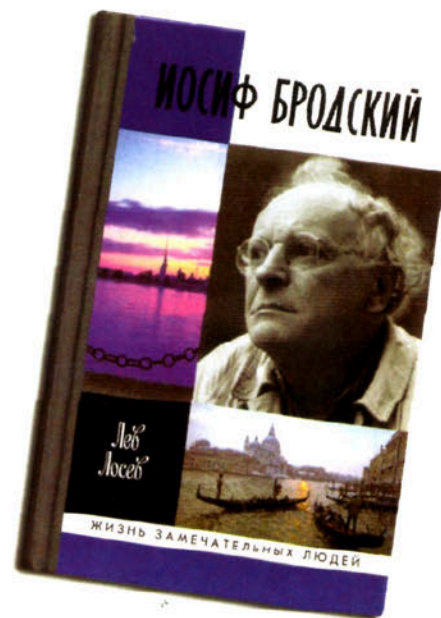
НАШ ТИЖДЕНЬ

- 80 Кілька слів від журналістів
Тижня**

60 ПОДОРОЖ ДО ТБІЛІСІ

Візьми Грузія так само гостинна, як і влітку

55 ОБРАЖЕНА ДРУЖБА

Вірш про Україну, якого соромився
Нобелівський лауреат

КОЛАЖ:
АНДРІЙ ЕРМОЛЕНКО

| НА ЧАСІ |

Любов і кити

Любов до довкілля, як з'ясувалося, має розумні межі. Америка (між іншим, батьківщина «зеленого» руху) доки не збирається підписувати Кіотський протокол, що обмежує викиди в атмосферу парникових газів. А Японія, де традиційно поважають живу природу, щороку вбиває близько 1400 китів, хоча більшість країн уже понад 20 років тому відмовилися від полювання на цих тварин, які перебувають на межі зникнення. Промислове знищення китів японськими суднами відбувається переважно у водах Антарктики поблизу Австралії. Австралійці, у свою чергу, влаштовують гучні демонстрації протесту, не зупиняючись перед наругою над прапором Країни Вранішнього Сонця. Остання така акція відбулася днями в Мельбурні поблизу японського консульства. Можливо, в Австралії насправді люблять природу?

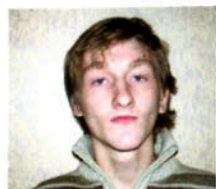
П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ОЛЬГА КУРИЛЕНКО
стане подружкою
Бонда

Українська модель із Бердянська зіграє небезпечно привабливу подружку Бонда в новому фільмі про агента 007. 28-річна Куриленко вразила продюсерів фільму зеленими очима та ідеальними пропорціями тіла.

ВОЛОДИМИР
ОМЕЛЬЧЕНКО
отримав 3 роки в'язниці

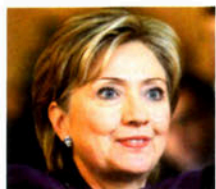
Екс-мера Сум засудили до трьох років ув'язнення з випробувальним терміном в 1 рік. Суд довів, що Омельченко, будучи помічником губернатора Сумщини Володимира Щербаня, вимагав у двох підприємців пакет акцій ОАО «Сумський хлібокомбінат».

МІХАІЛ ГАНГАН
просить притулку

21-річний член забороненої в Росії націонал-більшовицької партії просить в Україні політичного притулку. Наразі він арештований, оскільки оголошений РФ до міжнародного розшуку. Але, як заявляє МВС України, про екстрадицію не може йти мова, поки не буде розглянуто його заяву про надання статусу біженця.

БІЛ ГЕЙТС
йде у відставку

Голова Microsoft заявив, що збирається піти у відставку в липні й зайнятися справами свого благодійного фонду. Гейтс захопився програмуванням ще у 13 років, а у 20 – вже заснував Microsoft, на якому заробив мільярдні статки, ставши найбагатшою людиною світу.

ГІЛАРІ КЛІНТОН
роздає словесні
ляпаси

Кандидатка у президенти США, виступаючи перед виборцями, зуміла однією фразою розкритикувати одразу двох президентів: «Президент Джордж Буш зазирнув в очі Путіна і побачив там рідну душу, протє я хотіла б нагадати, що Путін був агентом КДБ – у нього немає душі за визначенням».

Закопані у сніг

Аварія гірського підйомника
як доказ непривабливості
нашого туризму

Надзвичайна подія сталася на горі Високий Верх (с. Волосянка) поруч зі Славським. На канатно-крісельному підйомнику, що належить туристичній базі «Захар Беркут». Зламався двигун підйомника. 152 лижники, які у цей момент піднімалися на гору, повисли над землею і просиділи на холоді близько 6 годин.

Деякі туристи в паніці намагалися самотужки спуститися, однак це вдалося не всім – висота «канатки» місцями досягає 15 м. Частину відпочивальників вдалося зняти, коли «канатка» під власною вагою спускалася донизу. Тих, хто опинився низько над землею, рятували за допомогою мотузок та драбин. Серед постраждалих було багато дітей, для яких перебування на морозі «між небом і землею» стало не лише фізіологічним, але й психологічним шоком.

«Тріснув вал редуктора лебідки, який ми придбали півроку тому, – пояснив заступник директора турбазі Василь Нагорний. – Він виготовлений київським заводом, на нього є гарантія. Перед запуском

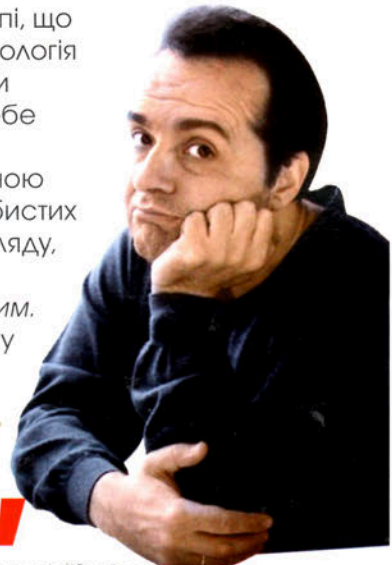
підйомника відповідальний із техніки безпеки дефектів не виявив. Редуктор відправили на експертизу. Канатно-крісельну дорогу тимчасово закрили».

Втім опитані **Тижнем** гірськолижники, які регулярно відвідують Славське, стверджують: проблеми з крісельним підйомником на Високому Верху виникали постійно. Як правило, тоді, коли «кріселка» була перевантажена під час значного

ЦИТАТА ТИЖНЯ

ВІКТОР ШЕНДЕРОВІЧ про кінець президентства Владіміра Путіна:

Що Муссоліні, що Хаммурапі, що Владімір Владімірович – технологія проста і давно відома: стати царем гори, зобразити з себе Батьківщину й усією адміністративно-патріотичною масою навалитися на особистих ворогів! За детального розгляду, однак, знаходимо приємні розбіжності... Він (Путін – прим. **Тижня**) потрапив у цю велику халепу випадково і багато років чекав восьмого року, як солдат дембеля. А дембеля-то, як виявилось, й не буде. Не відпустили.

Джерело: авторська колонка Віктора Шендеровіча для радіо «Свобода»

НА ЧАСІ

напливу туристів. Саме це сталося у день аварії.

Взагалі, нинішнього гірськолижного сезону спостерігається ажіотажний попит на послуги вітчизняних турбаз. Та причина не в якіснішому сервісі (тут все з точністю до навпаки) — після розширення Шенгенської зони кілька популярних серед гірськолижників країн опинилися за «візовим бар'єром».

Показово, що аварія сталася у розпал рекламної акції «Закохані у сніг», яка мала привернути увагу західних туристів до гірськолижних курортів України. З держбюджету на створення та розміщення друкованої та відеореклами було витрачено 8,5 млн грн. Втім, НП на Високому Верху ще раз підтвердила очевидне: клікати іноземців зараз просто нікуди. Гірськолижна інфраструктура Карпат вкрай нерозвинена, і за рівня цін, що вже майже сягнули закордонних, пропонує значно нижчий рівень послуг. Для порівняння: доба перебування на турбазі в Закопане (Польща) коштуватиме в середньому 110–140 євро, в той час як в тому ж таки «Захарі Беркуті» — близько 700 грн.

Наслідки передбачити неважко: українці, які цього сезону через проблеми з візами на власному досвіді відчули «пренади» карпатського сервісу, наступного року скористаються очікуваним візовим спрощенням і повезуть свої гроші до Польщі чи Словаччини. А отже, у сніг виявляться закопаними не лише кошти на іміджеву рекламу українських гірськолижних курортів на Заході, але й надії на прибутки від «своїх» туристів.

**Сергій Лук'ячук,
Антоніна Цимбалюк**

ДО РОЗДУМІВ

Складні формули

Ікси та ігреки бюджетної арифметики

31 січня 2008 року набули чинності нові закони, які скеровані на соціальну підтримку незахищених верств населення. Так, до кінця року мінімальна заробітна плата збільшиться до 605 грн. Також на 16–21% підвищиться прожитковий мінімум — до 626 грн щомісяця. Пенсії стануть більшими в середньому на 37%. При народженні першої дитини соціальна допомога становитиме 12 240 грн, другої — 25 000 грн, третьої — 50 000 грн. Видатки на все це вже закладено до бюджету на 2008 рік.

Фактично більшість цих цифр давно не відображають реальної вартості життя, проте впливають на формування платні, пенсій та соціальних виплат. Такі собі ікси та

ігреки складних розрахунків. Без бухгалтерської освіти одразу й не збагнеш, скільки ж реально отримає вчитель, лікар чи пенсіонер? Все, що залишається, — це порівняти зростання соцвиплат із рівнем інфляції. Минулого року загалом він становив 12,8%, а ціни на продукти зросли на понад 20%. За 3 роки рівень інфляції сягнув майже 40%. Формально це означає, що влада лише індексує номінальні показники заробітної плати від інфляційного знецінення. Проте ані реального стану не відображає, ані насправду не покращує рівень життя, оскільки все одно усі надбавки «з'їдає» та само інфляція.

На стор. 24 детально про бюджет-2008

П'ЯТЬ ПОДІЙ

І ПОЕТИЧНА МОНЕТА. НБУ ввів у обіг ювілейну монету номіналом 2 грн, присвячену поетові Василю Стусу (1938–1985).

І ПАЛАТА ШАХТА. У Донецьку майже добу горіла шахта ім. Калініна. На щастя, жертв вдалося уникнути.

І ЗНОВУ НП ПОБЛИЗУ КЕРЧІ. У Керченській протоці затонуло болгарське судно «Ванеса». 3 11 членів екіпажу врятувався лише один моряк.

І СОЛОМ'ЯНИЙ ВЕЛЕТЕНЬ. У Львові встановили Дідуха заввишки 3,5 м. Його виготовили з майже кілометра соломи.

І ОБЕРЕЖНО – РТУТЬ! У кабінеті заступника генпрокурора Миколи Голомші, який курує справу про отруєння Віктора Ющенка, виявили пари ртуті.

«Наїзд» по-туркменськи

чи «довгобуд» по-українськи

Президент Туркменістану Гурбангулі Бердимухамедов заявив, що може вигнати з країни усі 14 українські будівельні компанії, що надавали свої послуги тривалий час частково оплачували вартість туркменського газу, який скеровувався до України.

Причина такого різкого випадку глави цієї держави начебто в його невдоволенні «замороженням» компаніями «Укртрансбуд» та «Інтербудмонтаж» зведення мосту через Амудар'ю та тунелю в Ашгабаті.

«Ви не будете міст і не будете тунель у столиці. З Туркменістаном жартувати не варто. Ми знайдемо інших підрядників», – сказав очільник Туркменістану голові представництва «Укртрансбуду» Вікторіві Шевченкові, попросивши передати ці слова Президентіві України. При цьому Бердимухамедов наголосив, що якщо раніше за наші послуги його країна розраховувалася газом, то тепер – грошима. «Платимо, а роботи не видно», – сказав він.

У розмові з **Тижнем** донедавна 1-й заступник міністра з питань палива та енергетики України Вадим Чупрун (свого часу 10 років був послом України в Туркменістані й безпосередньо брав

участь в укладанні газових контрактів) засудив заяву Туркмен-баші. «Не можна так все скопом, як бульдозером, гребти. З кожною компанією потрібно розбиратися окремо, бо у них усіх є багато моментів, особливо коли це стосується клірингових контрактів», – сказав він, зазначивши, що така поведінка президента Туркменістану є «артпідготовкою», хоча до чого – не уточнив.

Щодо відведеного Бердимухамедовим місячного терміну для завершення будівництва мосту через Амудар'ю, Чупрун повідомив, що туркменська сторона вже пішла на поступки й готова чекати щонайменше до 2009 року. «Міст не будується вже два роки, відколи почалися проблеми з ціною на газ... А щодо переходу на оплату за гроші ми вдарили по руках лише в листопаді, – стверджує Чупрун. – Зараз там збудовано 6 із 17 опор мосту. Щоб знову розгорнути таке масштабне будівництво, потрібен час».

А щодо того, чи відобразиться туркменський скандал якось на ціні газу для України, колишній заступник міністра з посмішкою зауважив: «А як? У нас в Туркменії уже нічого немає».

Повернути все

«Ощадбанк» формує реєстр вкладників

Почали створювати реєстр вкладників «Ощадбанку» СРСР. Внесення до реєстру відбувається за місцем відкриття рахунку, за наявності книжки вкладника, паспорта й ідентифікаційного коду, а також їхніх ксерокопій.

Зі слів міністра фінансів Віктора Пинзеника, кожен вкладник отримає гроші за 3 дні після внесення до реєстру. Формування списку в часі не обмежують. За попередніми даними, сума, видана в одні руки, не перевищуватиме 1000 грн.

Про розмір компенсацій вкладники можуть дізнатися за телефонами гарячої лінії 8-800-501-34-10, або 8-044-278-02-57.

Врятуйте «Нафтогаз»

Уряд впевнений, що компанія на межі банкрутства

Газотранспортні мережі України можуть опинитися під російським контролем, застерігає прем'єр-міністр Юлія Тимошенко. На зустрічі з головою НАК «Нафтогаз» Олегом Дубиною вона констатувала, що компанію спеціально доводили до банкрутства.

Як доказ вона повідомила, що НАК не має затвердженого балансу газу на 2008 рік, а збитки компанії за 2007 рік сягнули \$1 млрд (двічі більше ніж в 2006 р.). А газові сховища країни здано в оренду на 25 років «сумнівним тіньовим структурам». Для порятунку підприємства створено спеціальну комісію та звільнено топ-менеджерів компанії.

ЦИФРА ТИЖНЯ

На 30%

може зменшитися населення України до 2050 року

Такі дані оприлюднили німецькі вчені, які дослідили демографічну ситуацію на Землі на замовлення ООН. Окрім того, до 2050 року 39% українців будуть людьми похилого віку, тобто старшими 60 років. Причини – низька народжуваність та трудова еміграція. Нагадаємо, за даними Держкомстату, станом на 1 лютого 2007 року населення України становило 46 615 000 осіб.

Вчені також прогнозують, що демографічна криза, окрім України, чекає й на інші пострадянські держави – Росію, Молдову та Білорусь. Подібна ситуація спостерігатиметься також і в Румунії.

Праведний прах

Ізраїль хоче викупити могилу уманського рабина Нахмана

Керівництво Ізраїлю має намір перенести могилу духовного наставника хасидів, похованого в Умані, до Іерусалиму. У разі успішних перемовин канцелярія прем'єр-міністра Ізраїлю Ехуда Ольмерта готова навіть заплатити Україні фінансову компенсацію. Про це, зокрема, йшлося під час візиту делегації МЗС Ізраїлю до Умані наприкінці грудня.

Утім в Україні пристати на пропозицію ізраїльтян не поспішають. Адаже поховання хасидського праведника є частиною національно-культурної спадщини країни. Крім того, українці не хочуть втрачати таку важливу туристичну «перлину».

ДОВІДКА

Раби Нахман народився у Хмельницькій області, але незадовго до смерті поселився в Умані, де і був похований. Відтоді місце його поховання стало центром поклоніння хасидів (ортодоксальних євреїв). До Умані вони з'їжджаються зі всього світу на єврейський Новий рік (Рош а-Шана).

ОПИТУВАННЯ

Нестабільна країна

В Україні найнижчий рівень політичної стабільності

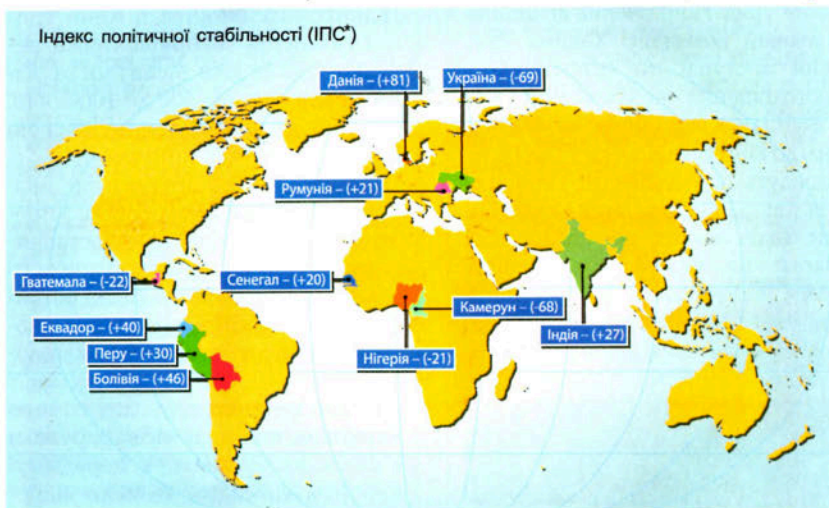
Попри те, що в Західній Європі соціологи зафіксували найвищий у світі індекс політичної стабільності (ІПС*) – 50 пунктів, Східна й Центральна Європи в цьому питанні пасуть задніх, маючи середній показник ІПС 28 пунктів. І чи не найважливішу роль у виведенні цього середнього числа відіграла Україна, яка виявилася на найнижчому щаблі за показником ІПС – 69-му(!), що порівняно з 2006 роком опустилася на 50 пунктів.

«Відсутність прозорості в економіці, низька інвестиційна привабливість, відсутність реформ у всіх сферах життя – ось ті чинники, що впливають на негативний ІПС для України, – вважає директор Київського інституту проблем управління ім. Горшеніна Кость Бондаренко. – Також необхідно додати чинник корупції. Саме внаслідок корупції сусідами України по рейтингу виявилися зовні ніби благополучні країни Камерун і Сенегал. І це не зважаючи на те, що ці країни впливають на загальноафриканську політику, а їхні лідери входять до Ради африканських мудреців – одного з найвищих консультативних органів кон-

тиненту. Корумпований режим ніколи не може вважатися стабільним, оскільки процес прийняття рішень тут залежить не від законів, а від

кількості грошей. Це стосується й України. Народ це відчуває, і саме тому респонденти роблять такі песимістичні прогнози і висновки».

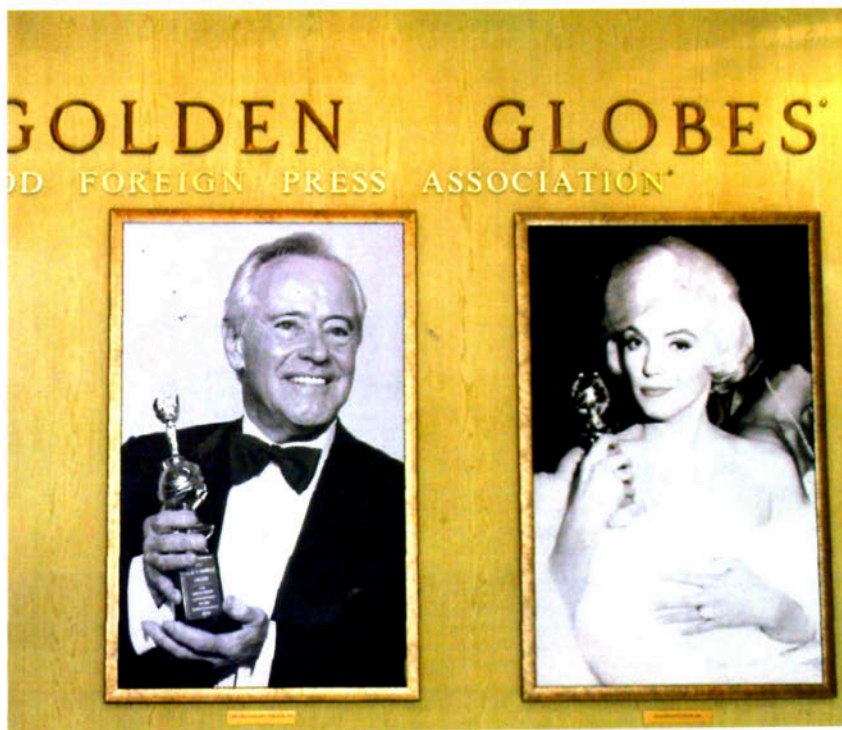
* Індекс політичної стабільності (ІПС) вираховується за чотирма групами показників – управління (ступінь легітимності держструктур в очах суспільства тощо), суспільство (рівень безробіття, наявність антитлавної опозиції тощо), безпека (частота надзвичайних ситуацій, наявність зовнішньополітичних конфліктів тощо) й рівень економіки.

Дослідження Voice of the People – 2007 проводила компанія Gallup International. У 57 країнах опитано 60 000 респондентів, старших 18 років. Упродовж 2-х років результати таких досліджень фігурують на Світовому економічному форумі в Давосі як основа для ухвалення рішень на світовому рівні.

«ЗОЛОТИЙ ГЛОБУС» БЕЗ БЛИСКУ

Страйк сценаристів зірвав урочисту церемонію вручення нагород. Тепер під загрозою «Оскар»

Голлівудська федерація преси офіційно оголосила про відміну урочистостей з нагоди вручення премії «Золотий глобус», які було заплановано на 13 січня. 65-та церемонія не відбудеться внаслідок страйку сценаристів, що триває уже 2 місяці.

Гільдія сценаристів США планувала виставити навколо зали, де мали відбутися урочистості, пікети й не пропускати номінантів на премію. Проте актори самі на підтримку страйкарів відмовилися відвідувати церемонію.

Сценаристи вимагають частку прибутків від продажу фільмів та телесеріалів на DVD і через Інтернет. Якщо їхні вимоги не будуть виконані, страйкарі планують зірвати також 80-ту церемонію вручення премії «Оскар», призначену на 24 лютого.

Попередній масштабний страйк сценаристи проводили 20 років тому. Акція тривала 5 місяців і принесла шоу-індустрії \$500 млн збитків. За оцінками експертів, якщо нинішній страйк затягнеться на аналогічний період, то шоу-бізнес втратить вже мільярд доларів.

Проалбанський уряд

почекає з проголошенням незалежності Косова

У Косові з'явився новий проалбанський уряд. Його очолив колишній польовий командир Хашіма Тачі, який виступає за одностороннє проголошення незалежності Косова. Однак він обіцяє зачекати з цим до кінця січня, доки у Сербії не пройдуть президентські вибори. І хоч теперішній очільник Сербії Борис Тадіч заявив, що його країна ніколи не визнає незалежність краю, в Євросоюзі (його членом Сербія планує скоро стати) впевнені — косівське питання вирішать протягом півроку.

Жертви виборів

Понад 500 кенійців загинули у сутичках у зв'язку з незадоволенням результатами президентських перегонів

3 27 грудня після закінчення президентських виборів в Кенії тривають масові заворушення, в результаті яких вже загинуло, за різними даними, від 500 до 1000 осіб. 225 тисяч кенійців покинули свою країну в пошуках притулку.

Протистояння відбувається між прихильниками новообраного президента Мваї Кібакі та представниками опозиційного Помаранчевого демократичного руху. Лідер останніх — Раїл Одінга — програв своєму опоненту всього 200 000 голосів (2%).

Заледве не постраждали і семеро українців, які в цей час перебували в Кенії як туристи. У передмісті курорту Момбаса, де мали відпочивати наші громадяни, повстанці спалили кілька кварталів, перевертали автобуси з іноземними туристами й троцюли готелі.

Війна через сміття

Жителі Неаполя звинувачують у смітєвій кризі Коза ностру

Майже три тижні з вулиць Неаполя не вивозилося сміття. Причина — переповнення навколишніх сміттєзвалищ. Коли відходів у місті накопичилося майже 300 тонн, жителі міста влаштували справжні військові дії. Вони завертали потяги від станції, перевертали вантажівки, підпалювали автобуси та жбурляли каміння в поліцейських.

Проблема сміття турбує Неаполь уже 15 років. За цей час на її вирішення уряд витратив 2 млрд євро, але так і не побудував в околицях жодного сміттєспадювального заводу. Місцеве населення звинувачує у всьому мафію, яка від нелегального захоронення відходів отримує досить значні прибутки.

Тепер прем'єр-міністр Італії Романо Проді, якого неодноразово звинувачували у зв'язках з Коза ностро, начебто налаштований серйозно. На вулиці Неаполя вивели вояків, які за кілька годин прибрали місто. А на місце подій відкомандували экс-голову поліції країни Де Дженаро та військового генерала Франко Джанніні. Вони мають викрити мафіозні сміттєві обладунки протягом 120 днів.

Водночас сміттєва війна розпочалася у місті П'янура, на закриті звалище біля якого вивезли сміття з Неаполя. Місцеві мешканці блокували проїзд машин до звалища, поранили кількох поліцейських та напали на групу журналістів.

ОЦІНКА

РОМАН КУЛЬЧИНСЬКИЙ
перший заступник
головного редактора

Партизани і телебачення

Телепродюсери не розуміють, що відбувається навколо. Їх чекає доля Ківалова

«Недавно на Україні відкрили трипольську культуру, и теперь стало ясно, что первыми на свете были ХОХЛЫ. Адам и Ева еше не ели яблоко, а Остап и Одарка уже нарезали сало...», — так в ефірі каналу «1+1» жартував ведучий новорічного концерту Галкін після виступу Руслани.

У мене є дивне хобі. Кожного Нового року я, пересилиючи себе, дивлюся шоу провідних телеканалів під час новорічних свят, вишукуючи в цих «продуктах» елементи з українським змістом. Цього року я переконався себе і оточуючих, що не все так погано, що українського в ефірі хай на хвилини, але більшає. Цього року моє «позитивне мислення» не спрацювало. Канали дружно ностальгували за совдепом, показуючи чи не десятий ремікс на тему «Старых песен о главном». Ось лише назви концертів на різних каналах: «Смішні пісні про головне», «Старі пісні про головне — 1», «Нові пісні про головне», «Старі пісні про головне — 2». Ностальгували навіть українські виконавці, які ніколи в симпатіях до влади Рад поміченими не були. Маю на увазі Пономарьова. По якому каналу він співав радянський блатняк, не пригадую. Вирізнявся лише Перший національний, хоча на ньому також ностальгували, але за українською естрадою 1960–80-х років. Хоча керівники цього державного каналу і потрапили в загальну канву, але принаймні зробили це по-українськи, чим навіть підкреслили блюзнірство своїх конкурентів. Взагалі складається враження, що телепродюсери живуть у своєму замкненому світі, не розуміючи, що відбувається за його межами. Їх можна порівняти із мешканцями Донбасу напередодні Помаранчевої революції. Якщо російські телевізійники отримали з Кремля замовлення на носталь-

гію по СРСР, то чому наші телебоси кинулися його виконувати, залишається загадкою.

До так званого новорічного ефіру потрапляє ще й Різдво. І якщо в попередні роки, як влучно колись сказав покійний Кривенко, канали робили програми «на прекрасном, но умирающем украинском языке», то цього року україномовним громадянам було відмовлено і в цьому. І поки телебачення проводило килимові бомбардування мізків російською мовою, до моїх батьків у Полтаві прийшли три класні колядницькі гурти з вертепом і звіздою. Знаю, що так «партизанили», як писала Забужко, в усіх містах України, зокрема і Східної. А тепер згадайте початок 2004 року: погром у Мукачеві, тотальна брехня на ТБ, непереконаліві дії опозиції і... неорганізована партизанщина по всій Україні: від виступу сумських студентів до розклеювання листівок «Вони брешуть!» І партизани перемогли. Загалом, партизани завжди перемагають. На цю тему вже написано не один десяток книг. А телебосів чекає доля Ківалова, бо ставити в український ефір «жарти» Галкіна про хохлів і фальсифікувати вибори — це речі одного порядку.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Подяка :)

Шановні журналісти **Тижня**, давно хотів написати Вам листа — просто подякувати за те, що Ви є... Я зрозумів, що буду купувати всі Ваші випуски після того, яким чином Ви висвітлили річницю Майдану. Я очікував на купу емоційної писанини, не сподівався прочитати щось нове і тому налаштувався на те, що просто перегорну ці сторінки. Але Ваша некомерційна лаконічність щодо такої ювілейногарячої теми переконала мене в тім, що Ви прийшли на медіа-ринок зовсім не для заробляння грошей, а для чогось багатого важливішого.

Андрій Шевців

Що таке чесність?..

У статті про суд над положівським маніяком Сергієм Ткачем побачила інформацію, що глибоко шокувала мене і дала відчуття стану безпорадності... І це була навіть не кількість жертв колишнього мільйонера, що з його слів дорівнює 70... А ось це: «Варто зазначити, що за злочин Ткача вже було засуджено 9 осіб. Трьох із них звільнили з-під варті до строково, один у в'язниці покінчив життя самогубством, а п'ятеро до цього часу відбувають покарання. Їх не можуть випустити на волю або реабілітувати до закінчення судового процесу над Ткачем».

ocean-wonderoo

Свято

Ще до того, як до нас принесли чужу віру, наш народ жив за своїми прадавніми звичаями і відмічав свої свята. Співав також і своїх пісень — не про діяння далеких греків та народження ще більш далеких іудеїв, а про власне уявлення світу. Більшість таких колядок збереглися лише на Західній Україні, де і відкрита непогора християнству зберігалася ще не одне століття. Дякую за таку колядку в дев'ятому номері журналу **Український ТИЖДЕНЬ** — хоч там згадали, що Україна має ще якусь історію і традиції, окрім християнських.

vjn

ВІКТОРІЯ ПОЛІНЕНКО
редактор відділу культури

Без табу

За всі роки незалежної України вітчизняні митці незмінні лише в одному своєму прагненні — привернути до себе увагу держави. Хоч у якій формі: більш щедрого фінансування проєктів, послаблення податкового тиску в тих галузях, які душить ПДВ, надання коштів для ремонту музеїв, бібліотек, а також захисту від «рейдерських» атак. Мріють про системну культурну політику, завдяки якій, нарешті, широкі маси дізналися б про існування українського мистецтва як такого. Тобто про пропаганду наших надбань як на рідних просторах, так і в усьому світі.

Як на мене, даремно. І не тому, що представникам керівної фауни байдуже. Просто там, де держава пильно стежить за художніми витівками, митцям стає не до сміху. Та й не лише їм. Стосується це новітньої цензури і так званої політкоректності. Причому від рівня розвитку, форми устрою чи партійної приналежності глави країни прояви примусового безглуздя не залежать. Вони тотальні.

У Великій Британії напередодні Різдва, як завжди, надрукували тексти дитячих пісенок. В одній зі шкіл співанку, що оповідає, як віслючок везе Діву Марію до Віфлеєма, суттєво відкорегували. Тепер Богородицю називають нейтрально — Люсі, аби не ображалися представники нехристиянських конфесій. Про християн, які також мають право обуритися щодо правок канону, не йдеться.

Іранське міністерство культури наклало вето на американського класика Вільяма Фолкнера, авторку бестселера «Дівчина з перлиною» Трейсі Шевальє і Дена Брауна з його «Кодом да Вінчі». Логіка добору лежить у риторичній площині — «книги, що отруюють молоде покоління», відтак, здорового глузду або естетичного базису в цьому переліку шукати годі.

Нашим північним сусідам ще більше таланить. Там робітники прокуратури регулярно навідується до галерей, щоб визначити, чи порушувати карні справи щодо експозицій contemporary art. Держконтроль видає списки книг, тираж яких має бути знищено. І це не тільки «Майн кампф» чи «Протоколи сіонських мудреців», але й твори Баяна Ширинова і Владіміра Сорокіна. Книги останнього вже не раз горіли на площах. З ініціативи ентузіастів і за повної незворушності з боку міліції.

Турки намагалися вилучити з мультфільму про Вінні-Пуха Паця, оскільки екранне зображення свині спроможне загнати в кому кожного правовірного. Не вийшло: П'ятачок — найближчий друг ведмеда, і вийняти його з сюжету нереально. Відтак, стрічку просто заборонили.

Перераховувати подібні цензурні утиски та заборони можна нескінченно. Тому краще дослухаймося до мудрості предків: «Тихіше їдеш — далі будеш». У відносинах митців і «органів» ця аксіома працює.

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Горілочка

Там, де весело!

Ліцензія №119 видана ДААКДМА України 06.07.2006

НАДМІРНЕ СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ШКІДЛИВЕ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

| ВПРИТУЛ |

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПОГЛЯД

ДІТМАР ШТЮДЕМАН: «ІДЕНТИЧНІСТЬ –
ЦЕ ПРОЦЕС ПІЗНАННЯ СЕБЕ»

РОЗМОВЛЯВ: ЮРІЙ МАКАРОВ

У червні 2006-го посол Федеративної Республіки Німеччини в Україні, який провів на цій посаді 5 років, готувався передавати повноваження наступникові. Але додому він не поїхав, так само як не отримав призначення в якусь іншу країну. Дітмар Штюдeman прийняв пропозицію Президента Віктора Ющенка залишитися в Києві більше ніж на рік і стати його радником. У своїй новій якості пан Штюдeman не втратив звичок кар'єрного дипломата. Погоджуючи інтерв'ю, ми домовилися, що не торкатимемося нинішніх баталій, конкретних дій конкретних політиків, а розмовлятимемо про Україну в загальнофілософському сенсі.

У. Т.: Перш, ніж працювати в Україні, ви провели багато років у Посольстві ФРН у Москві. Коли ви усвідомили для себе, що Україна – окрема країна: до 1991 року чи після?

– Ні, до того. Я за освітою юрист і славіст. Тим, що діється тут, у Східній Європі, я займався вже давно, й мені завжди кортіло сягнути коріння. Навіть коли ми жили в Москві й подорожували на південь, ми відчували, що тут щось зовсім інше. Люди інакше розмовляють, інакше

поводяться, характер інший, барви інші. Музика – я музикою завжди цікавився – інша. Порівняно з Росією, для нас Україна є тим, чим для німців є Італія.

У. Т.: Сподіваюся, за цей тривалий час ви зберегли світосприйняття західної людини. Так-от, з погляду західної людини, до якої міри сучасна Україна сприймається європейцями як частина своєї цивілізації? Чи ми все-таки по той бік «китайської стіни»? Взагалі, де для європейців вона проходить?

– «Китайська стіна», звісно, не проходить кордоном Європейського Союзу. Але це не означає, що середній європеець сприймає Україну як частину Європи – з однієї простої причини: тому що він взагалі її ніяк не сприймає. Ось у чому біда. Сказати чесно, в цьому винні як ви, так і ми. Ми патологічно мало цікавимося тим, що знаходиться за межами наших щоденних справ. А ви мало робите для створення Проекту України. Українською ідентичністю ви не займаєтеся. Ви постійно про неї говорите, це улюблена тема, а результатів не видно. Ось хороший приклад: учора в одному артистичному товаристві ми розмовляли, що можна зробити, щоб відсвятку-

вати 200-річний ювілей Гоголя, який буде за півтора року. Я тоді сказав, що ніколи не розумів, чому Гоголь не використовується як український бренд? Тому що він писав російською? Ну й що? Шевченко свої інтимні щоденники також писав російською. Але їхні ідеї, їхні сюжети, їхній літературний та людський типи були, поза сумнівом, українськими.

У. Т.: Тогочасні російські дворяни свої щоденники писали французькою, але від того ж не ставали французами...

— Не варто обмежуватися мовними питаннями. Це питання важливе, я розумію. Але Україна — більше ніж мова. Україна — це все, що тут сталося, стасється і станеться. Необхідно пам'ятати про все, коли шукаєш коріння своєї ідентичності. Я схильний вважати, що ідентичність слід сприймати як процес.

Як довго в Австрії формувалося те, що називають австрійською ідентичністю? Австрійці для себе бозна яку проблему з цього не робили. Вони почали з того, що відокремилися й оголосили себе жертвами (що не зовсім справедливо). Минуло 60 років, і австрійська ідентичність вже не є питанням, про неї всі знають. Що нас, німців, об'єднує з Австрією? Спільна мова, спільне минуле: був Бетховен, який жив і помер у Відні, був Моцарт... У нас є спільне культурне коріння, спільна дуже давня історія... і все! Між іншим, після Першої світової війни, після розпаду імперії Габсбургів, конституція новоствореної Австрійської Республіки першим пунктом проголошувала прагнення об'єднатися з Німеччиною. Тоді цього не

Мені здається, якби ви терпляче, але послідовно займалися цими питаннями, то вони б уже більше не поставали. Я не вчитель, але дозвольте мені вказати на одну помилку. Ви надто довго говорите, що не хочете бути росіянами. Мовляв, «Україна — не Росія». Як на мене, це дурість — адже це має розумітися саме собою. У самій формулі вже закладено сумнів. І щодо мови: необхідно знати мову сусіда, мову коханки (чи коханця) і мову ворога. Що для вас Росія — вирішувати вам. Але моя відповідь: і перше, і друге, і третє!

Мова — це ядро ідентичності, але мовою вона не обмежується. Ідентичність — це процес пізнання себе. Це і Гоголь, і Помаранчева революція, і ліберальна буржуазія, і прагнення в Європу, і, як ви кажете, відсталість.

У. Т.: Це різні ідентичності?

— Ні, це різні риси одного обличчя. У ньому є різноманітність. Мене зазвичай запитують іноземці: куди поїхати, щоби побачити Україну? Я відповідаю: не потрібно неодмінно їхати до Криму чи Карпат. Їдьте до Донбасу, адже це також частина України, як і наші індустриальні регіони. Я з великим задоволенням мандрую самі туди. Коли дивишся на гігантські штучні гори, терикони, й бачиш, як цей ландшафт потроху заростає і перетворюється знову на природу, в цьому є щось обнадійливе — можливо, навіть величніше, ніж ліси й гори в Карпатах. Цим слід займатися, показати це обличчя, про це треба відкрито говорити й не думати, що це щось дрібне.

у Франції до де Голля урядові кризи були щопівроку, в Італії — увесь час скандали, в Японії депутати б'ються в парламенті. Одне слово, немає приводів для комплексу меншовартості. Ваша оцінка ближча до першої чи до другої думки?

— Ані те, ані інше. Усе залежить від підходу. Якщо говорити про систему, демократія — не релігія і не ідеологія. Демократія — це механізм і процес, і її потрібно завоювати. Те саме діється й у нас щодня, хоча, можливо, у нас це не так помітно. І в нас — я не кажу про Францію чи про Італію, я маю на увазі Німеччину — ми часто опиняємося на перехресті, коли необхідно визначити напрямок руху, бо від нього залежатиме майбутнє системи. Повторюю, в нас це не так помітно, бо існують необхідні демократичні установи. Тут їх немає, і в цьому, на мій погляд, різниця. Як цього досягнути — то вже інше питання. Серед так званої політичної еліти не тільки літні люди, є й досить молоді, які швидко пристосувалися до старих методів. Але розвивати країну можна тільки тими силами, які вже існують. І не треба себе мучити, що дуже мало таких, які діють вільно, незалежно, попри складності, навіть небезпеки для особистої кар'єри. Їх обмаль, отже, варто працювати з тими, хто є. У нас, у Німеччині, після війни було те саме. Свого часу дуже засуджували канцлера Аденауера, який прийняв на роботу багато колишніх нацистів — за умови, що в них не було забарто крові на руках і що в них було багато досвіду, експертного знання, що вони готові були змінитися. Отже, дивлячись у майбутнє, я переконаний, що країна рухається в демократичному напрямку. Але дуже повільно, з численними коливаннями, дуже непевно. Це необхідно усвідомити і з нашого боку, оскільки ми надто багато, надто швидко вимагаємо.

У. Т.: Але до далекого майбутнього країна може не дожити.

— Я гадаю, еліти вже усвідомили, що тільки країна в цілому має майбутнє. Не окремо Галичина чи окремо Донбас. Навіть на самому початку, 1991 року представники Сходу розуміли, що їх чекало, якби вони відокремилися і приєдналися до Москви. Вони б стали 89-м чи 90-м суб'єктом Російської Федера-

Я НІКОЛИ НЕ РОЗУМІВ, ЧОМУ ГОГОЛЬ НЕ ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ЯК УКРАЇНСЬКИЙ БРЕНД? ТОМУ, ЩО ВІН ПИСАВ РОСІЙСЬКОЮ? НУ Й ЩО? ШЕВЧЕНКО СВОЇ ІНТИМНІ ЩОДЕННИКИ ТАКОЖ ПИСАВ РОСІЙСЬКОЮ

сталося із зовнішніх причин: цього не хотіли країни Антанти. Також цього не сталося й після Другої світової — звісно, через переможців. А нині це питання взагалі не стоїть на порядку денному.

У. Т.: Що стосується сприйняття західною людиною української політичної культури, доводиться чути дві протилежні думки. Перша: це смішно, це карикатура, це дикість. Друга: нічого особливого,

ції. Нині це вже всім очевидно, коли дивишся телевизор та бачиш, як у Росії щодня щось відбувається. Отже, всі еліти сповідають націо-

кордоном, чи то завдяки тому, що всі ми живемо в єдиному інформаційному просторі — як у нас, на Заході, влаштоване особисте життя.

ДОВІДКА

Дітмар Штюдеман

Народився 20 жовтня 1941 року в м. Вельс (Австрія). Навчався у Майнці, Сарбрюкені, Мюнхені, закінчив Інститут міжнародного права Паризького університету. Стажувався в Ленінградському університеті та Московському інституті міжнародного права. В апараті МЗС з 1972 року — фахівець з СРСР. Працював у посольствах ФРН у СРСР, Греції, РФ. У 2000–2006 роки був послом Німеччини в Україні, у 2006–2007 — радником Президента України. Дружина — Карін, графиня фон дер Шуленбург. Має двох дітей.

ЧИМ НІМЦІ ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ ВІД УКРАЇНЦІВ? ЗАПЕВНЯЮ ВАС, НІЧИМ. ВОНИ ТАКОЖ ЛАДНІ ОБКРАДАТИ ДЕРЖАВУ АБО СУСІДА, ЗА МОЖЛИВОСТІ. РІЗНИЦЯ ЛИШЕ В ТОМУ, ЩО В НАС Є ДИКТАТУРА ЗАКОНУ, ОТЖЕ, ЛЮДИ ПРОСТО НЕ МОЖУТЬ СОБІ ЦЬОГО ДОЗВОЛИТИ

нальний підхід, і це має надзвичайно важливе значення для майбутнього країни.

Чого ми не можемо зрозуміти, то це того, як швидко у вас так звані демократичні установи перетворюються на камуфляж, самісіньку назву. Нині Парламент — це зібрання людей, які захищають приватні інтереси, а не представників народу з чіткою програмою, з партійною дисципліною. Тут просто не існує того, що називається системою стримань і противаг. Постійно існує спокуса в тому, щоби увіковічити безконтрольну владу — не тимчасову й ні з ким не подільну. А контроль — складник демократичної системи. Як ви гадаєте, чим німці відрізняються від українців? Запевняю вас, нічим. Вони також ладні обкрадати державу або сусіда, за можливості. Різниця лише в тому, що в нас є диктатура закону, отже, люди просто не можуть собі цього дозволити. Як це працює, усім відомо, тут немає жодних таємниць. Мені здається, у вас є певна ментальна відсталість і дуже глибоко прихована недовіра. Підозра, що в опонента є якісь таємні плани.

У. Т.: Даруйте, але ментальність — це така перешкода, яку найважче подолати. У тім-то й річ!

— Боротися з цим за допомогою демократичних інструментів дуже важко. Як швидко це зміниться? Якщо це залежить від політичної еліти, то не скоро. Але суспільство змінюється — не політична еліта, а інші верстви, тобто суспільство як таке. Люди зрозуміли — чи то з власного досвіду, отриманого за

Дітмар Штюдеман: «Україна стала частиною мого життя»

| Австрієць за народженням і німецький дипломат знає, що таке національна ідентичність у Європі

Що таке власність, що таке приватні справи, коли держава тут ні до чого. Вони кажуть: я не працюватиму на Грушевського чи на Банковій, це все для покоління батьків. Вони навіть сподіваються, що їм ніколи не доведеться з цим стикатися чи в це втручатися.

На першому етапі вони прагнуть лише забезпечити себе матеріально. Але дуже швидко вони усвідомлюють, що без відповідальності за себе, за свою родину нічого не вийде. Без довготермінового проекту це не працює. Ось початок того, що в нас називається громадянським суспільством. Це складний, тривалий процес. Я не можу собі дозволити визначити його часові межі, мені лише здається, що це питання наступного покоління. Але найважливіше те, що завадити розвиткові вже неможливо, бо це щось надто природне, надто вкорінене. Він не відбувається одним стрибком, але відбувається. Отже, повернення до старого можна виключити.

У Росії — інша річ, але там працюють зовсім інші чинники. Там іс-

нує уявлення, що Росія — це щось окреме від решти світу, там актуальні такі поняття, як вибраність, жертвність, місія. Тут цього немає, і це велика перевага. У вас є ще й інша перевага: ви знаєте, що ви українці. Навіть якщо ви не знаєте, що таке Україна, те, що ви українці, ви знаєте напевно. Росіяни — це дуже складне поняття, в Росії ідентичність завжди була пов'язана з державністю. Тут, дякувати Богові, інакше. Є у вас чимало людей, які страждають від того,

У. Т.: З яким настроєм ви йдете додому: жалю чи полегшення?

— Я залишаю Україну з почуттям та переконанням власного значного людського та професійного збагачення. Україна є стратегічним партнером Німеччини — вона досягла значного прогресу на шляху до європейської демократії, і ми цінуємо її інтелектуальний потенціал та культурне багатство. До цього я мав можливість зробити невеликий внесок. Те саме стосується наших

**ВИ НАДТО ДОВГО ГОВОРИТЕ,
ЩО «УКРАЇНА – НЕ РОСІЯ»,
ЯК НА МЕНЕ, ЦЕ ДУРІСТЬ.
АДЖЕ ЦЕ МАЄ РОЗУМІТИСЯ
САМЕ СОБОЮ**

що ви практично ніколи не мали держави. І вони дуже хочуть вести свій початок від Київської Русі. Добре, що це було так давно. Отже, потрібно починати знову, хоча це дуже, дуже складно.

відносин в економічній сфері. Все це сповнює мене задоволенням. Україна стала частиною мого життя, навіть якщо в майбутньому центром мого життя буде не Київ, а Берлін. ■

Ігор Закус представляє

Jazz КОЛО

Vitaliy Ivanov

Польща

Quartet

15

січня

19:00

«Український дім»,
Хрещатик, 2

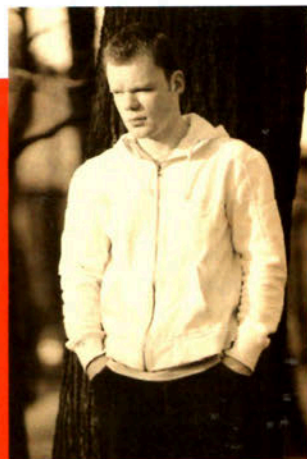
Vitaliy Ivanov – tenor
and soprano saxophones

Dominik Wania
– piano

Michal Jaros
– double bass

Bartosz Staromiejski
– drums

Квитки продаються в театральних касах

Видавництво «Темпора»

Ігор
ЗАКУС

І ТІЛЬКИ ДОБКІН не зрадив Кернеса...

ДО ПОНЯТТЯ «ВІРНІСТЬ» У ВІТЧИЗНЯНОМУ ПОЛІТИКУМІ

АВТОР: АНТОН ЗІКОРА

Кажуть, це був удар для Януковича: одна із перших фігур Партії регіонів Раїса Богатирьова погодилася зайняти посаду глави РНБО. В українській політиці сталася чергова зрада.

На розширеному засіданні Кабміну Президент представив регіоналку Богатирьову як секретаря РНБО під оплески «помаранчевих» міністрів. Хтось одразу заходився казати про злі плани Ахметова, який, мовляв, скооперувався зі своїми політичними опонентами, хтось став говорити про розкол Партії регіонів тощо. Та, по суті, мотиви зради не мають жодного значення. Але як красиво все починалося, які дифірамби Богатирьова співала Віктору Федоровичу. «Одна із сильних рис його характеру — не давати волю емоціям... Для політика такого рівня, його поведінка бездоганна», — розповідала про свого шефа «Мама», як між собою називають її регіонали.

Посада глави РНБО вже якось була розмінною монетою, коли намагалися приборкати норавливого Євгена Марчука під час президентських виборів 1999 року. Спочатку він перебував у опозиції до Леоніда Кучми, а згодом пішов на службу режимові. Очоливши Раду, Марчук зрадив своїх союзників з «Канівської четвірки». Нагадаємо, що ключовим у цій «четвірці» був Олександр Мороз, якого деякі простакуваті люди колись називали найнепідкупнішим політиком України.

Сьогодні словосполучення «зрадити Мороза» звучить смішно, але свого часу саме це зробила Наталія Вітренко, яка пройшла до Верховної Ради як соціалістка, але незабаром вирішила стати прогресивною соціалісткою.

**«ОДИН КІНАХ»,
«ПІВ'ЯВОРІВСЬКОГО»**

Коли Ганна Герман стала прес-секретарем Віктора Януковича, для багатьох це було шоком. Хто очікував такої реінкарнації від директора Київського бюро «Радіо Свобода»? Але для Партії регіонів Ганна Герман стала хорошим придбанням: хто з такими унікальними придихами може оспівувати Віктора Федоровича! «Якби я працювала з ним, показала б його живим, а не глянцеvim», — говорила новоспечений прес-секретар про нового шефа одразу після призначення. І дійсно, Герман надала обличчю Януковича певних людських рис.

Інший регіонал, Тарас Чорновіл, був одним із найвидатніших діячів акції «Україна без Кучми», але одного чудового дня раптово «перекувався». Відповідаючи на запитання ЗМІ, чи вважає він себе сином свого батька, Тарас В'ячеславович відповів: «Синоном — так, але ніколи не дозволяю собі сказати «продовжувач», бо не можу уявити, як би виглядала Україна, якщо б він був живий, і що б ми робили, якби він був живий. Він формував кожен новий період свого життя». Цікаво, чи сподобалося б йому те, як сформував свій «біло-блакитний» період життя Тарас?

Після призначення на посаду міністра економіки Анатолія Кінаха Володимир Яворівський сказав, що ми отримали ще один приклад зрадництва та підлості. «Анатолій Кирилович, ви стояли з нами на Майдані, ви йшли на вибори під гучним девізом «Не зрадь Майдан!», — патетично виголошував Яворівський. — Вважаю, що 2007 року мірилом зрадництва може бути «один Кінах».

ФОТО REUTERS

«Один Кінах» — мірило зрадництва? Не проблема, лише нехай сам Володимир Яворівський згадає, як він у радянські часи працював у газеті «Вісті із України», де справно «мочив» дисидентів: «Ми, українські радянські письменники, рішуче засуджуємо дії літераторів Світличного, Стуса, Сверстюка, Караванського, братів Горинів, Мороза, Чорновола, Осадчого, математика Д. Плюща, В. Некрасова та інших, які загрузили в націоналістичному болоті і не покаються у своїй антирадянській діяльності. Немає і не може бути вибачення тим, хто замахнувся на найсвятіше — на соціалізм, на віковичну дружбу між російським та українським народами, почуття сім'ї єдиної...», — писав Яворівський донос на ім'я Юрія Андропова разом із Павличком і Драчем.

ЧИМ ЗАМАНИЛИ ГОЛОВАТОГО?

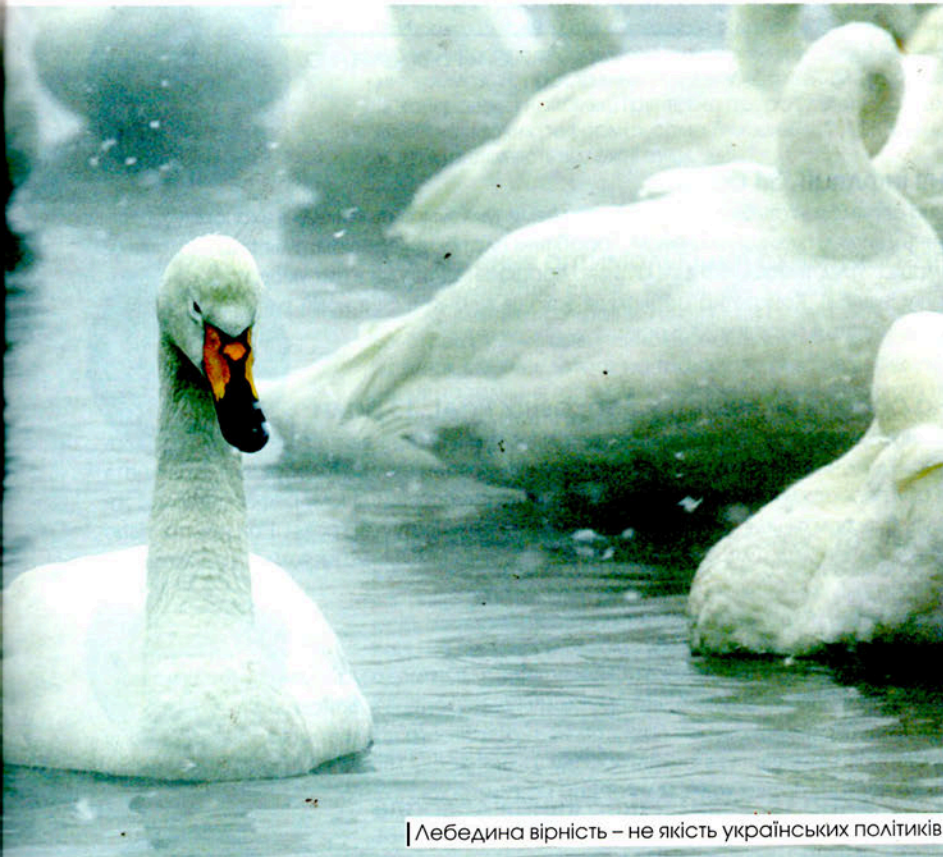
Як і Яворівський, свого часу рухівцями були Олександр Лавринович і Сергій Головатий. Лавринович навіть критикував В'ячеслава Чорновола за надмірну співпрацю з владою. Але настав момент, і затятий опозиціонер Лавринович став міністром юстиції за Кучми. Причому перед цим він очолив парламентську комісію з розслідування зникнення Гонгадзе. Журналісти ра-

навіть страшно уявити, але Головатий стає одним із найпристрасніших регіоналів. «Я готовий до того, щоб на мене наділи ваші кайдани, пане Президент Ющенко. Я готовий до того, щоб сидіти в тюрмі за те, що я відмовляюся виконувати ваш кримінальний антиконституційний указ!», — з надривом у голосі кричав Головатий після оголошення дострокових виборів у 2007 році.

Олександра Фельдмана, який, будучи довіреною особою Януковича в 2004 році, в 2006-му опинився в Парламенті за списками БЮТу. Про це політик казав: «Після виборів ані мені, ані працівникам штабу ніхто навіть не зателефонував і не сказав: «Дякую». Усі обіцянки, які були дані виборцям і працівникам штабу, мені довелося виконувати самотужки... Напередодні останніх виборів до ВР я зустрівся з керівниками багатьох політичних сил, усі вони щось пропонували. Єдина особа, яка не обіцяла золотих гір, а казала, що доведеться працювати з ранку до вечора, була Юлія Тимошенко». Ось так, просто й відверто: «Я зустрівся з керівниками багатьох політичних сил, усі вони щось пропонували».

Це найгучніші зради в новітній історії. Не варто навіть згадувати випадки переходу численних бізнесменів від політики з регіоналів до БЮТу чи «Нашої України» під час Помаранчевої революції, і навпаки — перефарбування «помаранчевих» на «біло-блакитних» в 2007-му.

«Невже зрадники всі?» — запитає читач. А ось і ні: зрадником не став мер Харкова Михайло Добкін. Пам'ятаєте той відеоролик, де він разом із секретарем харківської міськради Кернесом записує передвиборне звернення до харків'ян. Мер та його права рука там настільки вишукано матюкаються, що ролик став справжнім хітом Інтернету. І коли Добкіна попросили прокоментувати це, він відповів, що ролик частково змонтовано, але його голос справ-

| Лебедина вірність — не якість українських політиків

діли: принциповий і розумний опозиціонер Лавринович має вивести «режим» на чисту воду. Та лаври борця для Лавриновича виявилися менш привабливішими, ніж м'яке міністерське крісло.

Сергія Головатого з перших кроків його політичного життя вважали прихильником демократичних ідеалів, хоч він і побув трошки у складі КПРС. Певна опозиційність не завадила йому бути міністром юстиції за Лазаренка, Пустовойтенка, Марчука, а потім і Ющенка. І коли в 2005 році його виключили із БЮТу за те, що він проголосував за Єханурова, це ще можна було якось зрозуміти, але згодом він покинув «помаранчевий» табір і перейшов до «біло-синіх». Як януковичі переконали Головатого вступити до своєї партії,

НАПРИКІНЦІ 2008 РОКУ СТАЛО ЗРОЗУМІЛИМ ЩО ПОНЯТТЯ «ВІРНИЙ ЛЕНІНЕЦЬ» НЕ Є СИНОНІМОМ ПОНЯТТЯ «ПРИНЦИПОВИЙ КОМУНІСТА. ВІСІМ ЧЛЕНІВ КПУ ПРОГОЛОСУВАЛИ ЗА «ПОМАРАНЧЕВИЙ» БЮДЖЕТ

Нинішній міністр транспорту Йосип Вінський сьогодні є одним зі спікерів БЮТу. А колись він говорив ось що: «Ми не були «помаранчевими», наш колір рубіновий. І гадаю, що ми ніколи не будемо «помаранчевими». Ну, що, від тюрми та від коси не зарікайся.

Говорячи про зраду, також варто згадати колишнього «регіонала»

жній. «Мій голос там реальний, але спілкувався я не з Кернесом, а з режисером, відповідаючи Кернесу лише на певні репліки, коли вони там з'являлися», — зазначив Добкін. Мер сказав, що голос за кадром у тому ролику змонтовано. «Кернес не вимовляв 90% того, що є в тому скандальному ролику», — сказав Добкін, і тим самим взяв все на себе. ■

Виклики для ТИМОШЕНКО

РЕЙТИНГ НАЙІМОВІРНІШИХ ЗАГРОЗ ТА МОЖЛИВИХ УСПІХІВ НОВОГО УРЯДУ

АВТОРИ: АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО, СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

ЗАГРОЗИ

Прискорення інфляції, 34 бали

Відверта соціальна спрямованість бюджету 2008 року неминуче зумовить «викид» в економіку десятків мільярдів гривень у вигляді підвищених пенсій, заробітних плат бюджетникам, пільг тощо. І, з огляду на наявну інформацію, Уряд Тимошенко вже активно працює над тим, як в цих умовах не дати розкритися маховику інфляції. Конкретна реалізація заходів відбудеться в новій редакції держбюджету, який мають прийняти 1 березня 2008 року.

Неефективна робота більшості у Верховній Раді, 33 бали

Реалізація програми Уряду вимагає великої кількості результативних голосувань у ВР, і це за переваги коаліції лише на 1 голос. Від'їзд чи хвороба одного депутата можуть зірвати важливе голосування. Ризик ще і в тому, що коаліція, аби перестраховатися, буде змушена йти на компроміси, а тому реформаторські законопроекти можуть бути пом'якшені і не принесуть бажаного результату для країни. Нагадаємо: якщо більшість розпадеться, наприклад, шляхом виходу з неї НУ-НСу, Уряд Тимошенко взагалі піде у відставку.

Конфлікт із Президентом, 31 бал

Більшість оглядачів вважають, що у Тимошенко і Ющенка різні плани щодо майбутніх президентських виборів. Тому загальноприйнятою є думка, що протиріччя переростуть у бойові дії, які нагадуватимуть відносини між Ющенком і Януковичем протягом його останнього прем'єрства. Проте в такому разі коаліція розвалиться, і Тимошенко втратить посаду. З іншого боку, і прем'єр, і Президент демонструють здатність до нестандартних ходів, тому цілком можливий компроміс.

Спроба перерозподілу власності і, як наслідок, уповільнення економічного зростання, 26 балів

Юлія Володимирівна вже заявила, що списки на реприватизацію складаються. Серед найімовірніших претендентів – Кременчуцький НПЗ, енергогенерувальна компанія «Дніпроенерго», яку за сумнівними схемами приватизував Ахметов. Уряд Тимошенко вже наступав у 2005 році на ці граблі, коли заявив про реприватизацію відкинувши від України значну кількість іноземних підприємств, які під впливом красивої телекартинки з Помаранчевої революції планували розпочати бізнес в Україні. Також проти реприватизації вже виступив голова Парламенту Арсеній Яценюк. Тому варто очікувати, що в Україні масштабного переділу власності не буде, а порівняно незначний «цивілізований відбір» здійснюватиметься, за можливості, без гучних декларацій Уряду.

Недружні дії Росії, 23 бали

Імовірність недружніх дій Росії значно менша ніж у 2005 році. Головні проблеми можуть виникнути з газовими угодами – Юлія Тимошенко чітко задекларувала намір відмовитися від посередництва компанії «РосУкрЕнерго», яка є одним із джерел «неформального» заробітку нинішніх керівників РФ. Однак з появою нової особи на посту президента Росії варто очікувати, що «старі схеми» або перестануть діяти, або їх суттєво обмежать. Натомість в Україні з'являється непоганий шанс запропонувати цікаві умови співпраці новій російській владі і за рахунок цього отримати певні преференції. Все буде залежати від того, наскільки українська влада зможе зіграти на неминучих суперечностях між «ною» (Медведев) та «старою» (Путін) владами в Росії.

МОЖЛИВІ ПРОРИВИ

Перехід на контрактну армію, 23 бали

Невелика, дієва, модерна, а головне, не дуже дорога професійна армія – одна з найрозрекламованіших цілей Уряду. Бачення учасників коаліції відрізняються термінами. БЮТ хоче все і негайно, НУ-НС – повний перехід на контрактну основу протягом року. Головне, щоб у результаті не вийшло війська без грошей, без техніки та ще й без солдатів і офіцерів.

Реформування судової системи, 22 бали

Реформа системи судоустрою є індикатором, чи дійсно Уряд бажає покращити життя людей. Без ефективного правосуддя функціонування економічно успішної держави, зі значною кількістю заможних громадян, просто неможливе. У коаліційній угоді розділ про реформу судової системи є одним із найкращих і найбільш ґрунтовно пророблених. Залишається лише одне питання – наскільки зацікавлена в таких реформах сама Тимошенко? Дії Ющенка на посаді Президента вже показали, що його влаштовують залежні суди.

Досягнення оптимальної схеми забезпечення газом, 22 бали

Найоптимальніша схема містить кілька складників. Перший – газотранспортна система є виключно власністю України, і транзитна ставка відповідає європейському рівню (визначена на 2008 рік ставка 1,7 – надзвичайно низька). Другий – введення ринкових цін на газ для промисловості (за рахунок менших затрат на транзит вони завжди будуть нижчими, ніж у Європі). Третій – забезпечення населення газом власного видобутку. Для цього необхідно наростити обсяги видобування з нинішніх 20 млрд м³ як мінімум до 25 млрд і зменшити сукупне споживання населення та комуналки приблизно до цієї ж величини.

Наведення порядку на дорогах, 18 балів

Кількість загиблих в ДТП на дорогах України переважає втрати в таких військових конфліктах, як війна в Іраці. З 2000 по 2006 роки кількість загиблих на дорогах збільшилася на 43,2% і дорівнювала 7592 осіб, загалом у 2006 році сталося 49 491 ДТП, у яких отримали поранення або загинули люди. Викликано це не лише низькою культурою водіння, але й поганою інфраструктурою доріг. Щоб збільшити штрафи для порушників, Тимошенко доведеться мобілізувати ВР, щоб внести зміни у законодавство. Після того залишатиметься тільки налагодити ефективну роботу служб ДАІ, чого, правда, ще не вдавалося нікому. Хоча, за свідченням очевидців, у сусідніх Росії та Білорусі проблема безпеки руху вирішується ефективніше.

Впровадження ринку землі, 17 балів

Захисники мораторію на продаж земель із фракцій КПУ та Блоку Литвина (а колись ще і з СПУ) кажуть про загрозу великих земельних володінь і переймаються долями селян, паї яких буде скуплено за безцінь. Водночас усім відомо, що мораторій не діє – земля все одно скуповується або береться в довготермінову оренду за напівлегальними схемами. З іншого боку, створення ефективного ринку землі дасть змогу вивести прихований капітал, який міститься в цих активах, з тіньової сфери в нормальний економічний обіг і може стати дуже потужним чинником не лише економічного зростання села, але й української економіки загалом. Тимошенко вже задекларувала бажання продовжити мораторій до прийняття необхідних законів. Про справжні наміри прем'єра можна буде судити за кілька місяців.

Реформування ЖКГ, 17 балів

Застарілі фонди, необґрунтовані тарифи на основні послуги, неефективна робота ЖЕКів, нездатність людей бути справжніми власниками своєї нерухомості – це лише кілька проблем, які необхідно вирішувати Уряду Тимошенко. До речі, Уряд Януковича почав впроваджувати абсолютно правильну програму для збільшення кількості ОСББ – Об'єднань співвласників багатоквартирних будинків – як одного зі способів реформування галузі.

МЕТОДИКА

Надмірний песимізм

Рейтинг здійснювали оглядачі **Тижня**, оцінюючи кожен пункт по 7-бальній системі. Один з експертів, який тривалий час працював у газеті «ВВ», котра вважається наближеною до БЮТу, приставив навпроти всіх можливих досягнень Уряду Тимошенко нулі (повна неможливість), а навпроти ризиків – одні сімки (найбільша ймовірність виникнення). Редакція засуджує його за надмірний песимізм.

«БЮДЖЕТ-2008»

НА ЩО ВИТРАЧАЮТЬ НАШІ ГРОШІ

АВТОР: АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО

Коаліція БЮТу і НУ-НСу, затверджуючи бюджет 2008 року, порушила Конституцію і взяла на озброєння методи регіоналів і комуністів. Попри заборону Конституційного суду змінювати інші закони, в законі про бюджет нова більшість, голосуючи за головний фінансовий документ, внесла рекордну кількість правок до інших законів. Нагадаємо, що своє рішення КС приймав за поданням саме депутатів від опозиції, а Уряд регіоналів звинувачував КС у виконанні політичного замовлення. Проте проблема не тільки у моральному аспекті питання. Компанії, інтереси яких зачіпають прийняті зміни, можуть відсудити своє право діяти як і раніше у судах, посилаючись на рішення КС. Отже, країна порине в ще більший юридичний хаос.

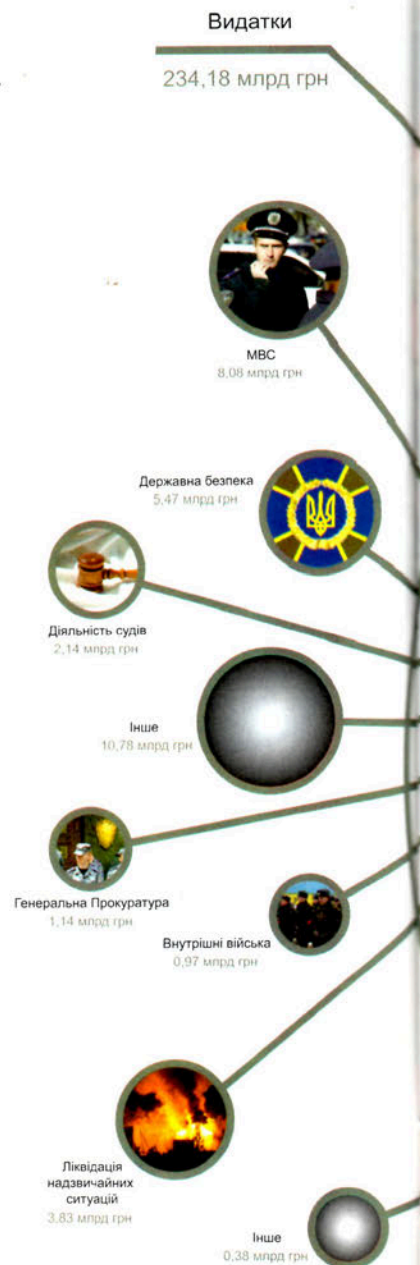
Нова коаліція, як і попередня, навіть не заікнулася про необхідність деталізувати бюджетні витрати. Гроші виділяються, умовно кажучи, на заходи із «надування мильних бульбашок», і зміст цих заходів не знає ні міністр фінансів, ні прем'єр, ні голова бюджетного комітету. І, очевидно, таке незнання їх влашто-

вує. Та за сталою світовою практикою в бюджеті країни має ретельно виписуватися усе, аж до придбання останньої гайки.

Інший знаковий момент голосування за бюджет — відсутність розуміння рядовими депутатами того, за що вони голосують. А дискусії щодо цифр вели лише міністр фінансів Пинзеник, голова ВР Яценюк та ще кілька втаємничених. Під час обговорення законопроекту урядовці робили правки прямо на колінах, а депутати зрештою голосували за kota у мішку.

Сподіваємося, що анонсовані Тимошенко зміни до бюджету, які вона планує затвердити в Парламенті за кілька місяців, будуть прийматися без порушення законодавства, після широкого обговорення принаймні депутатами і з максимально можливою в наших умовах деталізацією. **Тижень** пильно стежитиме за тим, хто отримає право витрачати наші з вами кошти.

У наступному числі читайте матеріал про те, як політики «ділять» бюджет. Адже не секрет, що вплив на розподіл державних коштів часто є головним мотивом «походу в політику». ■

ВПРИТУЛ

Захист постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи
2,16 млрд грн

Пільги
26,11 млрд грн

Реалізація державної політики із забезпечення житлом окремих категорій громадян
2,58 млрд грн

Інше
2,02 млрд грн

Підготовка робітничих кадрів
2,96 млрд грн

Пенсії
33,66 млрд грн

Підготовка фахівців у державних вищих навчальних закладах
16,16 млрд грн

Освіта
21,14 млрд грн (9,03%)

Підтримка дітей, молоді, жінок та родин
0,25 млрд грн

Соціальний захист
65,91 млрд грн (28,14%)

Діяльність органів державного управління
23,84 млрд грн (10,16%)

Податок на додану вартість
86,07 млрд грн (36,75%)

Податок на прибуток підприємств
42,3 млрд грн (18,05%)

Акцизний збір
12,95 млрд грн (5,53%)

Плата за послуги бюджетних установ
11,52 млрд грн (4,92%)

Ввізне та вивізні мито
12,4 млрд грн (5,30%)

Цільові збори на операції з машинами, нерухомістю, валютою
6,05 млрд грн (2,58%)

Кошти з інших бюджетів
7,42 млрд грн (3,17%)

Продаж землі і нематеріальних активів
4,33 млрд грн (1,85%)

Цільова надбавка до тарифу на енергію
3,61 млрд грн (1,54%)

Рентна плата за транзит газу
3,49 млрд грн (1,49%)

Рентна плата за нафту та газ, що видобувають в Україні
5,00 млрд грн (2,14%)

Доходи

215,36 млрд грн

Дефіцит
18,82 млрд грн (8,04%)

Інше
20,24 млрд грн (8,64%)

Духовний розвиток
2,16 млрд грн (0,93%)

Інше
48,96 млрд грн (20,91%)

Наука і техніка
4,79 млрд грн (2,04%)

Фізична культура та спорт
0,88 млрд грн (0,38%)

Розвиток аграрного сектору та села
8,15 млрд грн (3,48%)

Охорона здоров'я
7,15 млрд грн (3,05%)

Держпідтримка аграрного сектору
7,77 млрд грн

Громадський порядок, безпека та судова влада
31,34 млрд грн (13,38%)

Обороноздатність держави
9,9 млрд грн (4,23%)

СПРАВА Галицьких катів

ТРИВАЄ ПРОЦЕС НАД БАНДОЮ КІЛЕРІВ

АВТОР: ВАСИЛЬ ВАСЮТИН

Останнім часом львів'яни, які живуть неподалік обласного Апеляційного суду, періодично кілька годин на день потерпають від дискомфорту вулиць, перекритих бійцями з автоматами, і перевірки паспортів — до помешкань впускають лише за наявності відмітки про реєстрацію. Все це у зв'язку зі «справою Сушка».

Процес над бандою Артура Сушка, який розпочався 30 жовтня, проходить у закритому режимі. Підсудних із закритими обличчями доправляють до суду під щільним прикриттям бійців спецпідрозділів «Беркут» і «Барс». Зі слів керівництва львівської міліції, таких надзвичайних заходів безпеки вжито, з огляду на складність і резонансність цієї справи. Прогнозують, що процес буде тривалим і з великими перервами, оскільки справа налічує кілька сотень томів. Тому, коли саме він закінчиться, сказати дуже складно.

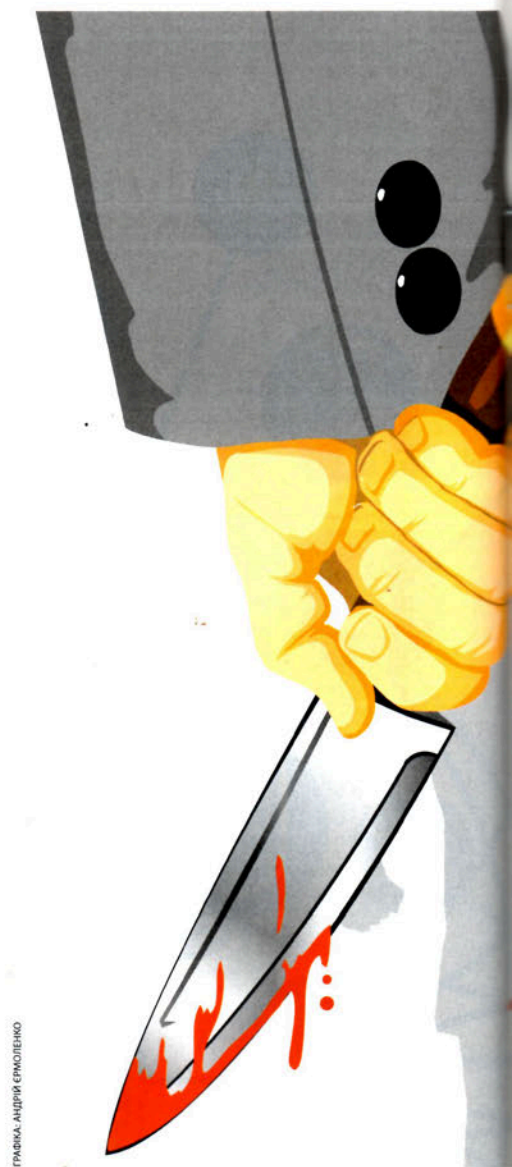
Злочинному угрупованню, до якого, за даними міліції, входила 31 особа, інкримінують убивства понад 10 людей, 5 замахів на вбивство та 32 розбійні напади. Припускають, що злочинці діяли на території Київської, Львівської, Рівненської та Тернопільської областей. Заарештовано 24 члени банди, деякого з них ловили аж у Білорусі

та Італії. 7 досі перебувають у розшуку. Підсудним загрожує довічне ув'язнення.

За повідомленням прес-служби Генеральної прокуратури, головне слідче управління якої проводило розслідування, впродовж 1998 — 2003 років банда скоїла 2 вбивства та 3 розбійні напади на Рівненщині, 3 — на Тернопільщині, 8 розбоїв — на Львівщині. У столиці кілери, які входили до вищезначеного угруповання, здійснили чимало замахів і вбивств на замовлення. Правоохоронці не виключають, що навіть після арешту в 2003-му лідера цього ОЗУ Артура Сушка, його підлеглі продовжували справу. Зокрема, можливо, що саме вони були виконавцями убивства экс-губернатора Львівщини Степана Сенчука, кримінального «авторитета» Миколи Лозинського (Колі-Рокіро) та замаху на іншого, на прізвище Морда.

УБИВЦІ «СОКОЛІВ»

Сушка звинувачують в організації одного із найгучніших злочинів у регіоні — нападі на помешкання ректора Академії ветеринарної медицини Романа Кравціва улітку 2003 року. Злочинці викрали близько \$10 тис. та 2,5 тис. грн. Заради цих грошей бандити нещадно катували своїх жертв. Дружина господаря, яку злочинці зв'язали та,

ГРАВКА: АНДРІЙ СМОЛЕНКО

поклавши на диван, накрили ковдрою, задихнулася від нестачі повітря. Сам Кравців потрапив у лікарню із сильним струсом мозку, рваними ранами обличчя та голови і зламаними ребрами.

Але найрезонанснішою стала справа про вбивство начальника спецпідрозділу УБОЗ «Сокіл» підполковника Андрія Орехова та його підлеглого Богдана Міська, скоєне 16 вересня 2003 року у Львові в районі Кривчиць. Артур Сушко розстріляв міліціонерів впритул.

За місяць після нападу на правоохоронців оперативники затримали коханку Сушка — вчительку Оксану Верещак, яка в момент злочину була разом з бандитом. Згодом «узяти» ще одного співучасника — Андрія Кроншталя, який на

допиті підтвердив вину Артура Сушка. Пошуки самого вбивці дещо затяглися, однак 25 грудня 2003 року на вулиці Грінченка у квартирі батька його таки затримали. Він зізнався у вчиненому од-

разу. Цікаво, що під час убивства «убозівців» Артур Сушко випадково поцілившись собі у «причинне місце» — убивця засунув зброю за

пояс, стрибнув через паркан, а під час приземлення спрацював спусковий механізм пістолета. Він звернувся до шпиталю, запевнивши лікаря, нібито впав на металевий штир. За певну суму медик «пові-

чи Іспанії), той відлежувався у лікарні сусіднього Тернополя.

Після затримання ватажка, лідерство в банді перейняв Степан Максимів. Але не надовго — його затримали 8 січня 2004 року працівники УБОЗу Дніпропетровської області в місті Марганцеві. Втім, це не знищило банду остаточно — вакантне місце Сушка посіли інші бандити.

Колишній очільник ГУ МВС у Львівській області генерал-майор міліції Михайло Цимбалюк переконаний, що члени ОЗУ чудово знали методи роботи міліції, тому довго лишалися невловимими. «Ще коли я був начальником УМВС в Рівненській області, мої підлеглі брали участь у затриманні членів цього злочинного угруповання, — розповідає генерал-майор. — Щоб їх ▶

СУШКА ЗВИНУВАЧУЮТЬ У ОРГАНІЗАЦІЇ ОДНОГО ІЗ НАЙГУЧНІШИХ ЗЛОЧИНІВ У РЕГІОНІ — НАПАДІ НА ПОМЕШКАННЯ РЕКТОРА АКАДЕМІЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ РОМАНА КРАВЦІВА

рив» і не зв'язався з міліцією. Тому, коли оперативники шукали зловмисника у Львові (були навіть версії, що він уже перебував Італії

рив» і не зв'язався з міліцією. Тому, коли оперативники шукали зловмисника у Львові (були навіть версії, що він уже перебував Італії

схопити, ми задіяли всі сили. Можливо, це було одне з найсерйозніших бандугруповань із тих, які міліція затримала за останні 5 років.

УБИВЦЯ ЗАСУНУВ ЗБРОЮ ЗА ПОЯС, СТРИБНУВ ЧЕРЕЗ ПАРКАН, А ПІД ЧАС ПРИЗЕМЛЕННЯ СПРАЦЮВАВ СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ ПІСТОЛЕТА

Бандити діяли обережно і не залишали за собою слідів. Навіть коли правоохоронці затримували когось із них, то бракувало доказів, щоби порушити кримінальну справу. Знадобилося ще кілька років, аби схопити інших членів банди, які продовжували діяти».

БЕЗ «ПОНЯТІЙ» І ЧЕСТІ

Цимбалюк, керуючись тасмницею слідства, не розголошує інформацію щодо причетності бандитів Сущка до інших злочинів. Однак

існує припущення, що на совісті цього ОЗУ ще кілька резонансних злочинів, які правоохоронцям досі не вдається розкрити.

Зокрема, у липні 2004 року у Львові на вулиці Йосипа Сліпого стріляли у кримінального «авторитета» на прізвисько Морда. Кілери під'їхали до його будинку і відкрили вогонь з автоматів. Почувши перший постріл, «авторитет» кинувся за паркан. Згодом оперативники нарахували на ньому півтора десятка дірок від куль. Морду врятувало те, що зловмисники не вийшли з машини, щоби пересвідчитися, чи досягли мети, а одразу втекли з місця пригоди.

У листопаді 2005 року від автомобільних черг загинув екс-губернатор Львівської області Степан Сенчук, на той момент — директор компанії «ЕкоЛан». Удень смерті він їхав на зустріч з адвокатом. Якийсь телефонний дзвінок змусив його розвернути автомобіль поблизу АЗС у селищі Брюховичі. І в цей момент його нагнала червона «дев'ятка», з вікна якої висунулося дуло «калаша»...

Степан Сенчук був доволі неординарною і жорсткою особистістю. Володів активами у цукровому і спиртовому виробництвах. Несподівана поява голосу губернатора на «плівках Мельниченка» у 2001-му коштувала йому крісла керівника облдержадміністрації. Після своєрідного заслання на роботу торговим аташе України в Болгарії Сенчук повернувся до Львова, де підтримав «Нашу Україну» і навіть претендував на участь у її виборчому списку до Парламенту. Подією, що у «розборках» між підприємцями, які підтримували різні політичні табори, він відігра-

КРИМІНАЛЬНІ ВІЙНИ. ГАЛИЦЬКИЙ ФРОНТ

29 грудня 2000 року кілер зробив два постріли у засновника ринку «Південний» Петра Писарчука. Одна куля влучила в черевну порожнину і вийшла навиліт, друга застрягла в гайморівій. Лікарям вдалося врятувати йому життя.

29 листопада 2005 року у Брюховичах розстріляли екс-голова Львівської обласної адміністрації та ради, голову спостережної ради корпорації «ЕкоЛан» Степана Сенчука.

17 жовтня 2002 року вбито керівника багатогалузевої корпорації «Ефа» Олександра Олехновича.

22 жовтня 2001 року вбито голову спостережної ради фірми «Світанок», генерального директора фірми «Технобуд» Богдана Опірського та поранено його менеджера Наталю Рудкевич: одна з куль пройшла через голову Опірського та потрапила у лівий бік жінки.

9 жовтня 2002 року кілер випустив 8 куль у директора ринку «Південний» Володимира Семенюка – 3 влучили в серце.

20 грудня 2005 року невідомий учинив замах на життя начальника управління транспорту та зв'язку Львівської міськради Ярослава Вовчака, кинувши у салон його авто легкозаймисту речовину. За тиждень, 27 грудня, Ярослав Вовчак помер від опіків.

ВПРИТУЛ

вав роль посередника. Окрім того, відома його причетність до скандалу із продажем земель львівського заводу «Сільмаш».

Автомати знову заговорили у січні 2006-го. На одній із центральних вулиць Львова — проспекті Чорновола — з «дев'ятки» обстріляли «Мерседес», яким кермував львівський кримінальний «авторитет» Микола Лозинський (відомий як Коля-Рокіро). Поряд сиділа його дружина Леся. Лозинський, не дочекавшись швидкої, стік кров'ю, жінка потрапила до шпиталю.

Стверджують, що Рокіро свого часу контролював у Львові збут наркотиків. Однак 2006 року його вже знали як «бензинового» бізнесмена. Зокрема, Лозинський через афільовані комструктури був одним зі співвласників НПК «Галичина», який нині підконтрольний бізнес-групі «Приват».

Не виключено, що за скоєнням згаданих убивств стоять інші ОЗУ. У серпні цього року Чехія видала Україні злочинця, який з 2005 року

жив у місті Брно під «липовим» білоруським паспортом. На ньому «висить» убивство бізнесмена у Миколаївському районі Львівщини. За непідтвердженою інформацією, «білорус» був одним з лідерів банди такого собі Кочеткова, до складу якої також входили «перевертні у погонах». Зокрема, спецпризначинець із «Беркуту».

мих, але небезпечніших. Попри те, що Артура Сушка та Степана Максиміва деякі ЗМІ охрестили «авторитетами» злочинного світу, вони такими не були. Нині самі правоохоронці у неофіційних розмовах жалкують за смертю справжніх авторитетних «зłodіїв у законі». «Якщо тоді ми боролися з організованою злочинністю, то тепер — з

15 РОКІВ ТОМУ СЕРЕД ЗЛОЧИНЦІВ ІСНУВАВ ПЕВНИЙ КОДЕКС ЧЕСТІ, ЇХНІ ДІЇ МОЖНА БУЛО ПЕРЕДБАЧИТИ. СЬОГОДНІ ВОНИ ДІЮТЬ ПОЗА БУДЬ-ЯКИМИ НОРМАМИ

У міліції порівнюють криваві події 2004–2006 років на Галичині з кримінальними війнами у Львові початку 1990-х. Тоді знайшли свою смерть багато іменитих злочинців — так званих «зłodіїв у законі» й «авторитетів». Їм на зміну прийшла нова когорта — менш відо-

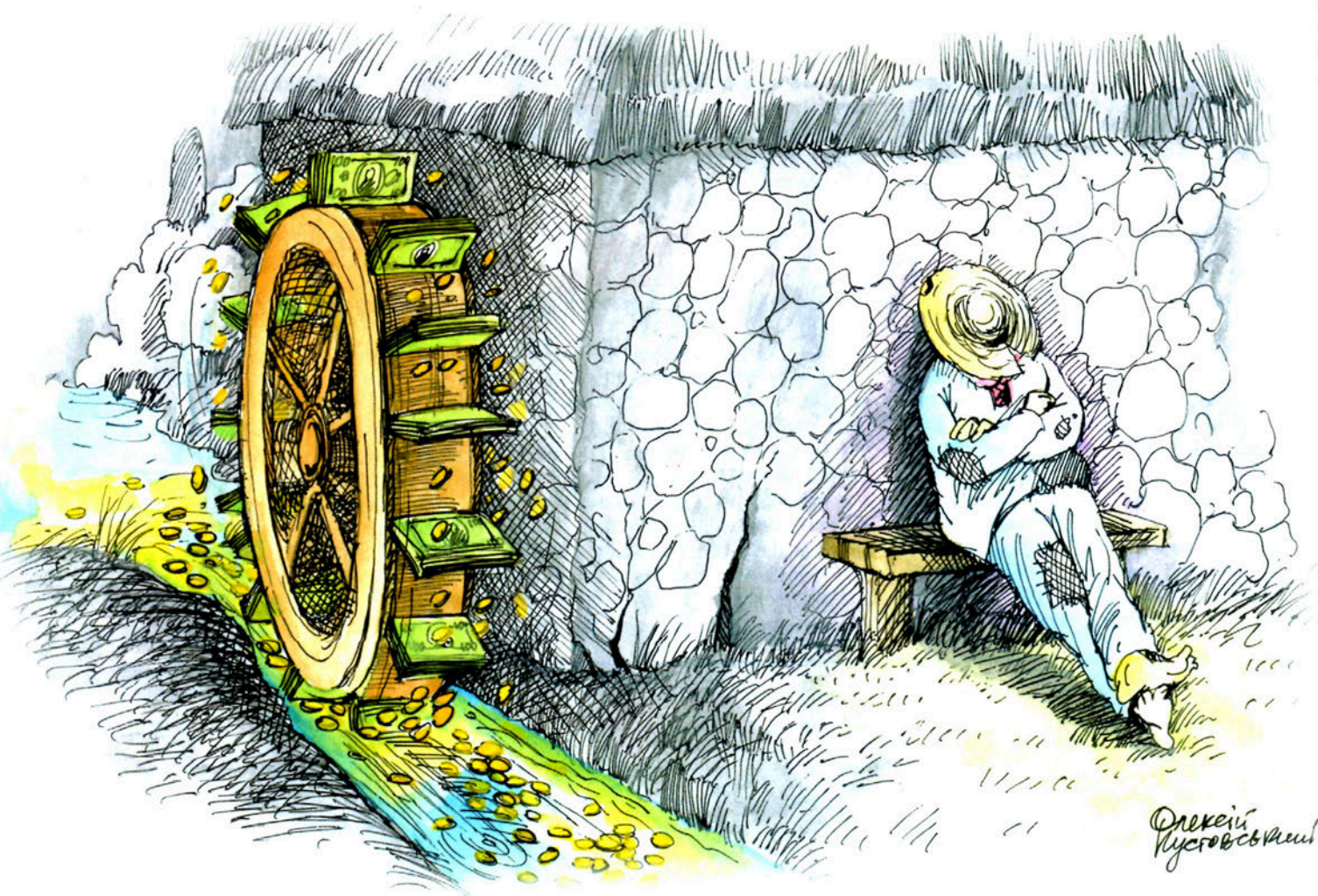
організованою неорганізованістю, — розповів **Тижню** один із оперативників, який просив не називати його ім'я. — 15 років тому серед злочинців існував певний кодекс честі, їхні дії можна було передбачити. Сьогодні вони діють поза будь-якими нормами». ■

10 січня 2006 року посеред дня у центрі міста у власному авто розстріляно Миколу Лозинського (Колю-Рокіро).

14 листопада 2006 року у генерального директора Львівського складзеркального заводу Романа Дацка з пістолета випустили 5 куль. Від отриманих поранень він помер на місці.

26 жовтня 2006 року підірвано джип директора ринку «Шувар» Романа Федішина. Внаслідок вибуху загинула 14-річна учениця Сихівської гімназії Марія Куцинда, яка випадково опинилася поруч.

МАЛЮНОК: ОЛЕКСІЙ КУСТОВСЬКИЙ

ЕКОНОМІКА-2008:

спроба позитивних антипрогнозів

В УКРАЇНЦІВ Є ВСІ ПІДСТАВИ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ДИВИТИСЯ НА МАЙБУТНІЙ РІК ЗІ СТРИМАНИМ, АЛЕ ВПЕВНЕНИМ ОПТИМІЗМОМ

АВТОР: СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

Нафта і харчі дорожчати-
муть, долар дешевша-
тиме, рівень інфляції
в Україні зростатиме...
Більшість економічних
прогнозів на 2008 рік виглядають са-

ме так. Втім, попри всю повагу до експертів та авторитетних закладів, які передбачають подібний розвиток подій, ситуація в енергетичному, харчовому та фінансовому напрямках може розвиватися й зовсім інакше.

| ВПРИТУЛ |

Антипрогноз перший – НАФТОВИЙ

\$100, \$110, \$120 ЗА БАРЕЛЬ... У РОЗПАЛ ОСІНЬОГО ЦІНОВОГО СТРИБКА НА НАФТУ, КОЛИ ВАРТІСТЬ БАРЕЛЯ ВПРИТУЛ ПІДІЙШЛА ДО ПЛАНКИ \$100, БІЛЬШІСТЬ АНАЛІТИКІВ СТВЕРДЖУВАЛА, ЩО У 2008 РОЦІ НАФТА ДОРОЖЧАТИМЕ Й ДАЛІ

Ісправді – в перші дні січня нафта після невеликого цінового «відкату» знову подорожчала і коштує \$96. Втім, ця логіка вже не здається такою «залізобетонною». Восени 2007 року кожна нова цінова сходинка вгору супроводжувалася відповідною добіркою драматичних новин. Турки ось-ось увірвуться в іракський Курдистан, у Мексиканській затоці – загроза урагану, в Канаді стався вибух на магистральному нафтогоні... Три місяці по тому, дивлячись на перелік цих «фатальних подій», розумієш: більшість із них або взагалі не відбулися, або виявилися зовсім незначними. І навпаки – коли турки наприкінці грудня справді влаштували бомбардування курдських селищ, це практично не вплинуло на ціну – принаймні, листопадова новина про «сильний туман у Мексиканській затоці» мала значно сильніші наслідки.

Насправді є підстави вважати, що ціна на нафту наразі визначається не балансом попиту і пропозиції, а спекулятивними об'єктами. Про це неодноразово говорили чільники ОПЕК у відповідь на наполегливі пропозиції збільшити виробництво. Вони стверджували, що нафта на ринку вистачає, і причиною зростання цін є не дефіцит, а спекуляція. А до ОПЕК варто прислухатися: стратегією цих країн є утримання нафтових цін на економічно обґрунтованому рівні. Достатньо високому, щоб мати значні прибутки, і при цьому не настільки високому, щоб покупці почали менше

споживати й переходити на альтернативні джерела всюди, де це можливо.

А саме це зараз і відбувається в дуже значних масштабах. Справді, ті технології й розробки альтернативної енергетики, які за ціни \$50–60 за барель нафти виглядали неприбутковою екзотикою, в нинішніх умовах сприймаються зовсім інакше. І йдеться не тільки про енергію вітру, сонця чи надміру розпирений перехід до використання біологічного пального. Набагато більший вплив може мати загальне зменшення споживання енергоресурсів та прогрес нових технологій у галузі використання та накопичення електроенергії.

З урахуванням усіх названих чинників можна прогнозувати, що у цьому році світова економіка «втікатиме» від високих цін на нафту, активно розвиваючи альтернативну енергетику. У свою чергу, виробники нафти робитимуть все, щоб не допустити чергового «обвалу» споживання і кризи перевиробництва. Відповідно, можна очікувати, що у 2008 році ціна на нафту знизиться до \$80 чи навіть нижче. Що ж до цін на газ, то тут також все не так фатально, як видається на перший погляд. Промисловість України витримає нову ціну в \$179,5 за 1 тис. м³, а населення і комунальна галузь «зведуть кінці з кінцями» за рахунок дешевого газу власного видобутку. Інша річ – надзвичайно низький тариф на транзит російського газу через Україну, але це тема окремої розмови. ■

ДУМКА ЕКСПЕРТА

ВОЛОДИМИР ОМЕЛЬЧЕНКО
експерт енергетичних програм з нафти і газу Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова

Газ подорожчає

Є велика вірогідність, що ціна на нафту зростатиме. Хоча іпотечна криза в США спонукатиме до зниження споживання енергоресурсів. Тому ціна на нафту протягом року коливатиметься по синусоїді із загальним трендом на зростання. Український ринок нафтопродуктів повністю залежить від цін на міжнародних ринках. Власних ресурсів для стримування ціни на нафтопродукти немає. Можна передбачити, що у цьому році частка імпорту світлих нафтопродуктів зросте з 38% до 45%, що пов'язано з низькою якістю нафтопродуктів вітчизняного виробництва.

На вітчизняному газовому ринку ситуація буде стабільною і передбачуваною. Цей ринок інертніший, ніж ринок нафтопродуктів, і реагує із запізненням у 9 місяців. У 2008 році на 40% зростуть ціни на газ на внутрішньому ринку. Переглянути газову угоду і визначені в ній ціни Уряд Тимошенко не зможе. Україна не є суб'єктом перемовин із постачальниками газу із Казахстану чи Туркменістану. Цей газ законтрактований «Газпромом». Всі можливі експортні ресурси газу в Україну вичерпані.

Антипрогноз другий – ХАРЧОВИЙ

БЕНЗИН ЗАМІСТЬ ЇЖИ? НЕ ФАКТ

ДУМКА ЕКСПЕРТА

АЛЕКС ЛІСІТСА
президент Асоціації «Український
клуб бізнесу»

Зростання цін нас не омине

На світовому ринку ціни на продовольство продовжать зростати, в першу чергу, на молоко, зернові та олійні культури. Це пов'язано зі значним збільшенням виробництва біоенергетичних культур та відчутним дефіцитом продуктів харчування. Виробники біоенергетичних культур серйозно конкурують за сільськогосподарські площі з виробниками продовольства. Навіть в Україні щорічно площа під посіви ріпаку подвоюється і цього року досягне 1,3 млн га, включаючи ярий ріпак. Якщо тенденція збережеться, може постати питання щодо забезпечення внутрішніх потреб зерновими культурами. Наприклад, у США дуже багато зробили для впровадження технологій із виробництва біоетанолу із зерна кукурудзи. Сьогодні там виникають питання щодо забезпечення продовольчою кукурудзою.

Україна, в принципі, вже є частиною світового ринку, тому ці тенденції будуть актуальними і у нас. Уряд має звернути увагу на низьку продуктивність та ефективність праці у сільському господарстві. Зараз середня ефективність роботи сільгосп підприємств в Україні не перевищує 40%, порівняно з найефективнішими господарствами країни. Якщо ж ціни регулюватимуть адміністративним шляхом, то на продовольчому ринку виникне криза.

Після ознайомлення з численними аналітичними розвідками, що передбачають у 2008 році глобальний дефіцит продовольства і зростання цін на нього, створюється враження, що привид Томаса Мальтуса знову бродить по Європі. Якщо Мальтус у 1798 році вважав причиною неминучого голоду зменшення родючості земель, то 210 років по тому головним чинником «дорогої їжі» називають перехід від «харчового» сільськогосподарського виробництва до «енергетичного». Справді, і в Європі, і в Америці затверджено стратегічні плани, відповідно до яких значну частину загального обсягу споживання пального становитимуть біодизель та біоетанол, виготовлені з рослинної сировини. Умовно кажучи, площі, на яких раніше вирощувався хліб, будуть віддані на «виращування бензину».

За уважного розгляду фактичної ситуації зі світовим зростанням цін на продовольство, привертають увагу цікаві моменти. По-перше, найбільш драматично подорожчали пшениця (з €200 до €300 восени 2007 року) та молоко (у 2007 році ціна у світі зросла майже вдвічі). З певною натяжкою це можна пояснити «відтоком» в галузь біоенергетики. Однак прикметно, що ціни на цукор (саме цукрова тростина є найкращою сировиною для біоетанолу) не тільки не збільшилися, навпаки, у світі спостерігається криза перевиробництва цукру. Так чому розвиток біоенергетики, який наразі тільки починається, спричинив подорожчання «небіоенергетичних» культур?

Проста і логічна відповідь на це парадоксальне питання знаходиться у площині не біоенергетики, а звичайної ринкової взаємодії попиту та пропозиції. Схоже, що у 2007 році співпали кілька чинників: різкий спад експорту зернових із Австралії – країна, що є другим за величи-

ною експортером пшениці у світі, четвертий рік поспіль страждає від засухи і в 2007 році її врожай зменшився удвічі; циклічний пік цін на продовольство (перехід від «мінімуму» до «максимуму») спостерігається приблизно кожні 5–7 років, і останній загальносвітовий спад був у 2000 році) та зростання рівня споживання і, відповідно, обсягів закупівлі зернових Китаєм.

Чого очікувати? Висока прибутковість зернових спричинила збільшення посівних площ, за рахунок чого прогнозований урожай у 2008-му збільшиться на 40-45 млн тонн – до 648 млн тонн. Відповідно, якщо не станеться серйозних кліматичних лих у країнах, які є головними експортерами зерна, ціна на нього має зменшитися. ■

ФОТО: REUTERS

| ВПРИТУЛ |

Антипрогноз третій – ІНФЛЯЦІЙНИЙ

ПРОГНОЗИ ЩОДО ІНФЛЯЦІЇ, ЯКА ОЧІКУВАТИМЕ
УКРАЇНУ В 2008 РОЦІ, НАРАЗІ СУТТЕВО
ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ

Боротьба з інфляцією стане головним завданням влади напередодні президентських виборів

Ущойно прийнятому держбюджеті рівень інфляції визначений у розмірі 9,6% (за відповідного зростання ВВП на 6,8%): Однак при цьому голова Нацбанку України Володимир Стельмах називає інші показники – близько 15,5–16%. Втім, він не виключає і певного зменшення – до 14,8%. Натомість західні аналітичні установи оцінюють ситуацію більш похмуро: на їхню думку, інфляційні показники у 2008 році сягнуть 16–17%. На тлі стрімкого розвитку інфляції у другій половині 2007 року, яка значно перевищила всі розрахунки Уряду Януковича і становитиме, за попередніми оцінками, близько 14%, ці песимістичні прогнози видаються цілком імовірними.

Втім, підстав оголошувати траур по українській економіці та соціальній сфері наразі немає. І цьому є одразу кілька причин. По-перше, за тих темпів зростання ВВП, які зараз демонструє Україна, інфляція близько 10% є неминучою. А по-друге, попри побоювання, що Уряд Тимошенко, реалізуючи передвиборчі обіцянки «помаранчевої коаліції», кине в економіку мільярди незабезпечених гривень і тим самим розкрутить інфляційну карусель, це навряд чи відбудеться. Не за горами президентські вибори – і аргумент «інфляція з'їла ваші прибутки» може стати головним козирем у боротьбі опозиції за симпатії виборців. Це чудово розуміє і прем'єр Тимошенко, і Президент Ющенко.

Судячи з усього, ситуація розвиватиметься за таким сценарієм: нинішній бюджет з його підкреслено соціальною спрямованістю послужить доказом того, як помаранчеві, прийшовши до влади, швидко виконали свої обіцянки перед народом. Якщо ж виконання цих обіцянок, попри всі зусилля, почне «розкручувати» інфляцію, за 2 місяці до бюджету будуть внесені відповідні зміни – Верховна Рада ухвалила, що 1 березня 2008 року буде розглянуто нову редакцію держбюджету. Саме тоді можна очікувати запровадження «захисних» економічних заходів, які не дадуть розгулятися інфляції вище нинішніх 14%. А якщо все піде як слід, то інфляція може знизитися ще на 2–3% – приблизно до того рівня, який спостерігався в 2005 та 2006 роках. ■

ДУМКА ЕКСПЕРТА

ЕРІК НАЙМАН
керівник управління інвестиційно-банківських послуг АКБ «Укрсоцбанк»

Долар дешевшатиме

Наступного року інфляція очікується близькою до нинішніх показників – в межах 13–15%. Соціальні виплати, зокрема, можливі виплати по вкладам «Ощадбанку» часів СРСР, можуть впливати на підсилення інфляції, але це будуть не головні чинники. Щодо валютно-курсних прогнозів, то у першій половині 2008 року курс долара до євро може знизитися до відмітки 1,50–1,52, а у другій знову піднятися до позначки 1,45–1,5 долара за євро. Наявні усі економічні підстави для ревальвації гривні. Однак доки банки керуються політикою стабільного курсу гривні до долара, яку визначає Національний банк України. Якщо почнеться ревальвація, то банки, швидше за все, переглянуть відсотки: по гривневих депозитах вони зменшаться, а по доларових чи євро – збільшаться. З урахуванням прогнозів, найкраще розміщувати депозити на термін від 6 до 12 місяців у пропорції 50/50 в гривні та євро.

Загалом же економіка продовжить зростання, утримуючи тенденцію 2007 року. Номінальні показники зростання ВВП у минулому році оцінюються дуже добре – на рівні 28–30%.

5 ПОКУПОК 2008 року

Є БАЖАННЯ ПРИДБАТИ В НОВОМУ РОЦІ ЩОСЬ ЦІКАВЕ, НЕОРДИНАРНЕ І КОРИСНЕ? ЗВЕРНІТЬ УВАГУ НА 5 ПРОПОЗИЦІЙ

АВТОР: СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

ШИРОКОЕКРАННИЙ ТЕЛЕВІЗОР. ВІД ЕЛІТАРНОГО ДО МАСОВОГО

2008 рік можна буде напевне оголошувати «Роком телевізора високої чіткості». Саме цей сегмент ринку розвивається нині рекордними темпами, і наступний рік особливо прикметний принаймні з двох причин. По-перше, запрацює на повну потужність низка нових заводів, що виробляють рідкокристалічні панелі великої діагоналі — понад 40 дюймів. Відповідно, неминучими є зростання пропозиції та зниження ціни. По-друге, 2008-й стане роком остаточного переходу з елітарного класу до масового телевізорів стандарту Full HD, який підтримує роздільну здатність 1920 x 1080 точок і виводить рядки кадру послідовно один за одним (прогресивне розгортання). Саме такий телевізор найкраще відтворює фільми, записані в найновішому форматі високої чіткості — HD DVD або Blu-ray.

Щодо конкретних рекомендацій, то вони нескладні. Плаский телевізор може бути виготовлений на основі або рідкокристалічної (РК), або плазмової технології. Суперечки на тему «Що краще?» мають не раціональний, а радше «релігійний» характер — одні вірять у «природніші» кольори плазми, інші — у більшу технологічну перспективність РК. Звичайному споживачеві краще керуватися не цими віруваннями, а розміром гаманця. Стандарт чіткості — тільки Full HD, його попередник HD Ready — компроміс, який себе не виправдовує. Що ж до розміру, то

оптимальна діагональ «телевізора для вітальні» — понад 40 дюймів, з меншою — вже не цікаво. Варто очікувати, що в 2008 році найвигіднішими за критерієм «ціна — функціональність» будуть 50-дюймові моделі. Однак слід пам'ятати, що для комфортного перегляду відстань між екраном і глядачем має бути не меншою 3–3,5 м. Зрозуміло, що ціна такого телевізора чималенька. Але це покупка не на один рік, а враження від перегляду, особливо фільмів високої чіткості, незрівнянні.

Коли починати прицінюватися:
з кінця весни — влітку.
Ціна питання — від \$2000.

ВІДЕОПРОГРАВАЧ BLU-RAY/ HD DVD. ДВА В ОДНОМУ

Друга частина «безкомпромісного» домашнього кінотеатру — програвач, що відтворюватиме відеосигнал високої чіткості. У світі триває гостра конкурентна боротьба двох стандартів Blu-ray та HD DVD. У кожного є свої прихильники як серед виробників техніки, так і серед медійних компаній, які випускають аудіовізуальні продукти виключно в одному із двох форматів. Хто переможе в цій битві — сказати важко. Однак споживач виграє в будь-якому випадку: в 2008 році на ринку масово з'являтимуться відеопрогравачі, що підтримува-

КОЛАЖ НАДЯ КЕЛЬМ

тимуть одразу два стандарти. Відповідно, зникне проблема «фатального вибору».

Зрозуміло, що спочатку такі пристрої будуть дорожчими, ніж «одностандартні». Втім, їхня популярність зростатиме, а ціна зменшуватиметься. До речі, свого часу саме так і сталося з конкуруючими стандартами DVD з можливістю перезапису. Зараз ціни на Blu-ray чи HD DVD-програвач на Заході знизилися до \$200. Появу таких цін в Україні можна очікувати вже незабаром, тоді як комбіновані програвачі, ймовірно, коштіватимуть удвічі дорожче.

Коли починати прицінюватися:
з середини літа.
Ціна питання — \$400.

ВПРИТУЛ

приєднатися до «племені автомобілістів» саме 2008 року, варто звертати увагу в першу чергу на акції продавців (вони можуть стосуватися як цін, так і умов кредитування) та появу нових пропозицій в середньому сегменті (\$10 000 – 15 000). Наступного року саме в цій цінній ніші очікується поява цікавих новинок практично від усіх провідних виробників.

Коли починати прицінюватися:
з початку року.
Ціна питання (за умови купівлі в кредит) – від \$5000.

КОМП'ЮТЕРИ. ЧЕРГОВИЙ ЕТАП БИТВИ

Вже не один рік виробники комп'ютерів «на смерть б'ються» один із одним. У сегменті процесорів війна триває між Intel та AMD, у сегменті відеокарт – Nvidia та тою самою AMD, яка минулого року придбала головного конкурента Nvidia компанію ATI. І саме в 2008 році відбудеться черговий виток цього протистояння. Intel та AMD представлять нові покоління 4-ядерних процесорів – тобто, один комп'ютер, по суті матиме обчислювальні ресурси чотирьох з 1-ядерними процесорами. Хоч 4-кратного зростання продуктивності не варто очі-

карти ще викладені на стіл, і в будь-якому разі для AMD залишається перевірена тактика: знижувати ціну і цим привертати покупців, які отримують непогану можливість придбати потужний комп'ютер з новим 4-ядерним процесором, відеокартою нового покоління і з відчутно меншим рівнем нагрівання та енергоспоживання.

Коли починати прицінюватися:
із зими-весни.
Ціна питання – від \$500.

МОБІЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН

Чому саме мобілка? Хоча б тому, що вам рано чи пізно все одно доведеться її купувати. І саме цього року очікується вихід на масовий ринок моделей з новими можливостями. По-перше, мультимедійними – музика, фото і відео. Телефон із камерою, додатково не лише для низькоякісних знімків «для монітора», а і для фотодруку, з можливістю запису відео, з якісним аудіоплеєром – всі ці функції вже за кілька місяців стануть атрибутами мобілок не лише вищого і «вищого середнього» класу, але й моделей середньої цінової категорії. Друга «фішка» пов'язана із запровадженням в Україні мобільного зв'язку третього покоління, який зокрема, передбачає надання послуг з відеотелефонії. Для цього потрібен телефон, що підтримує стандарт 3G, обладнаний двома камерами, одна з яких, розташована на передній панелі, призначена саме для відеодзвінків. Третій перспективний сегмент: так звані комунікатори, що поєднують функції кишенькового комп'ютера і теле-

АВТОМОБІЛЬ. НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ В СЕРЕДНЬОМУ СЕГМЕНТІ

Найголовніша причина купувати авто саме у 2008 році – довгоочікуваний вступ України до СОТ. Це майже напевне сприятиме зменшенню ввізного мита на імпортовані машини, а отже, теоретично, вони подешевшають. Чому теоретично? Тому що за темпів зростання авторынку, які зараз спостерігаються в Україні, компаніям, здавалося б, немає жодного резону зменшувати ціни. Втім, це теорія – а практика свідчить, що продавці автомобілів хочуть запроваджувати акційні знижки на авта найрізноманітніших класів. Причина одна – надзвичайно високий попит супроводжується підвищенням рівня конкуренції, яка ще більше посилюється зі вступом до СОТ. Отже, очочим

кувати, у багатьох обчислювальних задачах використання чотирьох процесорів обіцяє значне пришвидшення. Це також стосується й відеокарт: нове покоління графічних акселераторів від Nvidia вже вийшло на ринок і виявилось дуже вдалим (йдеться про відеокарти 8800 GT/GTS). «Відповідь» AMD – відеокарти Radeon HD 3850/3870 – дещо програє. Однак у цій грі не всі

фона. Тут варто придивлятися до новинок, що мають тонкий корпус, великий сенсорний екран, вбудований приймач системи глобального позиціонування або повнорозмірну клавіатуру.

Коли починати прицінюватися:
з початку року.
Ціна питання – \$250–500.

НАЙГОЛОВНІША ПРИЧИНА КУПУВАТИ АВТО САМЕ У 2008 РОЦІ – ДОВГООЧІКУВАНИЙ ВСТУП УКРАЇНИ ДО СОТ

Улюбленець ПРОВІНЦІЇ

ГРУЗИНИ ПРОГОЛОСУВАЛИ ЗА МІХАІЛА
СААКАШВІЛІ Й НАТО. ПРИЧОМУ НАТІВСЬКА
ПЕРЕМОГА НА 10% БІЛЬША

АВТОР: АРЧІЛ БЕЖАНІШВІЛІ, ТБІЛІСІ

5 січня у Грузії відбулися дострокові вибори президента країни. За попередніми даними грузинського Центрвиборчкому, перемісний очільник держави Міхаїл Саакашвілі (52,2%). Його основний опонент — кандидат від опозиції Леван Гачечіладзе — на 2-му місці, отримавши 24,98% голосів. На 3-й позиції — опальний олігарх Бадрі Патаркацишвілі з 6,7%.

Передріздвяна субота була у Грузії та її столиці морозною і сніжною. На багатьох вулицях призупинили рух громадського транспорту, бо проїзжа частина перетворилася (на радість дітвора) на суцільну ковзанку. Однак, не зважаючи на примхи погоди, жителі Тбілісі з самого ранку виявили свою громадянську активність, поодинокі чи в супроводі родин йдучи на виборчі дільниці. Бліц-опитування, прове-

для суботнього дня це було дивним. Пізніше спостережливі чоловіки розповіли, що такі «стоянки» можна було побачити й у інших виборчих округах. Подейкують, що активісти правлячої партії «Єдиний національний рух» (ЄНР) возили своїх людей на різні дільниці, де вони начебто голосували по кілька разів.

Взагалі члени ЄНР виявили небачену активність у передвиборчій період. Майже до кожного будинку й вулиці були «прикріплені» агітатори, які розносили по квартирах кольорові журнали з описом досягнень партії, календарі з її логотипом й щедрі обіцянки пенсіонерам й малозабезпеченим. А навзаєм просили «голос» за свого кандидата... Сусід по будинку показав мені «пам'ятку» про правила поведінки на виборах (куди прийти, які документи з собою мати тощо), яку занесли йому напе-

мусь іншому і є порушенням, до того ж, якщо хтось і мав допомагати цій бабусі, так це член комісії, але аж ніяк не стороння людина. Обранцем бабусі став Саакашвілі, а ось із відповіддю на питання плебісциту: «Чи підтримуєте ви вступ Грузії до НАТО?» старенька вагалася. «Ой, синку, яке мені діло до того НАТО? Хоча... люди говорять, що з ним мир у нас буде надійніший. Пиши «так».

Результати екзит-полів, проведених у день голосування, продемонстрували, що за вступ Грузії до НАТО проголосувало 61% опитаних. Проти висловилося 17,7%, утрималися від відповіді 21,3%. Так що охочих бачити свою країну у НАТО на 10% більше ніж прихильників другого терміну Саакашвілі. За цими ж даними, за переобрання грузинського парламенту навесні, замість пропонуваної владою осені, висловилися 63,6% громадян, проти — 15,6%, утрималися — 20,8%.

...Запитую молодого хлопця у червоній спортивній шапочці, за кого він проголосував: «За нашого Міхо, звісно. Він молодець — провів колосальні реформи. Завдяки йому до нашої країни у світі почали ставитися з більшою повагою. У найближчі 5 років під керівництвом Саакашвілі ми підемо ще далі».

Наступного дня після виборів, не очікуючи офіційних результатів, у виборчому штабі кандидата №5 з розмахом святкували «день перемоги». Міхаїл Саакашвілі назвав свою перемогу «потрійним успіхом Грузії». «По-перше, вибори пройшли спокійно й організовано. По-друге, міжнародна спільнота й іноземні спостерігачі високо оцінили вибори і назвали їх демократичним. По-третє, важливо, що перемога залишилася

**ТБІЛІСІ ГОЛОСУВАЛО
ЗА ОПОЗИЦІОНЕРА ГАЧЕЧІЛАДЗЕ.
СААКАШВІЛІ ОБРАЛА ПРОВІНЦІЯ.
У РЕГІОНАХ ВІН ОТРИМАВ
ВІД 65 ДО 80 % ГОЛОСІВ**

дене мною серед колег, сусідів та знайомих, виявило, що у більшості тбілісців визрів внутрішній протест проти часто супутньої виборам байдужості, і на цей раз вони вирішили піти й таки виконати свій громадянський обов'язок.

...Поряд із моєю рідною 11-ю школою, де розмістилася виборча дільниця №36, зібралися кілька десятків людей. Довелося постояти у черзі, щоб проголосувати. Перед школою я помітив кілька мікроавтобусів без номерів маршрутів —

редодні дня голосування. Зі звороту посміхалося обличчя кандидата №5 — Міхаїла Саакашвілі.

Проголосувавши, я уже збирався йти геть, як раптом один із членів комісії попросив допомоги бабусі. Пенсіонерка забула окуляри й ніяк не могла розібрати прізвища кандидатів. Довелося помагати. «Ради Бога, тільки зайдіть з нею до кабінки, а то я отримаю наганяй», — слізю просив член комісії. Дивно, адже теоретично власне заходити в кабінку з виборцем ко-

| Грузинська інтелігенція побоюється, що Саакашвілі стане диктатором

ФОТО: REUTERS

таки за нами», — заявив він у понеділок журналістам.

Опозиція не визнає свою поразку й збирається опротестувати її усіма дозволеними засобами — заявами до ЦВК, позовами в суди, мирними мітингами і демонстраціями (два мітинги уже відбулися у Тбілісі в неділю та у вівторок, а кандидат від опозиції Леван Гачечіладзе оголосив голодування).

«Славнозвісний адміністративний ресурс влада використовувала повною мірою, — стверджує Ірма, одна з учасниць мітингу. — «Націоналісти» (члени ЄНР — прим. автора) продзижчали всі вуха по радіо та телебаченню. Поштова скринька була забита газетами й рекламними проспектами кандидата №5. Вийдеш на вулицю — усі автобуси і вітрини магазинів заклеєні портретами Саакашвілі, спустишся у метро — там та само картина. Пресинг усюди. Не давали передихнути й визначитися самостійно... Міша 4 роки при владі, а про свої обіцянки почав згадувати тільки 2 місяці тому».

Ще категоричнішим був 47-річний Григорій: «Ми з дружиною голосували за лідера об'єднаної опозиції Гачечіладзе. Наша влада вже продемонструвала, що у критичній ситуації може ставитися до власного народу, як до ворога. Не подобається вам щось, обурюєтесь, протестуйте — отримайте сльозогінний газ і гумові кулі. А як змінився тон перед виборами? Усім що-небудь та наобіцяли. Швиденько роздали ваучери на електроенергію й газ малозабезпеченим, допомогу безробітним — поки по 200 ларі (близько \$120 — прим. автора), а після перемоги кандидата №5 дадуть і решту 400. Показуха це все. Невже хто-небудь вірить цьому лицемірству?»

За попередніми даними, Гачечіладзе випередив Саакашвілі у 8 з 10 районів Тбілісі. При цьому жоден з кандидатів не отримав у столиці, де проживає чверть населення країни, підтримки половини виборців. Перемогу нинішньому очільникові держави принесло голосування у провінції — в багатьох регіонах він отримав від 65 до 80% голосів виборців.

Варто зауважити, що така ситуація традиційна для Грузії. І Звіад Гамсахурдіа, і Едуард Шеварнадзе отримували більше голосів в регіонах, ніж у столиці.

Проте як би не обурювалася результатами волевиявлення народу опозиція, навряд чи їй вдасться щось змінити, позаяк майже усі спостерігачі визнають вибори демократичними. «У Грузії демократія зробила триумфальний крок уперед, — сказав журналістам голова місії міжнародних спостерігачів, американський конгресмен Елсі Гастінгс. — Я вважаю ці вибори достовірним відображенням вибору грузинського народу».

Інавгурація нового-старого президента Міхаїла Саакашвілі запланована на 20 січня. Першою запрошення на цю подію отримала прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко, оскільки саме вона першою з іноземних лідерів привітала Саакашвілі з перемогою. ■

Думкою багатіти

ЧИТАЮЧИ «УСПІШНІ» КНИГИ,
УКРАЇНЦІ УЯВЛЯЮТЬ СЕБЕ БАГАТІЯМИ.
ЗГОДОМ ВОНИ НИМИ СТАНУТЬ

АВТОР: АННА БАБІНЕЦЬ

Бум книжок на зразок «Як стати мільйонером» чи «Думай та збагачуйся» тільки починається. Так званої успішної літератури на полицях українських книгарень стає дедалі більше, а коло читачів стрімко збільшується. Соціологи кажуть, що ця література допоможе нам замінити радянську модель «злиднів у рівності» суспільною орієнтацією на успіх.

ДОВІДКА

Роберт Кіосакі, серія книжок «Багатий батько рекомендує»

Автор вважає, що у школах діти не отримують необхідних знань про гроші, тому потім не вміють їх заробляти. Допомогає батькам навчити себе і дітей планувати витрати та вигідно вкладати кошти.

Бодо Шефер, «Шлях до фінансової незалежності»

Автор називає себе персональним «фінансовим тренером», розповідає про важливість самодисципліни і правильного планування часу.

Алан Піз, «Мова тіла»

«Читати кожну людину як книгу» рекомендує автор. Кожен рух, ваш і співрозмовника, має значення і потаємний зміст. Книга пропонує їхне трактування і вчить використовувати міміку та жести для ефективного спілкування.

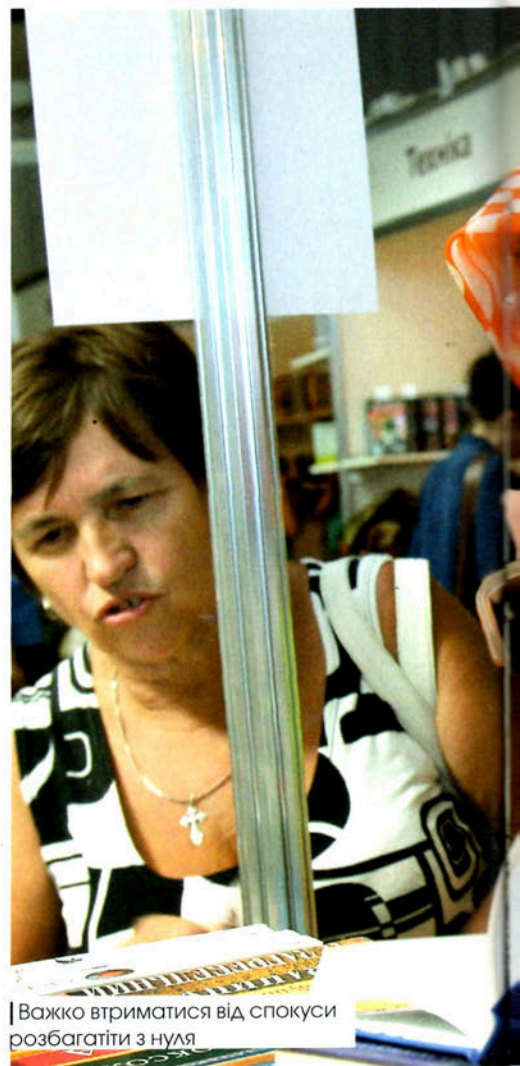
ЦІКАВО ВСІМ

«Думайте про багатство нескінченно довго — і ви обов'язково розбагатієте», «Подумки ви маєте досягти успіху задовго до того, як матимете його у реальному житті». Такі «глибокі» і безапеляційні поради дає Брайан Трейсі, автор книги «Як розбагатіти з нуля».

Продавець столичного книжкового ринку «Петрівка» Лариса каже, що цю книжку сміливо можна назвати бестселером — її купують всі, хто вирішили почати свій шлях до успіху. Ті, хто вже впевнено крокують цим шляхом, надають перевагу Роберту Кіосакі, Бодо Шеферу та Алану Пізу [див. довідку].

Лариса продає літературу з психології успіху вже 10 років. Вона прочитала майже все, що потрапляло на її торгові полиці, і добре знає, кому з покупців що рекомендувати. «Перші такі книжки з'явилися в Україні десь у середині 90-х, я почала ними займатися у 1998 році, — розповідає жінка. — У мене є постійні клієнти, іноді вони приходять і замовляють конкретну книгу». Лариса зазначає, що «успішна» література стає дедалі популярнішою: за її спостереженнями, аудиторія постійно збільшується, відповідно, зростає і пропозиція.

З 2005 року, зі слів Лариси, цікавитися такими книжками стали майже всі: домогосподарки, молоді бізнесмени, пенсіонери... «Приходять навіть народні депутати. Переважно новоспечені. Запитують щось із психології лідерства, охоче беруть Брайана Трейсі — я ж говорю, що він — для всіх», — продовжує Лариса.

Важко втриматися від спокуси розбагатіти з нуля

Така література дедалі диференціюється. Якщо 5 років тому на полицях книгарень було кілька книжок доволі загального змісту, сьогодні серед тисяч варіантів можна знайти книжки для жінок, студентів і навіть для військових у відставці... Новинка останніх тижнів — «Бізнес по-єврейському. 67 золотих правил».

«ДОБРІ» ПОРАДИ

Важко втриматися від спокуси розбагатіти з нуля, тому я придбала книгу Брайана Трейсі. Особисті враження: книга написана досить агресивно («ніхто не кращий за вас», «присягніться, що ваша головна мета — стати мільйонером»), але є і практичні поради, щоправда далеко не нові («відкладайте 10% зі щомісячного доходу», «потурбуйтеся про страхування»). Автор пропонує читачеві уявити конкретну картинку з майбутнього: себе за кермом омріяного авто чи біля каміна. Трейсі наполягає на максимальній деталізації:

ми», — запевняє автор. Варто зазначити, що церква не поділяє таких порад. «Це протигричить християнству. Слабкому потрібно допомагати. Якщо людина житиме за цими рекомендаціями, то у старості залишиться самотньою», — стверджує протоієрей храму Іоана Богослова (УПЦ КП) Петро Ландвितович.

ЗМІНА СВІТОСПРИЙНЯТТЯ

Український соціолог Євген Головаха вважає, що масове зацікавлення українців «успішною» літературою може докорінно змінити суспільне світосприйняття. «Радянська психологія «зlidнів у рівності» поступово йде у минуле. Західні, протестантські цінності, коли успіх вимірюється власним добробутом, виходять на перший план. Люди мають орієнтуватися на успіх, і це досить здорова тенденція», — говорить **Тижню** пан Головаха.

А от соціолог Олена Донченко, яка вивчає психологію мас, радить сприймати таку літературу як художню: «Можна знайти якісь ідеї, отримати інформацію для загального розвитку. Тут багато цікавих історій, які можна переповідати знайомим. Дякуючи подібній літературі, можна вижити, повіривши в себе, але розбагатіти — ні».

Українці, начитавшись подібних книжок, мають зважати на наші реалії. У них ще немає вибору —

Поради, викладені у книзі, швидко забуваються, однак віра в те, що станеш багатієм, залишається на довгі роки

чим частіше читач звертатиметься до цього футуристичного образу, тим швидше мрія перетвориться на реальність. Ці прийоми — також не випадка автора, вони часто зустрічаються в посібниках із НЛП.

Всі, хто коли-небудь гортали подібну літературу, зізнаються: поради, викладені у книзі, швидко забуваються, однак віра в те, що колись станеш багатієм, залишається на довгі роки.

Ще один важливий момент. Трейсі радить своїм читачам відмовитися від спілкування із невдахами, концентруючись на стосунках лише з успішними людьми. «Ви не зможете літати з орлами, якщо продовжуватимете ритися у землі з індика-

«успішною» літератури вітчизняного походження майже не знайти. «В Україні задорого видавати книжки — їх ніхто не купуватиме, бо вони дорого коштуватимуть», — каже українська письменниця Ганна Владимирська, авторка книжок «Секрети успішної кар'єристички», «Как студенту заробити на пиво, девушек и даже BMW». Свої книжки вона видає російською мовою у російських видавництвах. Пані Ганна зізналася, що не знає українських письменників, які пишуть на теми психології успіху.

Отже, в українців, які мріють про успіх, є лише один шлях — читати іноземців, але не забувати, що живуть вони в Україні. ■

PRO & CONTRA

ДМИТРО КРАПІВЕНКО
головний редактор сайта
www.news.1plus1.ua

Простота

«Одне прислів'я вчить, що «простота гірша за злодійство», інше: «де просто, там ангелів зі сто». Пам'ятаєте, як Свирид Голохвастов разом із Пронею («За двома зайцями») потішалися над Химчиною простотою? Простим бути немодно, непрестижно і негламурно, даруйте на слові. Ні сто років тому, ні зараз. А от «піднятися», «забурити», «стати крутим» — хіба це не мрія? Колись Проні Сірко для цього потрібно було з тиждень помучитися в дівочому пансіоні. Тепер все простіше — придбав книжку а Іа «Як стати...» і поповнив лави «кожум'яцьких аристократів».

ЄВГЕН ДЕЙНЕКО
бізнес-консультант, керівник
тренінг-центру «Розвиток»

Пожива для думки

«Я сам читаю такі книжки із задоволенням, відслідковую тенденції, нові розробки у цьому жанрі. Мені особисто ця література дає нові думки, нові ідеї. Взагалі вважаю, що в них багато не тільки цікавих, але й корисних порад. Подібні книжки не можуть нашкодити нормальній людині, яка має здорове світосприйняття».

ВІДЧУТТЯ

РОСІЇ

У Росії, як відомо, дві проблеми: дурні та дороги. В Україні їх, відповідно, три: дурні, дороги та Росія. Російський чинник залишається одним із визначальних для нашої країни з багатьох причин: наш сусід – це енергоносіє, це величезний ринок для наших товарів і робочої сили, це російські інвестиції, це шалена експансія російської поп-культури... Нарешті, Росія є постійним діючим агентом української внутрішньої політики – інколи прихованим, інколи цілком відвертим. Розуміння сучасної Росії є ключем для розуміння багатьох внутрішньоукраїнських процесів. Питання два. Які вони насправді? Як вони нас бачать? Сьогодні **Тижень** робить чергову спробу відповісти на ці запитання.

ЗМІСТ:

Путін-Україна-Америка

Доки жителі України та Росії складають міфи один про одного, політики грають у власну гру.

І СТОР. 42

ПОБЛИЗУ КРЕМЛЯ

Спеціальний кореспондент **Тижня** сторгувалася з Володимиром Путіним.

І СТОР. 44

ЛИШИТЬСЯ ДРУЖБА

Ольга Герасімічук знає, як само треба полюбити Росію

І СТОР. 45

НАШІ ЛЮДИ Є УСЮДИ

Політики України і Росії мають незворушні переконання щодо реалій у відносинах країн

І СТОР. 46–47

ФАНТОМ ДЕРЖАВИ

Путінський період Росії для **Тижня** аналізує історик Сергей Маркєдонов.

І СТОР. 48

МОСКВІ З ЛЮБОВ'Ю

У Інни Завгородньої досі не почалася постмосковська депресія

І СТОР. 49

ПУТІН – УКРАЇНА

НОВІТНЯ РОСІЙСЬКА МІФОТВОРЧІСТЬ НА УКРАЇНСЬКУ ТЕМАТИКУ

АВТОР: **МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА**

Там, де доля зводить українців із росіянами, дискусія про те, що знають росіяни про Україну і наскільки ці знання відповідають дійсності, неминуча. У мене вона розпочалася ще в потязі «Київ – Москва». Сусідами у купе виявилися фіналіст телевізійної гри «Самий умний» Сергій Зотов із Саратова і його мама, бухгалтер Елена, а також мешканець Свердловська Микола Стражевський, виходець із Сумщини. До речі, Сергій на грі на запитання Тіни Канделакі, кого б він порекомендував Україні в правителі, запропонував Токугава Ієясу з династії Сьогун, який згуртував роздроблену Японію в XVI ст. У мене не було особливих обмежень у часі, на відміну від телефіру, тому поцікавилася, що саме в Україні потрібно гуртувати? «Звичайно, Захід і Схід, – відповів хлопець. – Бо Захід тягнеться до Америки, а Схід – до Росії». Таке ґрунтовне знання української ситуації він отримав з російських ЗМІ.

МІФИ

А потім дорослі почали обговорювати задану тему – до першої митниці.

«Мені 55 років, – сказав Микола Стражевський, – я багато чого пам'ятаю і тому впевнений, що Україна піде не в бік Америки, яка їй допомагає грошима, а в бік Росії за переконаннями. Думаю, коли Лукашенка змінить інший президент, тоді з'явиться Союз Росії й Білорусі, а потім, років за 20, і Україна до нього приєднається. Тоді вже і найнедовірливішим стане зрозуміло,

що українці не потрібні Заходу, йому потрібні ресурси, і все. А протиріч в Україні немає, я вже втомився в Росії це пояснювати. Просто Західна Україна тягнеться до поляків та румунів, бо вони сусіди і в них є робота, а ні до яких не до американців, а так само зі східних областей ідуть у Росію, та й із західних ідуть – дивлячись, на які спеціальності є попит, і немає тут ніякої політики. От Хрущов віддав Крим Україні – цього ми йому ніколи не пробачимо!»

«Хоч Крим і український, для нас він дешевший рідного Сочі, тому нехай так і лишається, – продовжує розмову Елена Зотова. – Мені про інше розповідали, що слава Прибалтики не дає Україні спокою – куточки УНА-УНСО наказано створити в усіх школах Севастополя – ну як так можна в місті російської слави? До речі, Юлія Тимошенко сказала, що її мама не може вивчити українську мову і постійно говорить їй: «Зрозумій, Юля, таких, як я, багато».

«Не кажіть, дещо в останні роки змінюється на краще, – продовжує Микола Стражевський. – Напис на пам'ятнику дружби України з Росією на Хрещатику раніше був розтрощений, сама арка обдерта, а зараз із ним усе в порядку. І передачі на українських телеканалах російською мовою з'явилися – ще кілька років тому були виключно українською».

РЕАЛЬНІСТЬ

Вже в Москві російський фінансовий аналітик Альберт Кошкар'єв пояснив мені, в чому особливості

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАХІН

— АМЕРИКА

бізнес-міфології росіян щодо України: «Україна вважається у світі одним із найпривабливіших регіонів для бізнесу, але саме для росіян із огляду на власний бізнес в Україні важливо точно знати ступінь впливу Москви на політичну верхівку країни. При цьому вибух фінансового ринку можливий уже наступного року, планується масове розміщення акцій, багато російських компаній претендують на появу в Україні. Те, що Америка утримує Україну, — звичайно, міф, з економічного погляду російські компанії мають тут в рази сильніші позиції та важелі, але цей момент аж ніяк не афішується. Натомість образ ворога або конкурента в обличчі США підтримується у масовій свідомості, а ілюструвати його найлегше на тлі учорашньої колонії, ви вже вибачте, — багато людей дотепер не вважають Україну самостійною державою. І рівень

мив, що США «почали руйнувати Україну», штучно розділивши її суспільство на «проросійські» і «проамериканські» сили, підтримавши останні. А ще Владімір Владімірович закликав журналістів називати речі своїми іменами. Спробую це зробити: насправді Путін звертався не до українців, а до росіян. Сказав, що дешевого газу Україні не буде, бо це не рідні брати, ім Америка платить, тож, якщо будуть скаржитися, що дорого, брехатимуть. Але Росія пильуватиме за Україною, доки існуватиме міф про її поділ. Бо частині України аж ніяк не стати ближче до Америки — такі вже географічні особливості. А ось про те, що краще зробити з іншою частиною, росіянам відтак можна буде поміркувати на дозвіллі. А українцям при цьому варто зауважити, що саме в день путінських відвертостей щодо України міністерство

РОСІЯ ПИЛЬНУВАТИМЕ ЗА УКРАЇНОЮ, ДОКИ ІСНУВАТИМЕ МІФ ПРО ЇЇ ПОДІЛ

розуміння цього питання перебуває на імперському рівні — хто кому підкориться, за згодою чи силоміць».

Але, як виявилось, міфи не беруться бозна-звідки. Нещодавно в американському журналі Time сам Владімір Путін оприлюднив своє бачення української проблематики. Президент Росії повідо-

закордонних справ Росії назвало розвиток відносин зі Сполученими Штатами головним пріоритетом зовнішньої політики Росії — 2008. І згідно із заявою МЗС Росії: «Розбіжності, що періодично виникають у наших відносинах із США, також і принципового характеру, не мають перешкоджати...» ■

Поблизу КРЕМЛЯ

ТОЙ, ХТО ПРАЦЮЄ ПУТІНИМ, ЗАРОБЛЯЄ БІЛЬШЕ, НІЖ ПРЕЗИДЕНТ РОСІЇ

АВТОР: МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

Ми сторгувалися з Владіміром Владіміровичем Путіним щодо ціни на газ. Ні, він, звичайно, хотів навіть \$200 за кубометр, наче я не знала про вже виторговані Юрієм Бойком \$179,50. Але вже за три хвилини він знизив ціну до \$150, на чому і зупинився. «Ні, — стверджував, — де-

шевше не буде. Дешевше тільки білорусам, ви ж не хочете жити з нами, як білоруси?» Питання було риторичне, тому торги припинилися.

Натомість фотографуватися Владімір Владімірович погодився всього за 200 російських рублів, хоча перша названа ціна була тисяча. Вже кілька років він щодня працює Путіним на Червоній площі поблизу Кремля і пе-

реконус, що заробляє більше ніж його прототип. І, звичайно, більше інших колег — Брежнєва, Хрущова, Сталіна та старійшини бізнесу, Владіміра Ілліча Леніна. На питання, чи не лякає його поява на площі двійника Дмитрія Медведєва (наша зустріч була якраз після оголошення спадкоємця та заяви про перспективу прем'єрства Путіна), Владімір Владімірович від-

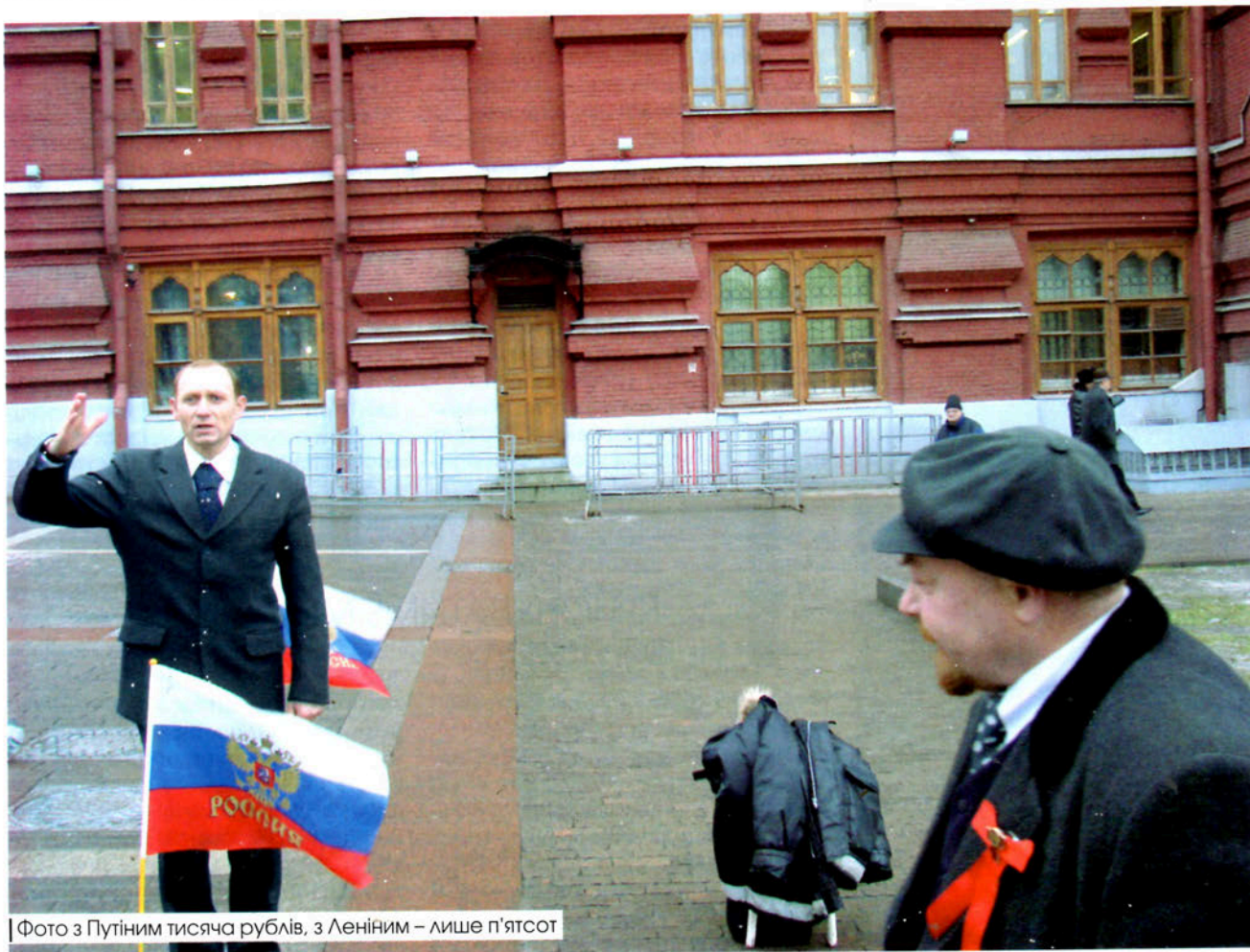

Фото з Путіним тисяча рублів, з Леніним — лише п'ятсот

ФОТО МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

Лишиться дружба

ЧИ ЛЕГКО ПОЛЮБИТИ РОСІЮ

АВТОР: *Ольга Герасим'юк, народний депутат України, голова підкомітету зі вступу до НАТО комітету з питань євроінтеграції ВР*

У двійника Володимира Володимировича також міцний кулак

повів із належною гідністю: «Його ще довго ніхто не впізнає».

Що ж до обізнаності пересічного росіянина щодо української новітньої політики, пан Путін (стверджує, що власне ім'я вже забув) щиро здирить жителям України. Каже, якби в них була така гарна Юлія Тимошенко, він би з нею, обіймаючи гостей столиці, заробив ще більше.

— Може, — мріє, — ще знайдеться для мене Юлія Володимирівна: два прем'єри на тлі кремлівських стін — чудова пам'ять для закордонних гостей. Для них, — зневажливо вказує на численні лотки з матрьошками, оточені, здається, японськими екскурсантами, — Україна — та само Росія.

— Ви впевнені? — запитую.

— Я? — Владімір Владімірович миттєво входить в образ. — У цій країні я один впевнений у тому, що кажу, і ви це перші майте пам'ятати.

Після такої заяви нового знайомця російський колега-журналіст розповідає мені, як у його газеті днями мала вийти інфографіка «Оточення Путіна». Здається, вже все було перевірено, коли комусь спало на думку відправити шпальту на затвердження «в Кремль». Точної адреси не було, звичайно, крім якоїсь електронної, з усього, просто прес-служби. У Кремлі, напевне, чи то здивувалися, чи то розгубилися, але за три години, коли всі терміни верстки було зірвано, все ж таки заборонили друкувати таку табличку зі стрілочками. Відтак, було надруковано інфографіку «Клан Алли Пугачової».

І в цьому справді є щось від вічності — президенти змінюються, а Алла продовжує співати... ■

На міжнародних заходах із російською делегацією найважче спілкуватися. Вони навіть поза засіданнями поведуться дуже агресивно, як господарі становища. Тому це дуже непросто — полюбити їх. Але такі люди, як Віктор Шендерович, телекритик Ірина Петровська, журналістка Арина Бородіна з «Комерсанта», кінознавець Віка Белопольская, багато інших моїх друзів мене з цією країною примиряють. І в Україну вони приїжджають із любов'ю, кажуть: ви вільніші за нас, у вас легко дихається.

Це парадокс: ми постійно бачимо власні проблеми, тому виплескуємо на інших людей своє внутрішнє переконання, що в Україні все не так. А насправді, в нас все так, і в Росії є багато людей, які також так думають. Аби їх стало більше, по-перше, потрібно, щоб росіяни сюди приїжджали. І варто говорити з ними не з позиції «ненавиджу тебе, москаль!» Я взагалі проти мітингової риторики, навіть коли московський таксист зневаж-

приймають росіяни в себе й заробляють на цьому шалені гроші. Тому нам потрібно також бути розумнішими і розділити: борщ — окремо, мухи — окремо.

Я не впевнена, що ми ще доживемо, доки в Росії щось принципово зміниться — імперія є імперією, івано-грознівський дух у них у генах, у крові. Але в Росії була і вольниця донських козаків, і саме цю вольницю я люблю в Росії.

Більше того, ніяк не можу сказати, що я Росію не люблю — із задоволенням пишу російською мовою, говорю, читаю російську літературу — про це навіть не варто казати. Російське чуже не тому, що неприємне, а просто тому, що воно інакше. Я оцінюю цю країну як інакшу, і все. Її треба полюбити ось у якому сенсі — її по відсунош на два метри від кордонів, тому, звичайно нам варто шукати те, що тебе примиряє навіть з агресивним сусідом. І це — якщо говорити про державну політику — має бути не любов, а дружба. Бо полюбити ти можеш навіть падлюку, а дружити з недостойним ти не зможеш. Тому

**ПОЛЮБИТИ ТИ МОЖЕШ
НАВІТЬ ПАДЛЮКУ,
А ДРУЖИТИ З НЕДОСТОЙНИМ
ТИ НЕ ЗМОЖЕШ.**

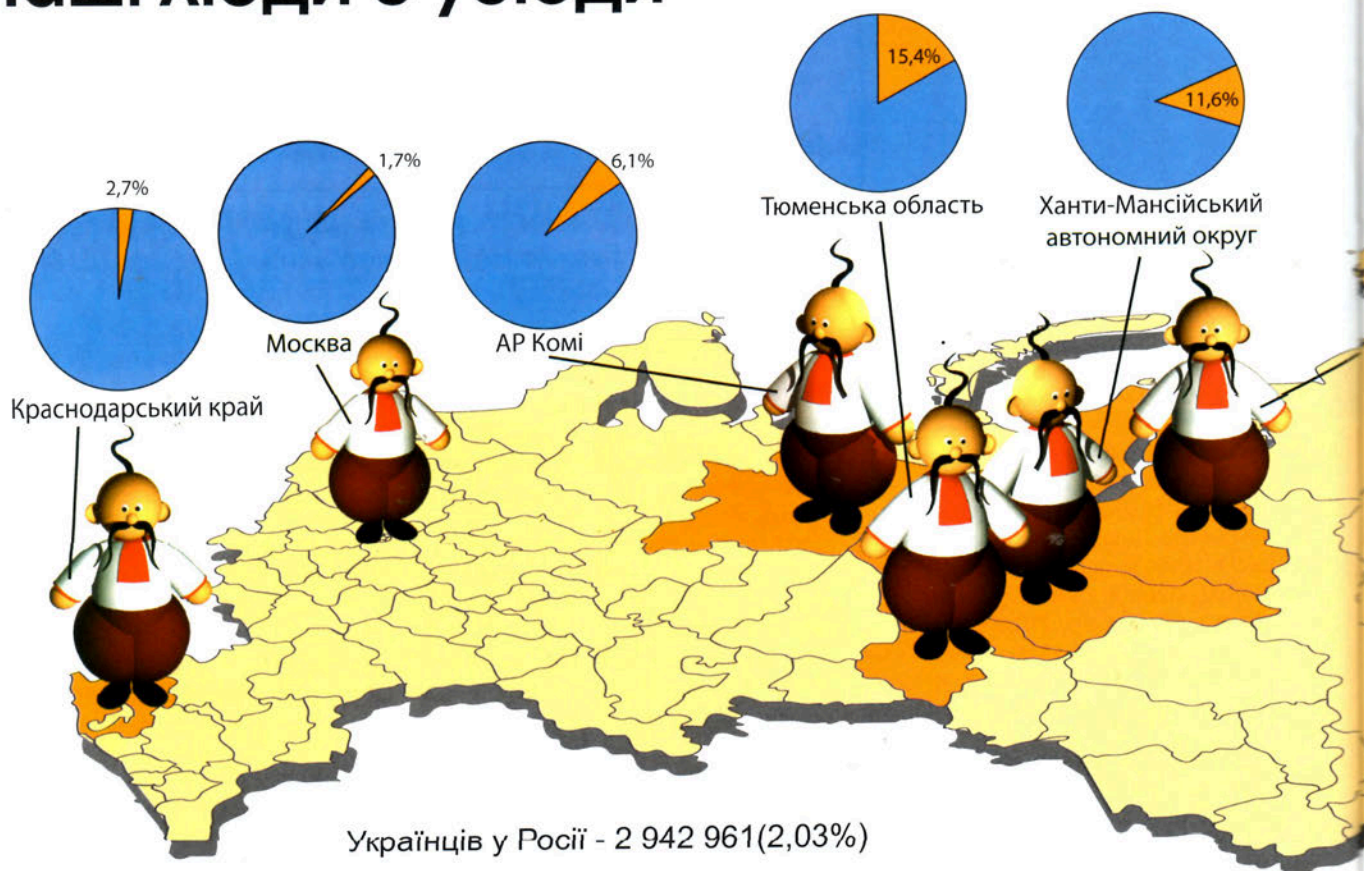
ливо називає тебе хохлушкою. З ним також можна і варто розмовляти.

У сприйнятті нашими народами один одного багато штучного. Візьмімо роздуту проблему НАТО. У Росії місія НАТО в 5 разів більша ніж в Україні. І саме тоді, коли ми, підзужувані певними російськими політиками, виганяємо військові навчання «Сі-Бріз» зі своїх територіальних вод, ці навчання охоче

дружба — почуття цінніше, ніж любов.

І це: якщо давні родинні стосунки (якими називають наше спільне з Росією минуле) після кохання переходять у дружбу — це депресивне явище. Я краще розлучуся з людиною, яку кохала, і лише через якийсь час буду з нею дружити. Ось такий час після паузи у відносинах із Росією вже, наче, й настав. ■

Наші люди є усюди

ЯК ОЦІНИТИ СТАН УКРАЇНСЬКО – РОСІЙСЬКИХ СТОСУНКІВ?

НАТАЛЯ ВІТРЕНКО
лідер Прогресивної соціалістичної партії України

ВОЛОДИМИР ПОЛОХАЛО
політолог, народний депутат України (фракція БІОТ)

БОГДАН КОЗАК
голова Львівської обласної організації Української народної партії

Перекодування народу

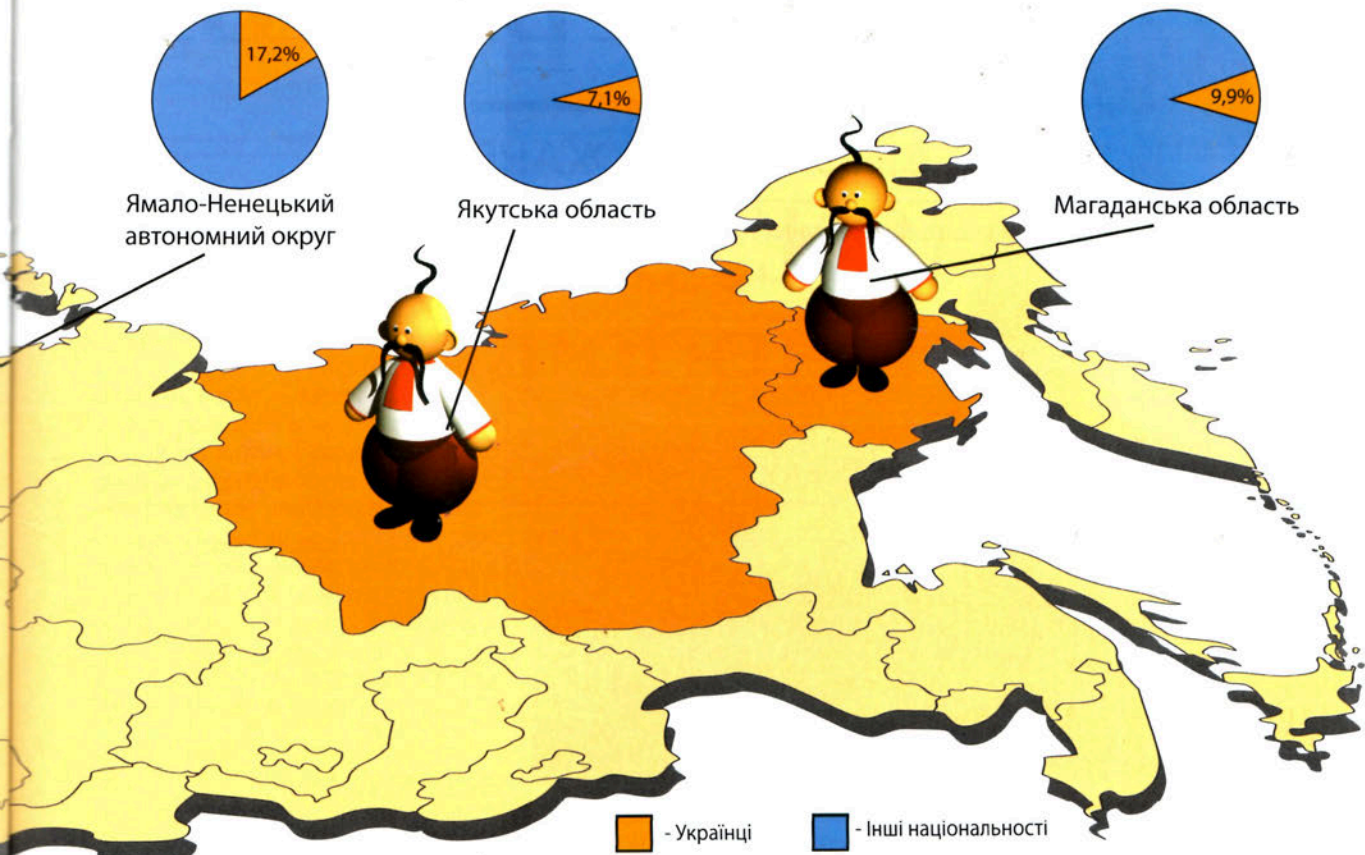
В Україні відбувається процес перекодування народу. З людей-братів для росіян та білорусів, з людей – нащадків визволителів світу від фашизму ліплять народ, дуже зручний для нинішнього режиму. Переписану історію вкладають у свідомість, її нав'язують у підручниках, відбувається міфологізація формування української нації та героїзація зрадників. З Росії твориться образ ворога, а інформаційна блокада вже спричинила те, що з російських телеканалів лишилися тільки супутникові та кабельні, натомість цей простір заповнюють американські телеканали, «Голос Америки», радіо «Свобода» та ВВС.

Традиції ксенофобії

Антиукраїнські настрої Росії пов'язані, у першу чергу, з виборчою кампанією, бо Росія має давні традиції використання ксенофобії й шовінізму для мобілізації шанувальників влади. Спочатку ворогами були чеченці, потім – «особи кавказької національності», згодом – естонці та грузини. Тепер триває пошук нового ворога. І це свідчить про відродження типових рис, властивих Російській імперії. Насправді Україна там мало кого хвилює: метою є блискавичне перетворення Росії з президентсько-парламентської в парламентсько-президентську республіку, де прем'єром буде Володимир Путін.

Путіна – у Львів!

Сьогодні заявами не вирішити проблеми дезінформації й маніпулювання суспільною думкою росіян. Як кажуть, краще один раз побачити. Було б прекрасно, якби у Львів приїхав сам Володимир Путін. Проїшовшись львівськими вулицями, російський президент побачив би книгарні, переповнені російською літературою, насолодився б звучанням рідної йому музики в наших кав'ярнях і ресторанах... Можливо, тоді Путін поспівчував би саме українцям, яким не вдається забезпечити гідний розвиток своєї культури. Гарантую йому гостинний прийом.

ГРОФКА АНДРИ ЄМОЛЕНКО

ВІКТОР ЧЕРНОМИРДІН
посол Російської Федерації в Україні

Бред про Україну

Який бред іноді несуть про Україну російські телеканали, то мене це після 7 років в Україні сильно зачіпає. Дуже радий, що російські ЗМІ приділили мало уваги українським виборам, що не лізли зі своїми коментарями. І обрання Тимошенко також не треба російським політикам коментувати. Ми будемо працювати з нею і вже працювали. Головними проблемами для російських інвесторів в Україні є рейдерство, заангажованість політиків та запутане українське законодавство. Але ніхто не збирається відмовлятися від бізнесу в Україні, навпаки, зацікавленість зростає.

ВІКТОР ПОХМЕЛКІН
депутат Держдуми РФ, голова
Антикризового центру «Україна – Росія»

Прикро, що не твоє

У погіршенні відносин між двома країнами винні обидві сторони, точніше, керівництво обох країн. Але я як російський громадянин зосереджуюся на російських проблемах і причинах. Росія ніяк не може позбавитися комплексу великодержавності, він є у свідомості керівників, народу. Як звикли думати: «Ну, куди Україна без нас, ми увесь час разом жили, Україна при Росії, що називається». І це дуже прикро, що Крим і Одеса – це вже не твоє, а тут ще і претензії Україна пред'являє, проблеми ставить та ось іще на Захід збирається від тебе, в обійми віковичного супротивника. Все це вкрай неприємно.

ВАЛЕРІЯ НОВОДВОРСКАЯ
лідер «Демократичного Союзу» (Росія)

За що любити Москву?

Коли ми маємо залишки колишньої імперії, то люди довго пам'ятають і не можуть забути, як їх паплюжили, як їх гнали в концтабори. Якщо йдеться про Західну Україну – немає українських націоналістів, є українські патріоти, яким дуже сильно дісталося. Їх знищували війська НКВД, проводилася політика русифікації. Вони практично всі потрапили на Колиму, родинами, селами. Чого Ви від них хочете? Щоб вони полюбили Москву? А за що їм її любити, якщо вона й сьогодні заважає Помаранчевій революції і намагається щось віддерти від нещасної України, начебто мало заподіяла їй зла?

Фантом держави

ЗМІЦНЕННЯ РОСІЇ – ДІЙСНЕ ЧИ БАЖАНЕ

АВТОР: Сергій Маркедонов, кандидат історичних наук, Москва

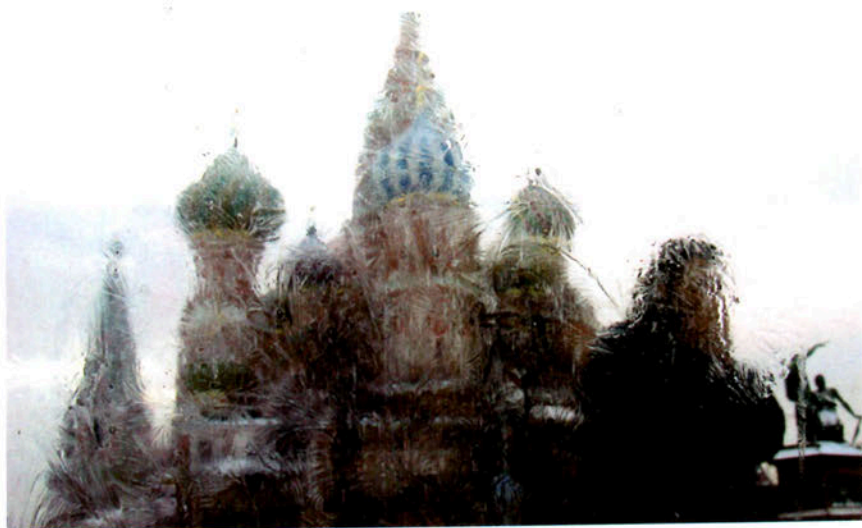

ФОТО: РЕПЕРС

Путінський період російської історії чомусь уявляється як час «посилення державності». Про «зміцнення влади» у Росії пишуть і російські правозахисники, і американські неоконсерватори, і кремлівські пропагандисти.

Практично ніхто ані в нас, у Росії, ані по той бік океану не намагається відповісти на просте запитання: «А чи відбулося, власне кажучи, це бажане (або навпаки, небажане) «зміцнення Росії»? Чи дійсно такі заходи Путіна, як ліквідування виборів губернаторів і президентів республік, централізування бюджетних потоків, обмеження свободи ЗМІ й фактичне «згортання» публічної політики спричинили те, що наша держава стала сильною і, головне, ефективною?»

ДОВІДКА

Сергій Маркедонов – один із провідних російських експертів з Кавказу й Чорноморського регіону, завідувач відділом проблем міжнародних відносин Інституту політичного та воєнного аналізу

КОЛАПС БЕЗПЕКИ

Припустимо, відмова від загальної участі народу у формуванні влади є обов'язковою ціною боротьби з міжнародним тероризмом. Реально ж кількість терактів і диверсій у Дагестані та в Інгушетії збільшується. При цьому, на відміну від 1990-х років, теракти на Північному Кавказі здійснюються не стільки місцевими націоналістами, скільки ісламістськими радикалами. У відповідь держава, замість покарання винних, проводить жорсткі «зачистки», після яких кількість радикальних ісламістів і націоналістів, тобто відомих супротивників російської держави, тільки збільшується. Однак тероризм, екстремізм і погромні акції в епоху Путіна – це не тільки Кавказ. Теракти за участю російських радикалів (Черкізовський ринок), погроми в Кондопозі, Астраханської області й у Ставрополі говорять про те, що з безпекою, на жаль, краще не стало. Швидше навпаки, можна казати про її подальший колапс.

МОНЕТИЗАЦІЯ ДЕРЖАВИ

Ліквідація мажоритарних округів і перехід до винятково пропорційної системи формування парламенту стали причиною того, що місце в передви-

борчому списку стало предметом купівлі-продажу. Втім, цей процес лише логічно завершив «монетизацію державної влади».

Особлива тема – номінація спадкоємця президента Владіміра Путіна. Вибір на користь Дмитрія Медведєва свідчить про те, що жодних інших механізмів визначення кандидатів на пост керівника країни, крім особистого кастигуну першої особи, у Російській державі не існує. Партій немає, є клієнти. Будь-яке серйозне рішення: зовнішньополітичне або внутрішньополітичне, приймається найчастіше не тими, кому це передбачено формальною посадою.

ПАНСЬКИЙ МАЄТОК

Сучасну Росію кремлівські політтехнологи розглядають як «острівець стабільності» у США. У реальності ж вона є «коломом на глиняних ногах». У Росії (із чим не хочуть погоджуватися наші ліберали) набагато більше сфер і проблем порівняно з Європою, у якій недержавне регулювання принципово неможливе. Сюди належать, наприклад, протяжні державні кордони, а значить, необхідність чисельно великих збройних сил, поліцейських структур і органів безпеки, бюрократії взагалі. Фактично, путінська Росія, не зважаючи на офіційну антиолігархічну пропаганду, перетворилася на олігархію, тобто «владу небагатюх». Владу тих, хто заробляє державною службою, бо ця служба стала вигідним бізнесом. Сьогодні проект «третьої термін» або «спадкоємець» – це, в основному, бізнес-проекти, оскільки жодної реальної ідеології за всім цим не стоїть. І вся «суверенна демократія» фактично вибудувана як ідеологія «монополістичного капіталізму», головною метою якого є недопущення до «нашого бізнесу» чужинців. Отже, путінська система згортання публічної політики персоналізувала державну владу, але аж ніяк не зміцнила, перетворивши її на процес управління панським маєтком. ■

ПОГЛЯД

МОСКВІ З ЛЮБОВ'Ю

ІННА ЗАВГОРОДНЯ

АБО ЯК Я СТАЛА УКРАЇНКОЮ

У Москві я раптом зрозуміла, що я українка. Коли називала своє прізвище, мене часто перепитували: «Як? Заворотнюк?» По телевізору саме йшла «Моя прекрасна няня», і мене автоматично асоціювали з нею. Варто було б сказати, що так само приїхала з Маріуполя і шукаю роботу гувернантки – можливо, життя моє змінилося б. Але я просто колекціонувала реакції жителів цього міста на мене і почала їх класифікувати. З однокурсником Денисом, етнічним українцем-москвичем, ми говорили українською, коли були разом. Москвичка Маша дуже здивувалася, коли дізналася, що я читала світову класику в українських перекладах, які знайшла у двох московських бібліотеках української літератури. Якби ж вона знала, як я здивувалася, що усі ці чудові переклади взагалі є! Віту я збиралася витягти в Шешори, вона вже придбала квитки і мала приїхати до Києва на день пізніше за мене. Не приїхала – батьки не пустили і примусили здати квиток в страшну Західну Україну. З Катєю ми їхали на машині, вона роздратовалася через пробки, тому я дізналася, що вона вважає Україну частиною Росії і хотіла б відібрати в нас Крим. Відтак я вийшла – і ми більше ніколи не бачилися. Бурятка Аюна, коли дізналася, що знаю українську, попросила мене перекласти слова пісні «Я не той» групи «Б'ніzza». Поки я їх перекладала, вона стрибала від радості: щоранку прокидалася під цю пісню, знала її напам'ять, але не розуміла. Реакція на слова «я українка» перетворилася на лакмусовий папірець, за яким я фільтрувала людей, упізнаючи своїх і дистанціюючись від чужих. Своїх виявилось більше.

У Москві я на диво для себе з'ясувала, що: географію України та інших союзних республік вивчають у курсі «Політична та економічна географія Росії». Сковороду та Юркевича ми проходили у курсі «Історія російської філософії». Фільми Довженка значилися у списку обов'язкового перегляду у курсі «Історія вітчизняного кіно», їх без проблем можна було взяти у факультетському кіноклубі. Але не тільки фільми Довженка я вперше переглянула у Москві, звідти мені було легше відкривати свою країну. Я не просто побачила Україну збоку, але і зрозуміла, як багато в ній є і як мало я про неї знаю. Найголовніші претензії у мене виникали до себе самої: ну, чого було не поїхати з Дніпра до Одеси? Чому я ніколи не була в Донецьку? Чому я ще й досі не побувала на Форумі видавців у Львові?! Нема кращої методи національного виховання, як забрати людину зі звичного українського середовища, закинути її до Москви, але при цьому поставити їй у плеєрі щось відповідне, наприклад, «Кому вниз». І все. Поставити «Кому вниз» і відпустити гуляти переходами метро, дати їй їздити у московських трамваях, жити у гуртязі, кататися на велосипеді набережною Москви-ріки, літати літаками «Аерофлоту». Мені важко описати, що стається тоді з людиною, що, власне кажучи, сталося зі мною. В принципі, нічого страшного не відбувається, просто, як каже Грішковец, все стає ясно. Тобі самому стає ясно, хто ти такий. Але тепер принаймні ти можеш пояснити причини своєї інакшості, спершу самому собі, потім іншим. І ти готовий її доводити, бо у Москві українцями найчастіше заперечують право бути іншим. Москвичі люблять

анекдот: Україна і Росія схожі, як дві пляшки мінералки, тільки одна без газу. За три роки довелося змиритися з тим, що будь-який кухоль пива може перетворитися на дискусію про існування української мови. На лекції перед усією аудиторією доведеться пояснювати той чи інший крок Ющенка, аж поки інші студенти з місця не почнуть казати, що я не повинна за нього відповісти. Але позбутися цього відчуття неможливо: ти або відчуваєш за кордоном «Україна – це я», або не відчуваєш. А тоді тебе, може, вдесьте спитають, чи не ображешся ти на слово «хохли» і що в ньому такого образливого, а ти мав би вже щось придумати, тебе ж про це питають не вперше і не вдруге. Але питання, як-то кажуть, поставлене так неправильно, що не можна на нього правильно відповісти.

Є два варіанти поведінки українця в Москві: інтегруватися або опиратися інтеграційному тиску, докласти максимум зусиль для отримання російського громадянства або стикатися з проблемами працевлаштування, маючи український паспорт, стати росіянином або бути чимось середнім між секретним агентом і Надзвичайним і Повноважним Послом України в Росії, залишитися ще чи поїхати додому. Коли я їхала з Москви, дехто дивився на мене з жалем і запитував: «Як ти на таке наважилася?» Я їх чудово розуміла, бо коли ти в Москві, тебе переслідує страх, що нема життя поза Москвою. Сама дивувалася легкості, з якою відмовилася від усіх перспектив і спокус. Це моє улюблене місто, за яким я сумую, але у мене і досі не почалася постмосковська депресія, яку мені усі прогнозували. Вже й півроку минуло, а її все немає. ■

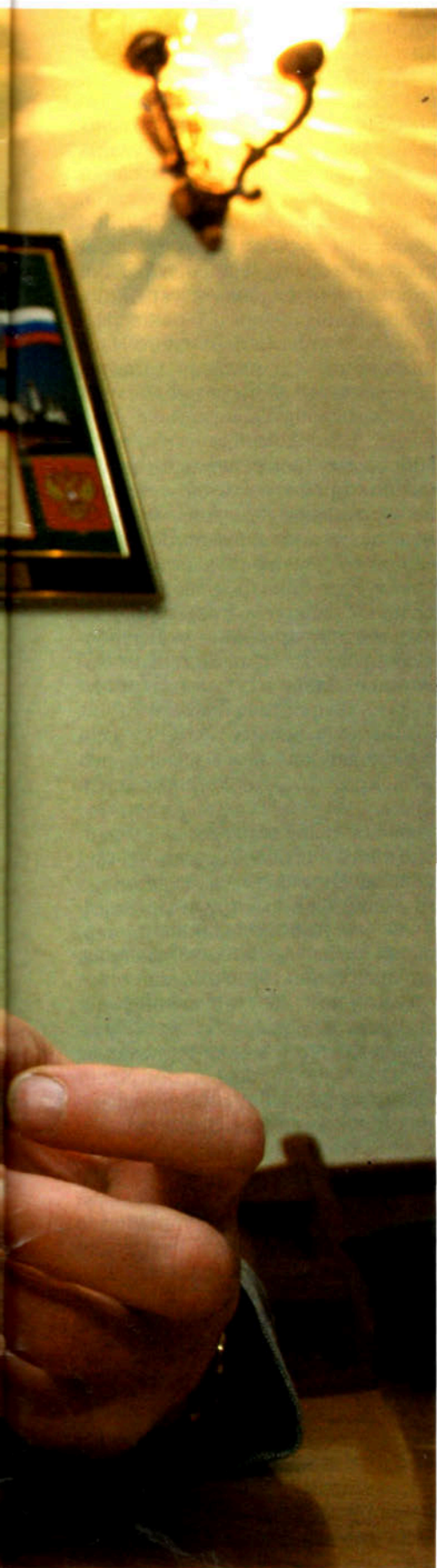
| «Пітер-клуб» у Львові: Ігор Корчевський чекає на Владіміра Путіна

| МИ |

СХІД – ЗАХІД

**ТИЖДЕНЬ З'ЇЗДИВ У ГОСТІ ДО УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ У ЛУГАНСЬК
ТА ДО РОСІЙСЬКИХ – У ЛЬВІВ**

АВТОР: АНТОН ЗІКОРА

Здатність чималих груп людей жити своїми інтересами, практично повністю ігноруючи навколишній світ, добре описав американський філософ-орієнталіст Хакім Бей (Пітер Лемборн Вілсон). Такі суспільства він називав «постійними автономними зонами». Значну частину свого життя Бей провів у Індії та в Ірані, але, можливо, в Україні його також могло б дещо зацікавити.

ЛІКНЕП ДЛЯ ГАЛИЧАН

Спочатку ми відвідали Луганськ, щоб довідатися про життя, умовно кажучи, «українських націоналістів».

«Багато українських націоналістів у Луганську мають російські прізвища, як-от у мене, — каже Руслан Єгоров, керівник місцевого відділення Конгресу українських націоналістів. — Натомість чимало русофілів мають питому українські прізвища».

Втім, у Єгорова є і партійний псевдонім — Підпільник Кіндрат.

Якщо пам'ятаєте, був такий персонаж пісні Андрія Миколайчука, який «в надійному місці сховав автомат — самогонний апарат». Підпільним Кіндратом під час «України без Кучми» прозвали Єгорова задля конспірації, нині — це радше гумор. Руслан розповідає, що в усіх місцевих членів націоналістичного руху є свої псевдо — такі вже традиції козаків і бійців УПА.

БУНКЕРИ СХІДНОЇ УКРАЇНИ

Єгоров за освітою — історик. Під час парламентських виборів він був уповноваженим НУ-НСу в окрузі, але сам голосував серцем — за «Свободу» Олега Тягнибока. Руслан стверджує, що українських націоналістів на Луганщині чимало: сюди селили після таборів бандерівців та інших дисидентів. Місцеву українську громаду відвідує колишній офіцер-десантник Фіщук. 1956 року його полк готували до того, щоби ввести до Угорщини, але разом із кількома своїми товаришами він роздрукував листівки, в яких пи- ▶

Василь Голобородько Олесь Гончар називав «майбутнім української поезії»

ФОТО: ОЛЕКСИ КОБИЛЬСЬ

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ В ЛУГАНСЬКУ МАЮТЬ РОСІЙСЬКІ ПРИЗВИЩА, НАТОМІСТЬ ЧИМАЛО РУСОФІЛІВ – ПИТОМО УКРАЇНСЬКІ

сав, що радянські війська надсилають із каральною метою — задля придушення народного повстання. Організацію розкрили, всіх, окрім зрадника, посадили. Проте фішуківський полк таки визнали неблагонадійним і кидати на Будапешт не наважилися. Після падіння комунізму угорці присвоїли Фішuku один з своїх вищих орденів.

Колишній дисидент, 62-річний поет Василь Голобородько, якого Олесь Гончар нарік «майбутнім української поезії», називає себе «стихійним українцем». За зв'язок із націоналістами — Василь Стус був його близьким другом — Голобородько відрахували з Київського університету. 1968 року відправили до армії на Далекий Схід. Повернув-

шись звідти, він оселився поблизу Луганська у Перевальському районі, де працював на шахті та жив у ізоляції від культурного спілкування під наглядом КДБ. Вже незалежна Україна дала йому літературну премію імені Тараса Шевченка, а мала Батьківщина — медаль «За заслуги перед Луганщиною» третього ступеня. Хоч у Луганську не дуже шанують українських націоналістів, але дітися було нікуди: сьогодні Голобородько — поет зі світовим ім'ям, вірші та наукові праці якого перекладені 15-ма мовами світу.

«Ми ведемо активну діяльність серед молоді, — каже Єгоров. — Багато українців живуть в сільськогосподарських районах області, навчаються в Аграрному університеті. Та його

очолює регіонал, і тому виш антиукраїнськи налаштований. Тоді як місцевий педагогічний університет, навпаки — центр українства».

Стає зрозумілим, чому у стінах педуніверу збирається відділення товариства «Просвіта». Головний просвітянин Володимир Семистяга, доцент кафедри історії України, редактор журналу «Бахмутський шлях», говорить: «Наш центр, який допомагали створювати українці з Торонто, відзначив 15 років. Канадці подарували нам свого часу книжок на 2,5 мільйони гривень. 20 тисяч книжок ми роздали».

ПЛЮС СЕКСОЛОГ

При своєму центрі луганські націоналісти організували всеукраїнське об'єднання ветеранів («Зрозуміло, що не комуністичного спрямування», — уточнює Семистяга). Також тут діє Клуб здорового життя, працює сексопатолог і сексолог. Націоналісти Луганщини дуже стурбовані швидкими темпами розповсюдження СНІДу в області та розлучень в українських родинах.

На найбільші свої заходи осередок національно-свідомого життя збирає близько сотні симпатиків. Проте можна припустити, що справи української громади у найсхіднішій частині України не такі кепські, як видається. Нещодавно місцевий бізнесмен Дмитро Снегрьов викупив колишній піонерський табір «Дружба» в Макарові, що під Луганськом. Там планується облаштувати базу відпочинку для місцевих націоналістів, причому не тільки для дітей, а і для дорослих.

«Ми вже поставили там Хрест загиблим за свободу України. Працює бібліотека та кінозал, місцеві ентузіасти планують викладати козацькі єдиборства». Руслан Єгоров також додає, що хоче об'єднати українську громаду на Луганщині за національною ознакою незалежно від партійної чи іншої організаційної орієнтації. КУНівець каже:

— Ми вчимо галичан, що таке бути українцем. Бо у нас є унікальний досвід виживання в цих культурних реаліях.

— А якщо б ти сам жив на Галичині? Був би націоналістом? — запитав **Тиждень**. — І яким — може, російським?

— Я замислювався над цим. І доки не маю що сказати, — відповідає Єгоров.

МІЛІТАРИСТСЬКИЙ ДУХ

«Керівник справами Російського культурного центру у Львові, керівник Християнсько-монархічного союзу, отаман Російської козацької громади Львівщини», — перераховує свої посади Альберт Астахов.

Народився наш співрозмовник на Кубані, до Львова прибув у 10-річному віці, в 1943-му — два роки потому, як його батько загинув під Харковом. За освітою Астахов — енергетик.

Його дружина Ліля — казанська татарка. Астахов — громадянин України. Він мріяв би поїхати на Кубань до сестри... Однак перешкоджає «житлове питання»:

— Інтернаціональна в нас сім'я, живемо добре. Проте багато змішаних родин у Львові за останні роки розпалися: націоналізм.

— Вважаєте, не має бути такої держави, як Україна? — ставимо різке запитання.

— Чому ж? Коли розпадався Союз, ніхто не був проти виникнення незалежної України, — нагадує російський націоналіст. — Але політики двох країн мають пам'ятати про спільну і єдину історію... Це вони відмовляються робити.

Астахов показує світлини із зображеннями побитих шибок Російського центру, підірваних вибухівкою дверей, заляпаного червоною фарбою фасаду:

— Нещодавно міський голова Садовий заявив, що на фасаді Російського культурного центру встановлено відеокамери, аби посилити безпеку закладу. Це правда, але ж міська влада не дала на це жодної копійки.

Російський центр розміщено в колишньому кінотеатрі імені Короленка поруч із Георгієвською церквою — головним храмом УПЦ Мос-

«У 1994—1995 роках у Львові вишло негласне розпорядження — вилучати з бібліотек книги російських письменників. Отже, виникла необхідність створення такої бібліотеки, як наша, якій вже 11 років. Тут представлено 7-8 тисяч книжок російською мовою, є і українські пись-

у Львів 1951 року з Новосибірська. Свого часу вона працювала в обласній бібліотеці, потім бібліотекаркою телевізійного заводу «Електрон», нині — в Російському центрі. На добровільних засадах.

До бібліотеки заходить високий кремезний хлопець. Це Кирило Ар-

ФОТО: ЄВГЕН КОТІЧНО

| Львів'янин Альберт Астахов: «вы не услышите от меня ни одного украинского слова»

МИ ВЧИМО ГАЛИЧАН, ЩО ТАКЕ БУТИ УКРАЇНЦЕМ, БО У НАС Є УНІКАЛЬНИЙ ДОСВІД ВИЖИВАННЯ В ЦИХ КУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЯХ

ковського Патріархату Львова. У великій залі проводяться всі офіційні заходи, а також дискотеки для російської молоді. Там, де колись був глядацький балкон, — тепер мала зала із бібліотекою.

менники, але — знову-таки, лише російською. Регулярно нас відвідують 300—400 читачів», — повідомляє бібліотекар Лідія Провозіна.

Дівоче прізвище нашої співрозмовниці — Гриньова, приїхала вона

батов — голова Ради російського молодіжного братства, глава федерації скаутів «Галицьська Русь» під патронатом УПЦ (МП).

«Ми робимо те, чим зазвичай займаються скаути в усьому світі — проводимо військово-спортивні заходи, — розповідає він. — Входимо до складу Європейського скаутського співтовариства, але всі наші методики базуються на духовно-історичній спадщині Київської та Галицької Русі. У Львові у нас — 100 членів, в Ужгороді — 20, у Рівненській області — близько 120». ▣

Олександр Панов – фотохудожник, москвич, львів'янин

ПЕТЕРБУРГ, ПЕТРОГРАД, ЛЕНІНГРАД

Якщо українство в Луганську має риси дисидентської романтики, то російський рух Львова вирізняється суто мілітарним духом. Одного погляду на очільника львівського «Пітер-клубу» Ігоря Корчевського достатньо, аби зрозуміти: це – «служивий».

«Так, віддав армії 12 років. Зокрема, працював у військкоматі, що дуже допомогло мені з організацією «Пітер-клубу». За допомогою картотеки «пробивав» львів'ян, причетних до Ленінграда», – каже Корчевський.

У «Пітер-клуб» приймають народжених у Ленінграді, а ще – тих, хто пережив там блокаду, а також тих, хто прожив у місті над Невою щонайменше 5 років. У клубі є львів'яни, які народилися ще в Петрограді в «доленінградську» епоху, більшість – ленінградці, але є й зелена молодь – вже петербуржці. Сьогодні земляцтво «Північної Пальміри» налічує 152 члени, 78 з

яких – блокадники. У Пітері тепло ставляться до своїх земляків, котрі живуть у Львові. Нещодавно тут святкували 300-річчя відвідання Петром I Західної України. Сюди приїхала гу-

**«КОЛИ ДІЗНАЮТЬСЯ,
ЩО МОСКВИЧ, ДИВУЮТЬСЯ:
Я ВИВЧИВ УКРАЇНСЬКУ,
РОЗМОВЛЯЮ ЗІ ЛЬВІВСЬКИМИ
ІНТОНАЦІЯМИ Й АКЦЕНТОМ»**

бернатор Санкт-Петербурга, уродженка Хмельницької області Валентина Матвієнко.

«Хочемо запросити до Львова Владіміра Путіна. Яку вже посаду він тоді обійматиме, не знаю, але раді були б вітати», – зазначає Корчевський.

Більшість членів російської громади Львова кажуть, що не мають конфліктів з оточенням, та і майже всі добре знають українську, вільно спілкуються нею. Але Альберт Астахов наголошує: «Коли мене тут обра-

зили відомі люди, я сказав: «Ви не почуєте від мене жодного українського слова»... І відтоді я розмовляю лише російською».

ЗНАЙТИ СЕБЕ

«Коли дізнаються, що москвич, дивуються, – запевняє Олександр Панов. – Я швидко вивчив українську, навіть розмовляю зі львівськими інтонаціями й акцентом. Тож більшість місцевих жителів так і не здогадуються, хто я».

Свого часу Олександр навчався у католицькій семінарії у Петербурзі. Але це його не влаштувало, він усе кинув і поїхав до Львова, де мешкає його бабуся. Тут він вступив у католицький університет. Не закінчив, але під час навчання жив весело. Разом із товаришами Панов здійснював студентську революцію під стилістикою Парижа 1968 року. Це було одразу після «помаранчевих» подій: студенти-католики організували свою партію «Вища міра», провели вибори у студентську раду.

«Чинили божевільні речі, – згадує Олександр. – Це були справжні ігри – веселі, кумедні, з елементами постмодерну».

Сьогодні Панов не тільки цілковито аполітична, але й не релігійна людина. Невдовзі після того, як залишив університет, він захопився фотографією. Нині Олександр – арт-директор студії «Вище неба». Фотографує людей, весілля, робить портрети, викладає на курсах фотошопу, нещодавно у Львові презентував власну виставку. Хоча він тут і живе вже 6 років, але щотримісяці

виїжджає до Росії. Такі міграційні правила: громадяни Росії можуть жити в Україні без реєстрації не довше цього терміну.

На запитання, чи збирається Панов приймати українське громадянство, він замислюється: «Не знаю. Не люблю загадувати. Усе може змінитися будь-якої миті. Але сьогодні, після того, як я пожив у Львові, зрозумів, що жити можу де завгодно. Тут я знайшов себе і вже ніколи не втрачу». ■

ІГОР КРУЧИК
редактор відділу Країна

ОБРАЖЕНА ДРУЖБА

Свого вірша «На незалежність України» нобелівський лауреат Іосіф Бродскій прочитав 28 лютого 1994 року у Квінсі-коледжі (США), попередивши слухачів: «Я ризикну зробити це». Де ж ризик? Говорити в Америці про українську незалежність, та ще й після розпаду СРСР?

У вірші чітко прочитуються гнів і образа на українців. Висловлюються відверті кпини, просякнуті також глузуванням з нас. Настільки це виглядає несхожим на поета-вигнанця, що й дотепер деякі вважають той текст містифікацією, умілою підробкою «під Бродського». Однак такі літературознавці, як Валентина Полухіна, і друзі нобеліанта, підтверджують авторство.

Вибір теми свідчить про небайдужість ментально російської людини до України: Бродського, як і багатьох росіян, набагато менше хвилює незалежність, скажімо, Узбекистану. Мабуть, автор передбачав докори в «українофобстві», в імперськості, російському шовінізмові – а потрапити під такі підозри для нормальної людини – насправді «ризик».

Камертон можливого негативному сприйняттю тексту Бродського задає слово «хохли». Для російського вуха це, певно, щось таке незлобиве, майже нейтральне – разом із іншими не досить політкоректними визначеннями: «янкі», «азери», «маланці»... А українцям таке звертання було б однозначно образливим.

Для розуміння способу мислення поета важлива збірка «Іосіф Бродскій очима сучасників», опублікована у п'єтській «Звезде» 2006 року. Британка леді Н. Спендер наводить такий епізод: Іосіф згадував, як колись американські туристи звернулися до нього в Москві з питанням, звідки найкраще подивитися на Кремль? Бродскій

пожартував: «З кабіни американського бомбардувальника». Ймовірно, за подібну дотепність будь-який український націоналіст-русифоб з радістю б розцілював цього «москаля». «Це такий високий ступінь хамства, що вже перетворюється на поезію», – як сказав Юрій Лотман про поему Вольтера «Орлеанська дівка».

Проголошення незалежності України – подія для розвалу СРСР не менш вагома, ніж гіпотетичні американські бомбардувальники. Бродскій цього не міг не розуміти. Так хто в ньому переважав – антисоветчик чи адепт імперії? Який імператив превалює у вірші «На незалежність України»? Якщо відкинути сарказм, емоції та залишити голий зміст, прочитаємо жест прощання: мовляв, до побачення, українці. Не забувайте наші спільні надбання, культуру, дружбу. Цей смуток щодо державного розлучення етносів, за усієї індивідуальності й ексцентризму поета, поділяють мільйони росіян. Та й українців також.

Прочитується у митця і розуміння історичної правоти українських самостійників: «Не нам, кацапам, їх звинувачувати у зраді».

Зрозуміло, сарказм та іронія російського вигнанця найчастіше дійсно не дипломатичні. А ще – «антидержавні» і навіть «антинародні». Принаймні, сатиричним жанром і прийомом у тоталітарних співтовариствах найчастіше надають саме такі епітети.

Чи був Бродскій противником незалежності України? Це не суттєво. Важливіше, що його вірш – помітний прикордонний стовп, що демаркує кордон, який і досі не наважуються помічати багато впливових політиків у Росії, та й в Україні. І водночас поет укотре ставить під сумнів саму можливість кордонів не на місцевості, а в культурі.

НЕ ДЛЯ ПУБЛІКИ

НА НЕЗАВИСИМОСТЬ УКРАИНЫ

Іосіф Бродскій

...То не зелено-квитный,
траченный изотопом, –
Жовто-блакитный
реет над Конотопом,
Скроенный из холста:
знать, припасла Канада –
Даром, что без креста:
но хохлам не надо.

Гой ты, рушник-карбованец,
семенки в потной жмене!
Не нам, кацапам,
их обвинять в измене.
Сами под образами
семьдесят лет в Рязани
С залитыми глазами
жили, как при Тарзани.

...Скажем им, звонкой матерью
паузы метя, строго:
Скатертью вам, хохлы,
и рушником дорога.
Ступайте от нас в жупане,
не говоря в мундире,
По адресу на три буквы
на все четыре

Стороны. Пусть теперь в мазанке
хором Гансы
С ляхами ставят вас
на четыре кости, поганцы.
Как в петлю лезть, так сообщца,
сук выбирая в щасе,
А курицу из борща
грызть в одинокую сладцо?

...С Богом, орлы, казаки,
гетманы, вертухай!
Только когда придет
и вам помирать, бугаи,
Будете вы хрипеть,
царапая край матраса,
Строчки из Александра,
а не брехню Тараса.

**Родичі Бродського
забороняють публікувати цей
досить відомий вірш,
тому *Тиждень* обмежився
цитатами**

Право на помсту

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ОПРИШКИ ВМІЛИ
І ГРАБУВАТИ, І ПИСАТИ

АВТОР: МИКОЛА МУШИНКА, ПРОФЕСОР,
ДОКТОР ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, АКАДЕМІК НАН УКРАЇНИ (ПРЯШІВ, СЛОВАЧЧИНА)

Півтисячі років тому з'явилася одна із найцікавіших пам'яток української розмовної мови — погроза опришків з «банди» Головатого на Beskidy у Карпатах. Написана була латинськими літерами, але від того вона ще значущіша: про належність середньовічних грабіжників до своїх народів сперечаються нині українські та словацькі вчені.

25 липня 1493 року опришківська дружина Федора Головатого надіслала магістрату міста Бардіїв на Пряшівщині [\[див. довідку\]](#) погрозового листа такого змісту: «*Вы злы а несправедливы люде Бардіовскы, вы сте наших братов дали звешати, люди добрых а невинных, яко мордере нецнотливы, кторы ани вам, ани жадному нич не били винни. А протш, естли нам — приятелом а ровові їх за них не положите четири ста золотих ве золоце до трох неделі в клашторе в Могілі у Кракова алебо у картусов в Лехниці, теги на ваших гордлах й на вашим иманію й на ваших поданих се буг дулуго, буг*

кратко такто се мстити бугеми покуд нашего роду става. Тот лист писан с гор, дзен сватеого Якуба».

БЕСКИДСЬКИЙ МАНУСКРИПТ

Текст (подається в транслітерації з латинки) надзвичайно нагадує листа запорізьких козаків турецькому султанові, щоправда, без сатиричного змісту. Написаний він лемківською говіркою української мови з незначною кількістю чужих (словацьких та польських) елементів. Під ним намальована шабля, мітла, вогонь, рушниця та двома нитками прикріплений жмут березових різок. Це — зброя та способи, якими опришки збиралися помститися за смерть своїх «невинних» братів: убивством винуватців холодною та вогнепальною зброєю, а також підпалом та бичуванням.

Під малюнками наведені назви місцевостей: Орава, Муран, Дунаець, Сянок, Риманов, Премишль (сучасне м. Перемишль). Певно, це місцевості, за які опришки збиралися «віддячити» королівському місту Бардієву.

МАЛЮНОК НАМАЛЮВАНО

В нижньому лівому куті листа намальована шибениця з трьома вішалниками та написом праворуч: «Тимко невинны[й]», а зверху — «Кров невинна». Ліворуч від шибениці змальовано людський труп та відтату голу, а над зображенням напис: «Васько невинны[й]». Опришки таким чином давали знати бардіївським панам, за кого вони будуть мститися: за трьох повішених і одного стятого «брата». На листі шість отворів — замість середньовічних печаток.

Лист не підписаний, а лише датований святом Якуба (Якова), яке за григоріанським календарем припадало на 25 липня. Рік написання листа (1493) словацький історик Олександр Гуцава встановив на основі численних документів, що зберігаються в архіві міста Бардієва. Там зберігається й оригінал наведеного листа. Його точну копію можна побачити в експозиції Музею української культури у Свиднику.

«ЗБІЙНИЦТВО» В ІМ'Я ЗАКОНУ

Хто були ці сміливці, які 515 років тому оголосили помсту одному

Опришки Головатого – західні побратими запорожців у написанні листів

із найміцніших королівських міст Верхньої Угорщини? Північно-східна околиця Бардієва тоді була (і досі є) майже повністю заселена українською людністю – лемками, які під час так званої волоської, пастушої», колонізації масово приходили зі сходу, з території нинішньої України, засновували невеличкі села в горах і займалися відгодовуєлю худоби, переважно овець.

Русини-лемки були племенем, що керувалося власними неписаними законами – звичаєвим правом, основою якого був звід законів «Руська Правда», складений, як відомо, ще в XI–XII ст. Згідно з найдавнішим списком «Руської Правди» («Синодальним»), смерть брата або іншого родича можна було викупити певною сумою грошей або іншим майном. Вже в першому пункті цього списку наведено: «Аж оубьст муж мужа то мстити броту брата любо отцю, любо сыну, любо браточаду, любо братню сынови. Оже ли не будет кто его мьстя, то положити за голову 80 гривень» (переклад: «Якщо уб'є чоловік чо-

ловіка, то брат брата має помстити, або батько його, або син, або братів син. А якщо не буде хто за нього мститися, то повинні їм відшкодувати 80 гривень»).

Отже, українське населення регіону вважало, що Головатий мав не лише право, але і обов'язок мститися за смерть брата, таке право-обов'язок мали й інші опришки, братів чи родичів яких бардієвська мерія покарала смертю. Тому «По-

ЛИСТ ДАТОВАНИЙ ЛИШЕ СВЯТОМ ЯКОВА, ЯКЕ ЗА ГРИГОРІАНСЬКИМ КАЛЕНДАРЕМ ПРИПАДАЛО НА 25 ЛИПНЯ. РІК НАПИСАННЯ ЛИСТА (1493) ВСТАНОВИВ СЛОВАЦЬКИЙ ІСТОРИК ОЛЕКСАНДР ГУЩАВА

грозливий лист опришків місту Бардіїв» є важливим свідченням з огляду вивчення історії українського права і мав би стати предметом глибшого дослідження українських правознавців.

НАШІ ЗЕМЛІ

Маковицьке князівство

У складі Бардієвського округу 86 сіл, з яких 37 – українські. Русько-українські села засновані у XV–XVIII ст. під час так званої волоської колонізації. Майже всі вони належали до Маковицького князівства з центром у сучасному селі Зборів, яке на правах домініону входило до складу Угорського королівства. Князівство існувало на південних схилах Бескиду та об'єднувало кілька десятків населених пунктів, у 1351 році завоюване подільським князем Федором Корятовичем, який вважається родоначальником руської традиції за Карпатами. На початку XVIII ст. на горі у Зборівському замку розміщувався 4-тисячний загін українських козаків, привезений із Галичини угорським князем Міклошем Берчені. Козаки підтримали антиавстрійське повстання Ференца Ракоці, активну участь у якому брали українці-русини Пряшівщини і Закарпаття.

Угорська влада до виникнення подібних ситуацій толерувала руські закони, бо русини були хорошими охоронцями її кордонів, а панські двори постачали м'ясом, молоком, маслом, сиром та лісовими продуктами. Однак поступово шляхта обмежувала їхню свободу і намагалася покріпачити, що і спричинило опришківський рух, званий «збійництво» або «розбій». Під його діяльності на території нинішнього словацько-польського прикордоння припав на кінець XV ст. виникли кілька збійницьких груп, ватажками і членами яких майже завжди

були русини, які добре знали місцевість. Вони нападали на панські маєтки, грабували їх, а здобиччю ділилися зі своїми одноплемінниками, за що користувалися підтримкою населення. Для співвітчизників ►

ДОВІДКА

Бардіїв

Місто на сході Словаччини. З 1376 року Бардіїв мав статус вільного королівського міста з повним самоуправлінням та судовою автономією (правом меча). Смертю карали переважно українських опришків. Досі збереглася середньовічна кам'яна архітектура – унікальна резервація загальноєвропейського значення, яка у 1986 році здобула золоту медаль ЮНЕСКО за збереження архітектурних пам'яток. У 1946 році у Бардіїві засновано українську (руську) середню школу, в 1960-х роках – гімназію й українські класи при трьох словацьких технікумах. З 1973 року тут відбуваються щорічні зимові фестивалі української пісні «Маковицька струна». Від 1992 року в центрі міста постійно експонуються українські ікони.

Отже, Головатий 30 березня 1492 року напав на маєтки графа Розгоні в українських селах Нижній та Вишній Свидник, Вагринець і Пстрина, захопивши із собою переважно коней та велику кількість одягу. Пограбоване майно було оцінено дуже високо – 400 золотих.

Після цього нападу перелякані бардіївські патриції вислали гінців у всі навколишні міста, фортеці та замки з проханням допомоги зловити грабіжників. Повідомлення про напад опришків дісталось й угорського королівського двору. Король Владислав 21 травня 1492 року наказав своїм капітанам у містах Строків і Бардіїв переслідувати, зловити і належно покарати «злочинців», «розбійників» та «бандитів». Полювання на Головатого тривало кілька місяців. Та безуспішно. Хлопці Головатого продовжували нападати на панські маєтки і навіть на замки там, де їх ніхто не чекав, і з захопленим майном безслідно зникали.

Врешті-решт восени 1492 року жовнірам вдалося зловити двох опришків – Сташка з Ослави біля Сянока (сучасна територія Польщі) і Сенька з Красного Броду біля Міжлабірець (сучасна Словаччина). Вони під грізними тортурами у бардіївській в'язниці видали імена і дані про 29 своїх товаришів-

Ратуша. Архітектура Бардієва внесена до спадщини ЮНЕСКО

вони були героями, які «багатих брали, а бідним давали».

БРАТВА ГОЛОВАТОГО

Найміцнішою була опришківська група Федора Головатого із с. Руська Волова нинішнього Снинського округу, що діяла в різних місцях східної Словаччини і північної Польщі від весни 1492 року до осені 1494 року, тобто протягом трьох років. Її ватажок (капітан) у латинимовних джерелах значиться як Fedur Hlawathi, Fedor Hlavati або Hlavata. Як свідчать тогочасні архівні документи, Федір Головатий починав свою кар'єру ватажка опришків з 18 товаришами. Майже всі вони були виключно із українських (руських) сіл нинішньої схід-

ної Словаччини: Красного Броду, Гостовіць, Пчолинного, Старини, Ковбасова, Улича, Руської Волової та Стакчина. Двоє її членів були із нинішньої Закарпатської України (із с. Бобовища біля Мукачева та Чорноголови Ужгородського району), а один – зі словацького с. Свиня біля Пряшева. Між опришками був і православний священник («батько») із Красного Броду. В цьому немає нічого дивного, оскільки влада католицької Угорщини аж до Ужгородської унії 1646 року [див. словничок] вважала православну релігію «поганською вірою», а панські жовніри часто відривали православного священника від вітваря й побоями виганяли його на панщину.

опришків. Деякі з них мали вже свої власні групи. Наприклад, згадуваний вже «батько» (Байтко) з Красного Броду очолював групу із 17 бійців, яка входила до складу «дружини капітана Головатого» та вже налічувала понад 50 членів, і майже всі новоприбулі опришки

таємничо зникли. Можливо, ватажок їх «демобілізував», а сам будучи вже не бідною людиною, втік в інші краї, де про нього ніхто не знав. Останній опришок із його дружини, ім'я якого відоме з документів – Васько Циган – був страчений наприкінці 1494 року. ■

СЕЛА, З ЯКИХ ПОХОДИЛИ ОПРИШКИ, ЗАСНОВАНІ НА ЗАСАДАХ «РУСЬКОГО» ЗВИЧАЄВОГО ПРАВА ВІДПОВІДНО ДО «РУСЬКОЇ ПРАВДИ», ЩО УЗАКОНЮВАЛА ІНСТИТУТ «РОДОВОЇ КРИВАВОЇ ПОМСТИ»

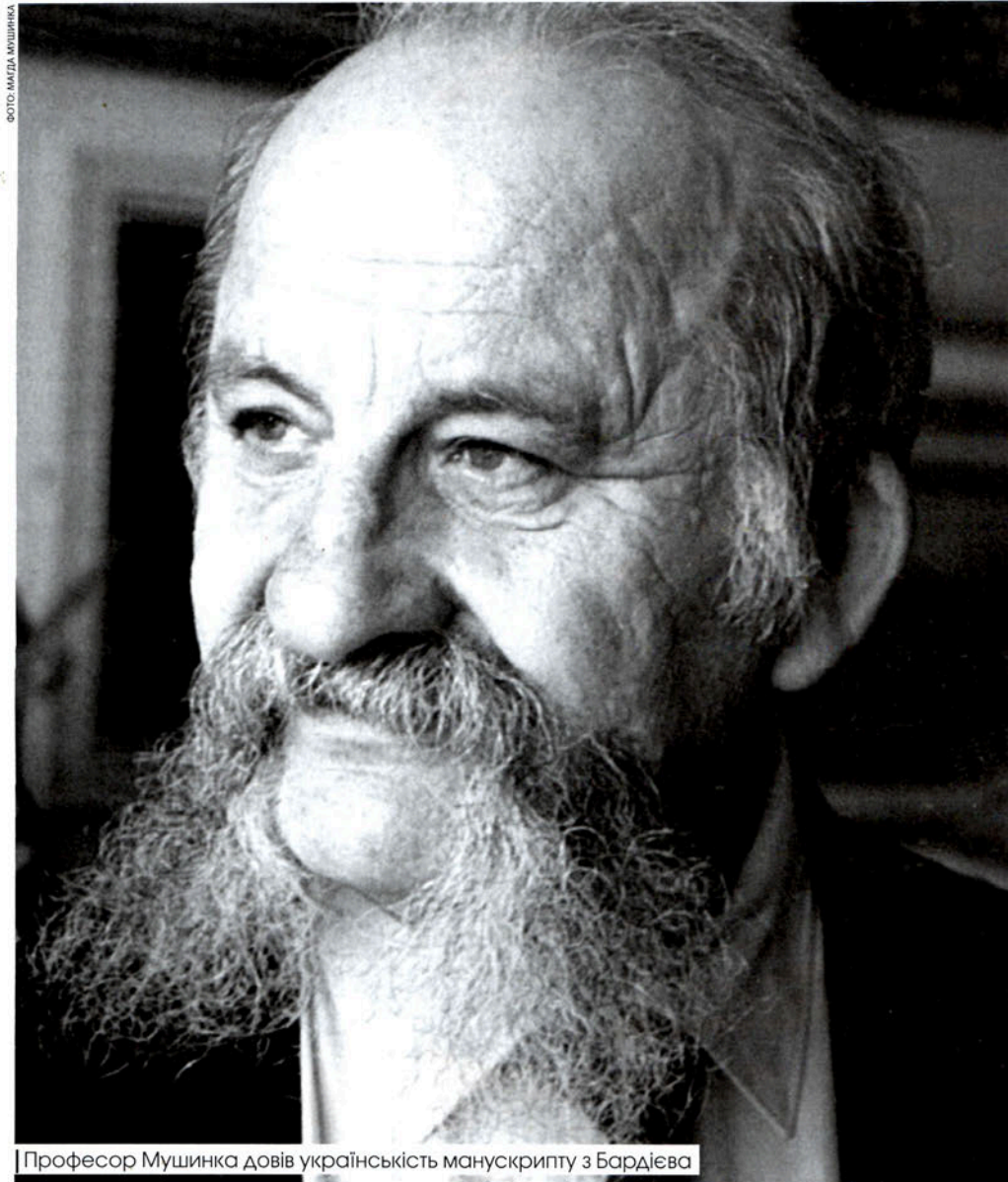
були вихідцями з українських сіл. Про їхню національність свідчать імена та прізвища: Байко, Васько, Гиря, Данко, Іван, Ігнат, Клим, Копач, Кость, Мишко, Ринь, Роман, Сенько, Стець, Тимко, Федорець, Хміль, Шестинець, Яцько та інші.

За велінням бардіївської влади на початку жовтня 1492 року обох опришків повісили, за що Головатий пообіцяв спалити Бардіїв. Городяни сприйняли цю загрозу серйозно і послали охорону міста. У гори для переслідування дружини Головатого вислали нові бездоганно озброєні загони жовнірів, яким вдалося зловити двох опришків: Тимка і Васька – рідного брата Федора Головатого. Васькові після тортур у Бардієві стяли голову, а Тимка повісили. Все це детально задокументовано судовими протоколами, що зберігаються в Державному архіві міста Бардієва.

Ці документи доводять, що 4 особи, зображені на бардіївському погрозливому листі, адресованому мерії міста Бардієва з помітками: «Тимко невинний», «Васько невинний», «Кров невинна». Вони були опришками ватаги Федора Головатого, і саме заради них він оголосив кровну помсту цьому місту «покуд нашого роду стова», тобто поки будемо жити (або поки місто не виплатить опришкам 400 золотих за їхні голови). Мерія гроші не виплатила, оборону міста зміцнила, а для ліквідації дружини Головатого вислала нові загони. Головатий ще кілька разів давав про себе знати, нападаючи на панські маєтки. Проте після 1494 року його опришки

СЛОВНИЧОК

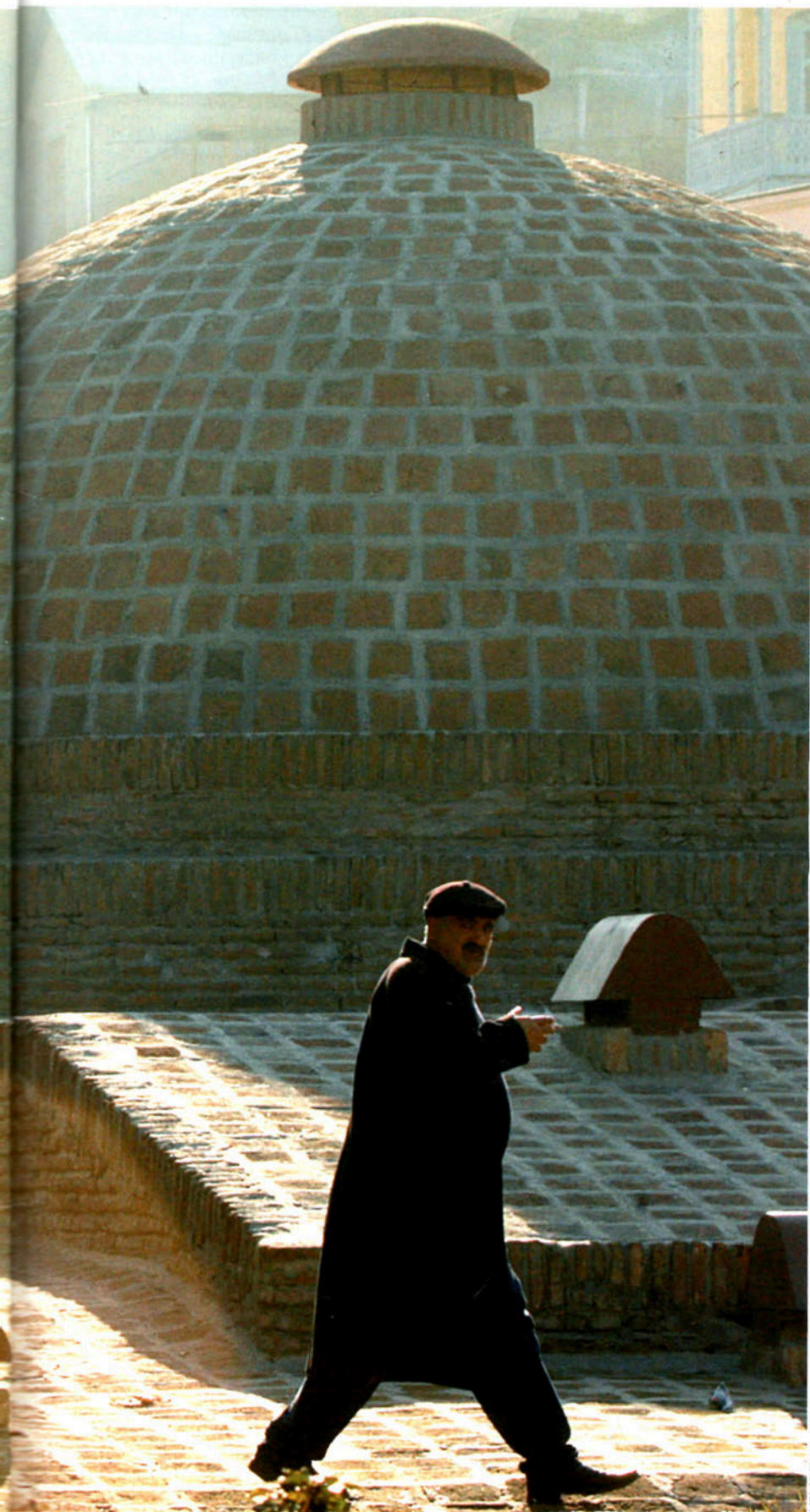
Ужгородська унія – акт церковного об'єднання з Римом 63 закарпатських священиків, укладений 24 квітня 1646 року в Ужгороді. Ініціаторами унії були монахи-василіяни під проводом Петра Партенія. Укладено її на таких умовах: 1) збереження східного обряду; 2) право вибору єпископа – Рим мав його лише затверджувати; 3) користування привілеями римо-католицького кліру. 1721 року вона охопила всіх закарпатських русинів у межах Мукачівської єпархії. Ужгородська унія передувала появі другого на українських землях після Берестейської унії (1596) осередку греко-католицизму.

Професор Мушинка довів українськість манускрипту з Бардієва

Тбіліськими шляхами ПАРАДЖАНОВА

**ВПЕРШЕ В ЖИТТІ
Я В'ЇЗДЖАВ У ГРУЗІЮ,
НЕ ЗНАЮЧИ ТАМ
НІКОГО**

АВТОР: Ігор Кручик

В аеропорту Тбілісі було порожньо. Коли за тиждень я повертався, у цьому місті залишалися багато моїх друзів і знайомих. Я спілкувався і з експрезидентом країни Едуардом Шеварднадзе, і з безіменним бомжем, і з відомим футболістом Муртазом Хурцилавою, і з популярним артистом Вахтангом Кікабідзе, а також із політиками, поліцейськими, пекарями і, звісно ж, з колегами-журналістами... Усі висловлювали напрочуд щирі приязнь до України — ірраціональне, але яке ж присмне для нас почуття!

«Акумулятор турецький ні чорту», — поскаржився водій роздубованої таксівки Давид. Я вийшов з іномарки, підштовхнув її — машина завелася. Таксист відвіз мене у готель «Ірмені» на вулиці Марткопі. Взяв менше ніж домовлялися — віддячив. Я дивився зі своєї мансарди на дахи Тбілісі, на храм Самеба (Трійці) і мальовничі гори. Гадаю, що вид із 5-зіркового «Шератону», який стоїть ближче до

ФОТО: REUTERS

аеропорту, навряд чи був би кращим.

Поблизу готелю ростуть пальми, пишніші за ялтинські, бо тутешній клімат тепліший. Вийшов зранку — лунають дзвони! Грузинка зупиняється, хреститься, повернувшись у бік церкви. Цей храм новітній, але у Грузії чимало таких, які стоять ще з VI—VIII ст. Старіший, ніж наші, і храм Джварі, що у містечку Мцхета неподалік столиці. Його змалював Міхаїл Лермонтов у поемі «Мцирі».

У Тбілісі — першокласні театри: драматичний ім. Шота Руставелі під керівництвом Роберта Стураа і ляльковий, який очолює Резо Габріадзе. Але оскільки музеї, театри і галереї під час надзвичайного стану

не працювали, я вирішив відвідати параджанівські місця. Український геній за походженням, як відомо, — вірменин, родом саме із Тбілісі.

НА МАЙДАНІ БІЛЯ ЦЕРКВИ І СИНАГОГИ

Зателефонував метру грузинської фотографії Юрію Мечітову. Він ще замолоду фотографував Параджанова. Навіть, я чув, за пластичною ідеєю одного з його знімків виліплено пам'ятник кінорежисерові. «Так, цей монумент дійсно є. Він — на Майдані», — дивує мене Юрій подібністю місцевої топоніміки до київської і пояснює, як туди дістатися.

Коли я спустився з району Авлабарі, де мешкав, до ріки Кури, виринула старовинна церква Анчисхаті, і

поруч неї злетів над містом на коні князь Вахтанг Горгасал — засновник Тбілісі. Колись князь, полюючи у горах, підстрелив фазана, який упав у тепле геотермальне джерело і... зварився! На цьому місці згодом навколо мисливського біваку збудували лазні, а згодом і місто.

Нижче, на Європейській площі, гордовито стоїть монумент фундатору коньячного заводу Давидові Сараджішвілі. Звідусіль видно гори, і найвищу — Святу Мтацмінду. На її вершині біліє колонада фунікулера. Десять там знаходиться Пантеон державних діячів країни, телебашта та парк.

Кура плине бурхливо. Простую кам'яним мостом Метехи. Їде вінчати весільна кавалькада. Білий лімузин, мабуть, довжиною з півмосту. А угорі, над Майданом, нависає в'язниця-фортеця IV ст. Нарікала. Вище неї — тільки гори і небо.

Розпитую місцевих, де пам'ятник Параджанову. «Йди вулицею Шардена вниз до набережної — побачиш», — пояснила жінка з магазинчика старих килимів.

НОТАТКИ ПРИЇЗДЖОГО

Телекліпи як пропаганда

На місцевому телебаченні є наш «Інтер+». Цікаво дивитися грузинські музичні телеканали. Трапляються відомі нам виконавці.

Я зауважив два кліпи. Пісню «Гамарджоба, Абхазето шені!» («Здрастуй, Абхазіє!») написав Заза Корінтелі. У ній йдеться про повернення грузинських біженців у Абхазію. Кілька співаків виконують по черзі. Я впізнав Вахтанга Кікабідзе, Майю Джабуа з ансамблю «Мзіурі», який колись гастролював у Києві, Нані Брегвадзе та її доньку Еку Мамаладзе. Невідома ще українцям лірична співачка Ніно Бадурашвілі на замовлення Міністерства оборони Грузії зробила інший яскравий кліп. Пісня агітує юнаків вступати у професійну армію. Попри бажання авторів кліпу, він нагадує і про те, що в країні існують так звані заморожені конфлікти з провінціями — Абхазією та Південною Осетією. Втім, подібно до Кіпру чи Іспанії, сепаратизм не зачіпає туристів: будь-де у Грузії зацікавлені у гостях.

Молода Елісо Циквадзе з Сергієм Параджановим

Будиночок Параджанова — у тупику, праворуч — балкон Елісо

У Тбілісі нечасто випадає такий сніг

ФОТО: REUTERS

На вулиці Шардена розмістилося туристичне містечко ресторанів та сувенірних крамниць. Нижче, біля річки, — невеличка площа, а над нею застигла бронзова людина чи то у польоті, чи то у стрибку. Це Сергій Параджанов, прицвяхований до стіни. Оригінально і символічно.

Але ніхто чомусь не може показати будинок, де народився режи-

тині міста побував Міхаїл Лермонтов і зауважив, що тут «під відкритим небом карбували срібло, смажили шашлики, підковували коней, голили голови, шили бурки, мацали різнобарвні шовки, прицінювалися до дорогих перських килимів, грали в нарди. З ранку до ночі гуркотіли молоти, стукотіли гральні кості, лунали пісні ашугів, лементували погоничі, клейко пищали

«Прокладку ніяк не поміняю», — каже швець Георгій Петросян. Хоч він і вірменин і, звичайно, любить Параджанова, але сказати, де будинок, у якому режисер народився, не може. Відкладає чобіток, розводиться руками й гукає поліцейського. «Це далеченько. Провулок Коте Месхи, 7», — зазначає той.

БУДИНОЧОК ПОПІД СВЯТОЮ ГОРОЮ

Сідаю у маршрутку: жовтий «Богдан», яких у Тбілісі на міських маршрутах чимало, везе на проспект Руставелі. Автомобільних торосів не помітно — грузинський бензин дорожчий, а платня у людей удвічі менша. Поруч із Британської радою розташувався магазин «Старі килими». Написано англійською — як жест назустріч колоніальним смакам вірогідних покупців.

Виходжу біля Опері — колись Параджанов навчався в хореографічному училищі при цьому театрі. Потім іду вгору в напрямку ▣

УКРАЇНСЬКИЙ ГЕНІЙ

ЗА ПОХОДЖЕННЯМ, ЯК ВІДОМО, — ВІРМЕНИН, РОДОМ САМЕ ІЗ ТБІЛІСІ

сер. Мандрую Майданом. Тбілісі трохи схоже на Алупку або Одесу... Вузькі вулички, широкі балкони. Прохідні наскрізь відкриті, а під'їзди — без будь-яких кодових замків чи консьєржів. Прямою вулицею Леселідзе. У Середньовіччя вона звалася Шуа-базарі, згодом — Вірменський базар. 1837 року у цій час-

зурни, весело гуркотів барабан».

Тепер на цьому місці прихистилися синагога і православний храм, ресторани і винареньки. Є майстерня з ремонту взуття — підвальчик у старому 3-поверховому будинку. Заходжу. З рукомильника у кутку постійно крапає, наче годинник міряє час.

АВЕ, ТУРИСТЕ!

Грузинська мова домінує

Вивіски у Тбілісі – усі грузинською мовою, назви вулиць також. Англійською дублюються таблички державних установ. Втім, грузини гостинні і готові допомогти зорієнтуватися. Старші розуміють російську мову, молодші – англійську. Російськомовної преси обмаль – «Вечірній Тбілісі» і дайджест російських публікацій про Грузію. У мові Руставелі зустрічаються важковимовні гортанні звуки. Є навіть фразашиболет: «Жаба кумкає у воді». Вимовити її зможе тільки той, хто дійсно поважає і вчить грузинську.

ПЛАТНИЙ ДРОТОХІД

Ліфтом за 20 тетрі

У респектабельному будинку політолога Рамаза Сакварелідзе на вул. Кіпшидзе, 7 я побачив на стіні кабіни ліфта металевий ящик. Політолог кинув у нього монету 20 тетрі (75 коп.), і лише після цього ліфт почав нас піднімати.

Мтацмінди вулицею Бесікі, напитую провулок Месхи. У самому кінці, в завулку під платаном, примостився будиночок Параджанова. З боку провулку він 3-поверховий, а з верхньої перпендикулярної вулиці має лише один поверх. Парадокс гірських будівель, власне, і в Києві такі є.

У будинку тривають прибудовні роботи. На сходинок перед металевою сіткою паркану виходить жінка років п'ятдесяти. Її звать Нанулі. «Недавно тут живу, близько року, – каже вона. – Часто люди цікавляться, влітку особливо. В основному – з України».

Будинок Параджанова з часів його дитинства не надто перебудовувався, а з 1-поверхового боку його не чіпали. Його приватизовано, окрім родини Нанулі, там живуть ще три.

Мене гукають з балкона сусіднього будинку №11. Незнайомі жінка і чоловік просять зайти. Піднімаюся дерев'яними рипучими сходами у квартиру Елісо Циквадзе.

«Її брат Ілля працював асистентом у Сергія Параджанова, – повідомляє чоловік Елісо, Гела Бурдулі. – На зйомках «Сурамської фортеці».

Грузин піднімається до метро «Авлабарі»

ФОТО АЛЕКСА

Будинок Елісо – 2-поверховий, збудований десь на початку ХХ ст. У кутку їхньої квартири височіє давній камін, обкладений кахлями. Однак метушня із дровами,

плоносій потихеньку й надходить. Окрім того, на буржуйці розставлені «теплорефлектори» – стара чавунна праска, сталеві ночви, якийсь металевий брусок... Бур-

МИ Ж БАГАТІІ: У НАС ЗАЛИШИЛИСЯ НАФТА, ГАЗ, АТОМНІ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ, СПИРТОВІ ЗАВОДИ

вугіллям – справа, вочевидь, не легка і марудна. Перед камином прилаштовано чавунну класичну грубку-буржуйку, перероблену для користування ще й газом. До дверцят підведено тонку металеву трубку, крізь яку блакитний те-

жуйка розжарюється, нагріває металеві предмети, які краще віддають тепло.

Ми в Україні бідкаємося, що у нас малувато природних ресурсів. Але в Тбілісі розумієш, що ми ж багатіі: у нас залишилися нафта, газ,

НАВІГАТОР

атомні електростанції, спиртові заводи, важка металургія і легка промисловість.

А у порівняно маленькій Грузії – прекрасні люди, чудові гори, десятки курортів... Вино, а також боржомі й мандарини. Звичайно, незрівнянні тут хінкалі, хачапурі, аджика. Але все це не може замінити енергоносіїв.

Елісо сумно киває головою: «Іло помер молодим, на жаль. От його фотографія – поруч із Владіміром Висоцкім».

Гортаю старий родинний альбом. Фотографії Параджанова, сценариста Тоніно Гуери, артистів і кіношників. Всі захоплено дивляться на Елісо.

Дякую за каву. І наостанок, нарешті, наважуюся заговорити про те, що зауважив одразу ж, як увійшов: у квартирі – кілька чудових, впізнаваних за стилем, колажів Параджанова. Вони настільки притягують погляд, що спершу не помічаєш тріщинуватість між ними завширшки сантиметрів з три – від підлоги аж до стелі.

Це – один з колажів, що висять у квартирі Елісо Циквадзе

Вона абияк замазана цементом. Це слід тбіліського землетрусу 2002 року, після якого багато будинків у центрі міста стали аварійними, але мешканців і досі ніяк не розселять.

...Повертаючись увечері до готелю, я побачив грузинського бомжа. Спить простонеба на лавці, а в Грузії важко задубіти навіть у холодну пору. Помітив мене, ляскає по шиї: мовляв, дай похмелитися! Я подумав – дам йому ларі, за це сфотографую. Колоритний,

Боба Михайлова на нього нема... Зробив у його бік два кроки. Бомж підскочив і вихопив ножа. Хатнього, яким ріжуть ковбасу. Показує мені так сором'язливо: мовляв, нічого особистого. Але підійдеш – штрикну.

«Бакхакхки цхалші кхкікхкі-непс», – сказав я пароль, якого мене навчили друзі. Грузинською означає: «Жаба кумкає у воді». Бомж сховав ножа і беззубо посмінувся. ■

ВАРТО ВІДВІДАТИ У ТБІЛІСІ

ТОП-10: наукові відкриття 2007 року

ЖУРНАЛ TIME СПІЛЬНО З ТЕЛЕКОМПАНІЄЮ CNN ОПУБЛІКУВАЛИ СПИСОК НАЙВАЖЛИВІШИХ ВІДКРИТТІВ ТА ВИНАХОДІВ 2007 РОКУ

АВТОР: СЕРГІЙ ГУЗЬ

Минулого року основні відкриття були здійснені у генетиці, антропології та дослідженні Всесвіту.

1. СТОВБУРОВІ КЛІТИНИ ЗІ ШКІРИ

Дослідникам зі США та Японії вдалося створити штучні клітини з властивостями ембріональних стовбурових клітин. Останні можуть перетворюватися на будь-які інші клітини організму і використовуватися для лікування тяжких захворювань. Однак раніше існував ризик, що

сон з Університету Віконсин перепрограмували клітини шкіри на 100-відсоткові копії ембріональних стовбурових клітин, з яких потім виростили клітини серцевого м'язу, нервової тканини та інших органів.

2. КАРТА ЛЮДИНИ

Американський вчений Крейг Вентер опублікував повну розшифровку власного генетичного коду. Вперше ці дані містять генетичну інформацію обох батьків — диплоїдний набір хромосом. Вчений фактично надав світові абсолютно всі відомості про себе як про біологічного індивіда, не

ВЧЕНІ ІЗ КОРОЛІВСЬКОГО КОЛЕДЖУ ЛОНДОНА ВИРОСТИЛИ СЕРЦЕВИЙ КЛАПАН ЗІ СТОВБУРОВИХ КЛІТИН ПАЦІЄНТА

імунна система пацієнта відторгне чужі стовбурові клітини. Та й використання людських ембріонів для отримання цих клітин постійно критикується за аморальність вбивства ненародженої дитини. За допомогою ретровірусів Шияну Яманакі із Університету Кіото та Джеймс Том-

залишивши жодних тасмниць. Завдяки цьому вчені виявили близько 300 генів, «відповідальних» за різні захворювання. Сам Вентер з'ясував, що у його генах є інформація про гостру серцево-судинну недостатність без попереднього хронічного перебігу захворювання, яку він успад-

кував від батька. Тепер 60-річний вчений приймає ліки для зниження рівня холестерину в крові.

3. НАЙЯСКРАВІША СУПЕРЗІРКА

Астрономи з Каліфорнійського та Техаського університетів повідомили про найбільший космічний вибух, або супернову зірку. Вперше вдалося побачити смерть великої зірки SN 2006 gy, приблизно у 100–200 разів більшої за Сонце. Вчені вважають, що таких світил не більше дюжини з 400 млрд зірок Чумацького Шляху. Ця зірка потрапила до чорної дірки і вибухнула на відстані 240 млн світлових років. Астрономи припускають, що спостереження за SN 2006 gy можливо, стане джерелом інформації про ранні часи існування Всесвіту.

4. НОВІ ВИДИ ЖИТТЯ НА ЗЕМЛІ

Вчені продовжують знаходити нові біологічні види на планеті. Журнал Nature повідомив про відкриття 700 нових видів морських організмів, переважно хижих губок, молюсків, ракоподібних і морських хробаків. Вони живуть у водах Антарктики, на глибині від 700 до 6 000 м у місцях, що раніше вважалися непридатними для життя. Ще 24 нові види знайшли в

Півторатонний птахоящер жив у Китаї

ізолюваній місцевості Суринаму: невідомі раніше 12 видів жуків, різновид мурах, 6 видів риб та 5 видів жаб, одна з яких має флюоресцентну шкіру. В Індії вчені знайшли безногу амфібію; 11 нових різновидів рослин і тварин віднайдено у центральному В'єтнамі; нова мавпа — в Уганді; кажан — на Мадагаскарі; леопард — на Суматрі та Борнео; а поблизу Тайваню — морський огірок на прізвисько «Маленька суніця».

5. ЗМІННИЙ СЕРЦЕВИЙ КЛАПАН

Британські вчені із Королівського коледжу Лондона виростили серцевий клапан зі стовбурових клітин пацієнта, узятих із кісткового мозку. Можливо, вже за 3-5 років медики зможуть вирощувати і транс-

плантувати їх пацієнтам, не очікуючи імунного відторгнення. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, близько 600 тис. людей з усього світу потребуватимуть заміни серцевих клапанів у найближчих 3 роки. Зазвичай дорослим ставлять штучні клапани, а дітям — донорські, яких завжди не вистачає. Пацієнтам доводиться усе життя приймати ліки, що пригнічують імунну систему.

6. «ГАРЯЧІ» СУСІДИ ПО КОСМОСУ

Британські вчені, які шукають планети за межами Сонячної системи (проект WASP), відкрили 3 нові планети завбільшки з Юпітер. Дві із них, у Південній півкулі — WASP-4 та WASP-5 — знаходяться на відстані 850 та 967 світлових років від Землі. Третя — WASP-3 — розташована у Північній півкулі на відстані 727 світлових років. Ці планети обертаються так близько від своїх зірок, що їхній рік триває усього 2 дні, а температура на їх поверхні сягає 2000°C, тому й називають їх «гарячими Юпітерами». Вчені сумніваються, що за таких умов на цих планетах можуть існувати відомі нам форми життя. Загалом вже відкрито близько 200 планет за межами Сонячної системи.

7. ГІГАНТСЬКИЙ ПТАХОЗАВР

Китайські вчені знайшли скелет величезного птахоподібного динозавра. Його відкопали у північній провінції Внутрішня Монголія. Зі слів Сю Сіна, вченого з пекінського Інституту палеонтології хребетних та палеоантропології, птахоподібний ящір за розмірами не поступався хижому тиранозавру, мав 8 м у довжину та 5 м заввишки, важив 1,4 т та був у 35 разів більший за іншого птахоподібного динозавра — каудіптерикса. Птахоящера назвали *Gigantoraptor elrianensis*, він мав масивний дзьоб, невеликі ноги, а, можливо, і пір'я. Жив близько 65 млн років тому. Ця знахідка спростувала уявлення вчених про те, що динозаври ставали меншими за розміром, чим більше вони еволюціонували у птахів.

8. СУЧАСНА ЛЮДИНА ТОЧНО РОДОМ ІЗ АФРИКИ

На початку 2007 року міжнародна група вчених повідомила, що виявлено перше скам'яніле свідчення,

яке підтверджує, що сучасна людина мігрувала з Африки між 65 000 і 25 000 років тому. Вчені дослідили череп давньої людини, знайдений у місті Хомфір, що у Південній Африці, ще у 1952 році. Вони проаналізували пісок, що містився в черепі, і встановили час, коли жила ця людина — близько 36 000 років тому. За формою цей череп дуже нагадує черепи людей, які у ті часи жили в Європі та східних частинах Азії. Це відкриття свідчить на користь теорії, за якою сучасна людина походить з району пустелі Сахари.

9. НАЙСТАРІША ТВАРИНА СВІТУ

Океанологи з Університету Бангур у Вельсі знайшли біля узбережжя Ісландії найстарішу живу істоту — молюска, який народився 405 років тому. Дізналися вони про це лише після того, як вбили молюска і порахували кільця на його раковині. Раніше вважалося, що молюски виду *Arctica Atlantica* живуть 200–300 років. Вчені збираються детально дослідити цих молюсків на клітинному рівні та отримати нові дані про старіння живих організмів. Загиблого в ім'я науки довгожителя назвали Міном, на честь китайської династії, котра володарювала під час його народження.

10. КРИПТОНІТ — НЕ ВИГАДКА!

Завершає десятку наукових відкриттів історія з майже справжнім криптонітом. Раніше він існував лише у коміксах про суперменів і використовувався для їхнього знесилання. У фільмі «Повернення Супермена» злодій Лекс Лютер викрадає з музею «Метрополіс» коробку зі шматком криптоніту, на якій написана наукова назва мінералу — Sodium lithium boron silicate hydroxide with fluorine. Кріс Стівлі, вчений з Лондонського музею природничих наук, вивчав невідомий раніше мінерал, знайдений у Сербії. Виявилось, що це — гідроксид силікат бора літію натрію, майже ідентичний складу вигаданого криптоніту! Новий мінерал не можуть назвати криптонітом, бо відповідно до міжнародних правил він не має жодного відношення до газу криптон, що вже існує. Тому мінерал назвали Джадарітом (Jadartite), за місцевістю у Сербії, де його знайшли. ■

Не побачити ДАКАР

УПЕРШЕ ЗА 30 РОКІВ СВОГО ІСНУВАННЯ
НАЙРИЗИКОВАНІШЕ У СВІТІ РАЛІ ВІДМІНЕНО

АВТОРИ: ТИМУР ЧІЛАЧАВА, РУСЛАН РОДЗІН

У цей факт і досі важко повірити: 5 січня не відбувся старт ралі-рейду Париж – Дакар. Жорстоке розчарування для понад 550 команд, серед яких мав дебютувати український екіпаж Optima Leasing Ukraine у складі пілота-автолюбителя Вадима Нестерчука і штурмана Константина Мещерякова. І хоча завдання для вітчизняної проби формулювалося нібито просто – дістатися фінішу – про скромність задачі не йшлося від початку. Подолати всі перешкоди на цих перегонах і потрапити до Дакару – уже означає певною мірою перемогу. Недаремно від Mitsubishi L200, на якому мали виступати наші спортсмени, після переробки залишилося «рідним» лише лобове скло.

У ЗОНІ ОСОБЛИВОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Коли йдеться про класичне ралі, можна говорити про своєрідне кіно з акторами першого та другого планів, статистами і зірками, менеджерами, стилістами і таке інше. І без зайвого ліризму – про камеру як інструмент створення майже ідеальної «картинки». Стежити за перегонами безпосередньо на трасі – незрівнянне, але специфічне задоволення. Бачиш мало, та гамма відчуттів ширша. Нікуди не встигаєш, але є шанс пережити й відчути те, чого не передає найдосконаліша техніка. А щодо ралі-рейду, то тут або самому їхати, або з-під новорічної ялинки по телевізору слідкувати за боротьбою. Інакше не вийде.

Учасників цьогорічних перегонів Париж – Дакар із головних героїв авантюрної стрічки на пасивних спостерігачів перетворили терористи і політики. Перші наприкінці грудня здійснили низку злочинів на території Мавританії, де планувалося провести 8 із 15 змагальних етапів. Другі настійливо рекомендували організаторам зважити на безпрецедентність загрози.

Найзначніших зусиль до анулювання старту доклав уряд Франції – держави, яка в принципі стосунку до перегонів не має, але чий громадянин постраждав від куль

Тьєррі Сабіна, який загубився у лівійській пустелі під час перегонів Абіджан – Ніцца та зміг врятуватися. На радощах він заклався орга-

УЧАСНИКІВ ЦЬОГОРІЧНИХ ПЕРЕГОНІВ ПАРИЖ – ДАКАР ІЗ ГОЛОВНИХ ГЕРОЇВ АВАНТЮРНОЇ СТРІЧКИ НА ПАСИВНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ ПЕРЕТВОРИЛИ ТЕРОРИСТИ І ПОЛІТИКИ

так званого Відділення Аль-Каїди у країнах ісламського Магрибу. Парадокс лише позірний: трасу завдовжки 9273 км прокладено через Португалію, Марокко, Мавританію та Сенегал. Але традиція є традиція: після першого старту Париж – Дакар у грудні 1978 року цю назву промовляють, не замислюючись над її географічним змістом, натомість віддаючи перевагу спортивній суті. Та сама ідея, хоч і була наслідком прикрого випадку, виникла у французького мотогонщика

нізувати таку пригоду всім, хто цього забажає. Охочих вистачає й досі.

У першу чергу, це змагання любителів, і минулорічний Дакар на 80% складався з хворих на ралі, а на 20% – з професіоналів (геть безнадійна група). Транспортний засіб обирають відповідно до особистих нахилів і віку: мотоцикл, квадроцикл, позашляховик, багі, вантажівка. Вивчити трасу заздалегідь неможливо, оскільки змінюється не лише маршрут, але й сам ландшафт. Пустеля

2008 року на ралі-рейді ніхто не постраждає

як-не-як. Від вітру піщані хвилі починають «гуляти» з місця на місце. Пішов зранку дощ або град (тут він також буває), і пісок твердне, немов асфальт. А по обіді стає сухим та підступним... як пісок! Принципових трансформацій у природних умовах нема, та кожного року все трішки інакше.

Дотепер на найбільший ризик наражалися мотоциклісти, яких на ралі, попри численні аварії, зокрема, й з летальними наслідками, все більше. Цієї зими для них було підготовлено окрему від автомобілів дорогу — з одного боку, складнішу та технічнішу, а з іншого — безпечнішу, бо гинуть мотоциклісти здебільшого внаслідок зіткнень із іншими учасниками змагання. Та в будь-якому випадку точки старту й фінішу спільні. Крім того, два відрізки дистанції спортсмени мали проходити без підтримки спеціальних автомобілів технічної допомоги. Ось де усім без винятку однаково важко, і фінансова різниця між професійними та любительськими екіпажами майже зникає.

БОЙОВІ КІЛОМЕТРИ

Загальну тривалість автомобільного протистояння у днях та кілометрах розбито на окремі відрізки. З тих 9273 км, про які ми вже знаємо, залікових — 5736 км. Решта дистанції — проїзди від кінця одного відрізка до початку іншого, але їх також необхідно подолати. Їхати потрібно чітко від однієї контрольної точки до іншої, дотримуючись швидкісного режиму. Дурити бортовий комп'ютер не варто: він записує всі ходи, і потім буде соромно.

Кілька ділянок мали б стати доволі довгими. Від Самари до Атару, наприклад, 619 км. А в січні тут уже зовсім спекотно, і втратити зосередженість на керуванні або читанні дорожньої книги зовсім неважко, тому на штурмана варто просто молитися. Лунали навіть відчайдушні заяви на кшталт «поставимо у машину кондиціонер — до біса втрату потужності двигуна, смерть від задухи страшніша». І це не жарт: одна помилка за браком концентрації коштує дорожче втрати кількох кіньських сил на роботу кондиціонера.

Європі загалом дісталось лише 180 км, від Лісабону до Малаги, звідки на поромі усю компанію мали доправити до Надору, де, нарешті, починається справжня Африка. З іншого боку, нерідко Париж — Даккар так і закінчувався на «нашому» березі через зайвий поспіх недовідчених і гарячих дебютантів. Адаже склад мотоциклістів щороку оновлюється на 40%, автомобілістів — на 20%. Так чи інакше, швидкість — водночас і ключ до успіху, і головний ворог. Їдеш надто повільно — чекай або обгону, або «смерті» двигуна від перегріву, або сутінок, коли стрімке пересування стає абсолютно неможливим. Мчиш дуже швидко — інша проблема: щонайменша несподіванка — велика яма, камінь, пагорб чи якась інша абсолютно непідвладна контролю перешкода — може стати фінішною лінією.

Серед екзотичних, але цілком імовірних видів сходу з дистанції можна вважати, наприклад, розпродаж вашого авто по запчастинах. Місцеве населення на появу гонщиків реагує швидко, і щойно ви відійдете від машини порівняно далеко, її миттєво «націоналізують». От і доводиться або сидіти всередині, або разом із штурманом патрулювати неподалік. Ще розповідають, як перетинаючи кордон між країнами, що час від часу воюють, пелотон проїжджає вузькою смугою мінного поля. З очевидних причин, цієї «колії» краще триматися і їхати, де скажуть. Це взагалі універсальний закон для ралі-рейдів: роби, як кажуть, і роби це добре.

Донині успіх на Париж — Даккарі залежав майже порівну від досвіду й талану команд та їхньої уваги до перерахованих «дрібничок». І якщо практику можна накопичити, то на щастя можна лише сподіватися, хоча певним чином вони все-таки пов'язані. Після відміни цьогорічних перегонів здобутки спортсменів тепер залежатимуть не в останню чергу від уміння організаторів ралі-рейдів мінімізувати терористичні ризики й убезпечити учасників від утілення тих загроз, які продовжують надходити на їхню адресу. Для роздумів і конкретних дій залишається не так багато часу. Наразі оргкомітет перегонів обіцяє, що ралі таки відбудеться. 2009 року. І, можливо, зовсім іншим маршрутом. ■

Український ЯНКІ

ОЛЕГ КРИСА ОСВІДЧУЄТЬСЯ В ЛЮБОВІ
ДО УКРАЇНИ, МАЄ РОСІЙСЬКИЙ ПАСПОРТ
І ЗАДОВОЛЕНИЙ СВОЇМ ЖИТТЯМ У США

МОНОЛОГ ЗАПИСАВ Роман Юсипей

ФОТО: Андрій Бонюк

Я вважаю музику, яку наразі виконую. Скрипковий концерт Наталі Рожко у проєкті «Молоді композитори України» написаний спеціально для мене. Я вражений обдарованістю цієї композиторки, її ставленням до музики, персональним баченням світу. Це перший твір, присвячений мені українським автором. Я гордий і вдячний за таку подію.

Фонд імені Бориса Лятошинського, який також спричинився до написання цього концерту, був створений кілька років тому у Рочестері, де я нині проживаю й викладаю. Моя ініціатива була підтримана українською громадою міста. Ми випустили перший компакт-диск із камерними творами Лятошинського: два тріо та Скрипкову сонату. Записали разом із моєю дружиною, піаністкою Тетяною Чекиною, та прекрасною віолончелісткою Наталією Хомою.

Я не хотів робити якихось політичних жестів. Тому моя еміграція до США була лише наполовину розрахунком. 1989 року, ще за часів перебудови, я виїхав туди на гастролі з усією родиною. Вперше за існування Радянського Союзу таке дозволили. Був абсолютно творчий план: продовжити перебування в Америці задля того, аби навести контакти із менеджерами, звукозаписувальними фірмами, музикантами. У СРСР ми були цього позбавлені, і таким шансом варто було скористатися. Я написав ретельно продуманий лист до нашого посла, де офіційно повідомив про свої наміри. Ніхто мені перешкод не чинив, хоча відповіді я тоді так і не дочекався. Її отримало Міністерство культури СРСР — мовляв, «пусть живьот». Коли я зателефонував до культурного аташе, щоб дізнатися, яким є мій статус, він образився: «Ви нас більше інформували, ніж просили».

У мене досі подвійне громадянство. Радянського мене не позбавляли, а з часом воно плавно перейшло у російське, адже я виїхав до США із Москви. Парадоксальна ситуація: в Україні я приїжджаю з американським та російським паспортами. Прикро, але українського я не можу мати, бо українське законодавство подвійного громадянства не передбачає.

Діаспора свого часу багато допомагала. Особливо значущою стала організація нашого із дружи-

ною концерту в Карнегі-хол. Після цієї події вийшло чимало позитивних рецензій, зокрема, у New York Times. Це відкрило двері до менеджерів і до навчальних установ. Я одразу отримав купу запрошень. В Америці ми записали понад 30 компакт-дисків. Об'їздили практично весь світ.

Головне, що вдалося подолати, — стан «застою». У СРСР ми були позбавлені контактів із закордоном і особистих бажань у цьому напрямі. Немоżliво було наперед знати, поїдеш ти кудись чи ні. Перед виїздом за рубіж доводилося терпіти принижуюче очікування у чиновницьких «передпокоях». Документи також часто видавали із запізненням — перші концерти доводилося скасовувати. Про те, щоб домовитися там про запис якогось твору, і не йшлося б. То була монополія Держконцерту та кураторів ЦК з ідеології.

У моїй біографії є 6 років zero-контакту із Заходом. Досі не знаю,

Псувало ті київські часи відчуття певної провінційності. Потім, якщо чесно, 6 років, що я не був за кордоном, припало саме на той час. І мені було сказано, що навряд чи я стану «виїзним», коли залишусь тут. Проте не це стало основною причиною: я все-таки тужив за Москвою, там було діяльніше життя, більші можливості. Та головне — запрошення в 1974 році до Московської консерваторії асистентом Давида Ойстраха. Тут питань не могло бути. На жаль, він рано помер — я допомагав йому фактично лише 2 місяці. Вів його клас, потім отримав свій.

Музикантів, як магнітом, притягувала Московська консерваторія і такі її педагоги, як Янкелєвіч, Циганов, Ойстрах. Останній переважно мав справу із дуже обдарованими, вже сформованими виконавцями: деяких потрібно було шліфувати, когось підштовхувати. Цей синтез таланту молодих скрипалів і велич Давида Федоровича — він був

МЕХАНІЗМИ УСПІХУ З ЧАСОМ ФАКТИЧНО НЕ ЗМІНЮЮТЬСЯ. ТАЛАНТ, ПРАЦЯ, ТРИШКИ УДАЧІ. ДОПОМАГАЄ І ПРОТЕКЦІЯ

із чим це пов'язано. Можливо, вистачило чийогось одного листа. 1971 року ми разом із Дмитром Гнатюком з великим успіхом гастролювали Америкою та Канадою. Нас дуже тепло приймали і часто вивішували жовто-блакитні прапори. На думку наших «наглядачів», я, певно, мав би демонстративно виходити зі сцени, але я цього не робив. Я завжди вважав себе українцем, і нічого крамольного в тому не бачив, коли люди під кінець концерту так виражали свої національні почуття. Можливо, мене тоді запідозрили у націоналізмі.

В Україну я завжди приїжджаю із високим пульсом. Я тут народився, тут мої друзі, родичі. Кожні відвідини — хвилююча емоційна подія. Роки роботи у Києві після закінчення Московської консерваторії дуже запали мені в душу. Я тоді вперше виконав 18 скрипкових концертів за один сезон. Це був цикл «Розвиток скрипкового концерту». Тоді ж почалися контакти із Національним симфонічним оркестром, з яким я й досі виступаю принаймні раз на рік.

абсолютно геніальним і як виконавець, і як викладач, і як людина — продукував нечувані успіхи. Для нас він був не просто вчителем музики, а духовним наставником. Я завжди порівнюю його із Моцартом чи Рафаєлом. У їхніх постатях і роботі — краса й довершеність.

Ностальгія за Москвою лишиться назавжди, бо це — мої студентські роки. Вийти на сцену Малого залу консерваторії, де я складав всі свої іспити, а потім виконував перші сольні концерти, чи Великого залу, який я взагалі вважаю найкращим залом світу, зробити там один крок — вже радість і відповідальність.

Комерціалізація, щоправда, шкодить класичній музиці й тут. Не вдаючись у дрібниці, скажу тільки, що деякі речі мене просто шокують. Тебе міряють розміром гонорарів, рівнем твоєї популярності. Але є й прекрасні речі: музика живе, концертні серії активні, гастрольне життя вирує.

Я емігрував вже з ім'ям. Зараз молодій людині надзвичайно важко. Конкуренція шалена: коли відчинені кордони, на позицію викладача чи

Скрипаль ВСЕСВІТУ

оркестранта претендують сотні осіб. А механізми успіху фактично не змінилися. Талант, праця, трішки удачі. Часом допомагає і протекція.

Класична музика переживає труднощі. З мистецької карти зникають не поодинокі постаті — цілі колективи, і хороші, якісні колективи. Різні у світі й відношення до культури. У Німеччині, наприклад, нею опікується держава. А в США навіть немає профільного міністерства. Є гранти, місцеві департаменти, але це лише крапля. Все побудовано на спонсорстві. Звісно, дилерам чи адвокатам живеться легше. Але вони позбавлені іншого, що не обраховується грошима. Фах музиканта збагачує душевно.

Я шкільний педагог. Заклад, у якому викладаю, називається Eastman School of Music, хоча, по суті, це консерваторія. Часто на цьому ґрунті виникають конфузи. Недоброзичливці кажуть, що емігранти по школах бідаються. Насправді, Музична школа Рочестера вже років 7–8 вважається найсильнішою у Штатах.

Спілкування з молоддю тонізує. У мене навчаються студенти зі всього світу. І, ніде правди діти, дещо переймаю від них. Кожна людина — неповторна, і я б, наприклад, ніколи у житті не міг уявити, що можна так зіграти музичну фразу. Середній рівень виконавської майстерності сьогодні взагалі вищий. Складні твори нині виконують чимало музикантів. Проте такі артисти, як Ріхтер, Рубінштейн чи Хейфец, приходять на Землю дуже рідко. Залишається чекати. ■

Володимир Сіренко (ліворуч), Наталія Рожко (в центрі), Олег Крися (праворуч)

ФОТО: АЛЕКСАНДР КИРИЧ

ОРГАНІЗАТОР ФЕСТИВАЛІВ, ПРОФЕСОР ПРЕСТИЖНОГО МУЗИЧНОГО ЗАКЛАДУ США. ЗА ЩО Б НЕ БРАВСЯ НАШ ЗЕМЛЯК, ВІН УМІЄ ІДЕАЛЬНО ПОЄДНАТИ ВИКОНАВСЬКИЙ СМАК І ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД.

АВТОР: ІВАН ЛЮТИЙ

Олег Крися, безумовно, володіє усіма елементами вищої скрипкової майстерності: незмінно м'яким, навіть у найнапруженіших кульмінаціях, звучанням, завидною врівноваженістю емоцій, справжньою віртуозністю, вільним співом інструмента, прекрасним контактом із оркестром. Йому властива певна витончена зовнішня стрункість, гармонійність, навіть елегантність. Здається, артистові дуже пасували б різнокольоровий каптан і парасоля казкового Олега Лукойє, адже щирими соло метра дива творити і казки на ніч нашіптувати. До речі, про казки. Перед виконанням знаменитого Скрипкового концерту Бетховена він може довго розповідати про використувані у ньому каденції Шнітке. І спробуй зрозуміти, що цікавіше: самі каденції, чи те, як він про них розповідає.

Ще у 1980-х критика вбачала у мистецтві Криси властиву культурі кінця ХХ ст. тенденцію до узагальнення попередніх досягнень. Мабуть, правда. У першому своєму університеті — Львівській музичній школі-десятирічці — він учився паралельно зі скрипалем Богодаром Которовичем, піаністами Олександром Слободяником та Віктором Єресько. Московську консерваторію в 1960-х закінчував із Гідом Кремером, Віктором Третьяковим, Владіміром Співаковим та Олегом Каганом. У 1970-х саме Крися замінив у Квартеті імені Бетховена його першу скрипку, професора Дмитрія Циганова, і 10 років очолював цей ушлавлений колектив. Учень Давида Ойстраха, він саме від свого наставника згодом отримав пропозицію викладати у Московській консерваторії. Перед останніми у своєму житті гастролями Ойстрах, підморгнувши, наказав йому: «Царюй спокійно».

Мало хто з однолітків Криси зважувався на проведення таких масштабних циклів, як «Історія скрипкового концерту» (Київ, сезон 1972/73: від Баха і Гайдна до Бартока і Скряка), «Всі скрипкові концерти Моцарта» і «Всі скрипкові сонати Бетховена» (Москва, сезон 1987/88). Також небагато хто з його колег міг конкурувати із ним у стійкому інтересі до сучасної академічної музики. Важливою віхою на цьому шляху стало знайомство із композитором Альфредом Шнітке. Приводом було виконання Першого концерто-гросо, твору, майже забороненого після еміграції Гідона Кремера — першого його виконавця. Знайомство переросло у міцну дружбу. За ініціативи українця Шнітке створює і присвячує

скрипалеві Фортепіанний квартет на 25 тактів незакінченого Квартету Малера, Згодом з'являється і Третій концерт-гросо. Але найбільшого успіху здобув твір А Паганіні для скрипки соло, написаний композитором до 200-річчя з дня народження італійського композитора, і виконаний Кривою на ювілейному фестивалі у Генуї.

У цьому місті, правда, двадцятьма роками раніше, коли він переміг на конкурсі Паганіні, йому дали можливість грати на інструменті легендарного виконавця. «Коли я уперше взяв скрипку Паганіні в руки, — згадує музикант, — мої пальці почали кам'яніти. У мене був шок! Будьякий скрипаль мене зрозуміє. У мене захоплювало дух, я задихався, мені було страшно. Ті, хто дозволив мені доторкнутися до цього інструмента, розуміли, що відбувається в душі молодій людини у момент зустрічі зі скрипкою Майстра, і дали мені можливість прийти туди кілька днів поспіль, звикати до неї».

Нашому співвітчизникові також двічі пощастило здійснити записи зі скрипками Страдиварі. Зокрема, на інструменті 1714 року — золотого періоду Страдиварі — він записав твори Моцарта. Нині музикант грає на скрипці 1758 року кременця Джованні Батісти Гваданіні. Цей інструмент належить Істменській академії музики у Рочестері, професором якої є зараз Кривою. За контрактом викладач має право грати на ній стільки, скільки тут працюватиме. Подейкують, що у зв'язку з цим він кожного разу із великим задоволенням продовжує свій контракт. А загалом, адаптація до американського життя для Кривою пройшла майже безболісно. Хоча йому й довелося докласти чимало зусиль, щоб привичаїтися до іншого стилю життя, де багато що залежить від наполегливості, таланту, успішної комунікації та удачі.

Втім, нещодавно в нього з'явилося нове захоплення — гра на альті. А що поробиш, коли часом так складно знайти для своїх концертів надійного партнера? Простіше самому стати альтистом і запросити в дует когось із відомих скрипалів. Втіхою для Кривою є згадка про те, що навіть Сфрем Цимбаліст перед сольними концертами завжди вправлявся на альті. Вважав, що після цього на скрипці грається значно легше. ■

ІДА ВОРС

художник, журналіст-концептуаліст

Насильницьке ушляхетнення

Для кожної культурної людини відвідування паризької опери — це подія. Гранд Опера давно оповита надгустим фльором чогось вищого, що солодкий острах оповиває серце, як уявиш себе під її склепінням. І ось я в Парижі. Вперше. І мене запрошують до славетної зали. Настрій піднесений, ще б пак! Навколо, наче за Чеховим, усе красиве: на стінах — позолота, над головою — Шагал. Як глибоко культурна особа, яка звикла шукати відхідних шляхів із храму мистецтва, зауважую в буфеті «Дом Периньон». Істинно інтелігентний осередок. Місця, правда, височенько, під самим Шагалом, але біля різьбленої капітелі. Краса неземна.

Нарешті цікавлюся: а що, власне, слухатимемо? «Штрауса, — відповідають, — «Аріадну на Наксосі». Дивно, ніколи не чула про таку оперету і навіть не уявляла, що цей легковажний жанр відповідає репертуарній політиці. Щиглик по носі «глибоко культурній людині» не забарився. Виявилось: «наш» Штраус — це Ріхард, а не Йоганн. Він опереток не писав, а був серйозним композитором-новатором.

Принишкла, очікую дійства. Потім почався суцільний атональний жах з німецьким речитативом і абсолютно незрозумілим сюжетом. Всі фібри душі «інтелектуала» трищали під натиском композиторських експериментів 70-річної давнини. Зал ревів, а я оскаже-

ніло билася головою об капітель. Такої підлості від прекрасного я не очікувала — надлишок культурного багажу вбивався в мене без попередження, грубим, насильницьким чином. В антракті я намагалася дати драла, та мене перехопили, довго відпоювали в буфеті шампанським і намагалися переконати, що подібне культурне дезертирство — це не комільфо. Останні дві дії я проспала, у знеможі притулившись до капітелі. З театру вийшла зовсім іншою людиною: духовно збагаченою, ушляхетненою, долученою до класики академічного авангарду. І тепер можу за нагоди гордовито кинути: «Ріхард Штраус? А ви хіба не чули?»

Насправді, це лише виглядає, як анекдот. Мені було відверто соромно: моє знання класичної музики обмежується «попсовим» Штраусом і ще кількома розтиражованими іменами. Іноді можна почути, що навкруги надто багато «класики», суцільний загіллюжений мотлох. На жаль, у нас вона існує для маленької купки фахівців та втаємничених слухачів. І якби хтось пояснював у належний час, що Штраусів багато і вони різні, то усілякі «Камеді Клаби» й російська попса були б явищами не масовими, а маргіальними, як і належить їм бути. Я знаю принаймні один спосіб окультурення широких мас — всіх у Гранд Опера, прив'язати до крісел і Ріхардом Штраусом їх. А хто буде пручатися — тих головою об капітель.

Принесені вітром

«МАГІЧНИМ ОКОМ»
ХУДОЖНИК ОЛЕКСІЙ МАЛИХ
ЗАЗИРАЄ В СЕРЕДИНУ РЕЧЕЙ

АВТОР: Мар'яна Прут

ОЛЕКСІЙ МАЛИХ
художник-шаман

Він бачить у будь-якому предметі — від грубої шмати до залишків старого рояля — прасвіт, праїдею, празвуки, карбовану форму празнаків. Інакше кажучи — первісний бульйон образів. Переглядаючи роботи цього київського художника, ловиш себе на думці, що їхні ідеї принесені вітром. Тим, що бачив увесь плін людської історії та зберігає в собі уламки зниклих цивілізацій, спори архаїчних культур, сплячі зародки

первісних форм, яким тільки потрібне поживне середовище, аби знову прорости буйним цвітом. І таким ґрунтом стають полотна та об'єкти Малиха. Вловлена художником проекція давніх символів трансформується у своєрідний стиль модерної архаїки. Аж до буквального, лобового повідомлення таємниці початку світів. Як, наприклад, у серії дерев'яних «Фетишів», котрі відчайдушно повторюють форму сперматозоїдів. Ідоли запліднення — прозора метафора таїни

народження мистецтва. Тому його роботи не просто кортить почепити у себе, наче унікальні прикраси. Вони заворюють, як чарівні скриньки, до них хочеться торкатися в намаганнях розкрити, щоб побачити дивні старовинні скарби. Малих — шаман. Своїм мистецьким камланням він долучає неофітів до незбагненого. Цього літа Олексій близько місяця подорожував Гватемалою. Цікаво, що нашептали йому духи в черговій подорожі паралельними світами? ■

| «Glissando - II», дерево, левкас

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

Благодійний фонд:

**Україно!
Я за тебе!**

здобоможи
намалювати
майбутнє
наших дітей

збір коштів для закупівлі
кувезів для немовлят у
пологові будинки України
Тел.: (044)390-75-75

Наші
грузі:

ЖУРНАЛ
GALLERY
КОЛЛЕКЦІЯ ВИСТАВ

THE Capitalist

Тиждень
УКРАЇНСЬКИЙ www.ti.zh.den.ua

CD

«Йолочка, зажгісь!»

Юркеш — один із небагатьох вітчизняних музикантів, кому вдалося не лише зробити себе, але й у повному розумінні слова переробити. Розпрощатися з трепетним ореолом, нав'язним псевдонімом Юрко Юрченко, аспірантурою при університеті Поплавського і безліччю романтичних, як ніжне цвітіння помідорчика, пісень. Сьогодні він соліст однойменної групи, яка у звуках сповідує панк, а у текстах — стьоб. Уявіть хабанеру з текстом «ми працюємо в школі, щедро дякуємо долі: і доньку, і сина нам дала Україна» та стогнучий акордеон, що виводить Адажіо Альбіноні. Це їхні витівки.

За дебютним альбомом Юрка-оновленого «Ой» настав час «Menuets. Тюльпани в целаФані». Кокетливо-гламурне «приході, тебе я жду» під клавесин змінюється нескінченним Бреговічем, вкрадливими преамбулами на полтавському діалекті а la Олег Скрипка і мантрами на кшталт «добре, що є корупція», «московское время прошло» і «йолочка, зажгісь!» Останнє — присвячення Верці Сердючці. Співак прямим текстом закликає аудиторію ігнорувати її новорічні мюзикли та їхати куди-небудь на Канари чи в село.

Перш ніж грюкнути дверима та піти у вказаному Юркешем напрямі, «на коня» можна послухати його передостанні за списком «11 секунд тиші». Фінальний, не за сезоном березневий «Саун-трек (Ай лав ю)», краще взагалі не вмикати. А якщо і вислухати, то з триповерховим побажанням, щоб у наступному альбомі співак стьобався над самим собою. Колишнім, сьогоднішнім і майбутнім.

ІВАН ЛЮТИЙ

Юркеш. Menuets. Тюльпани в целаФані. — COMP Music Ltd, 2007.

КІНО

Ребуси для профі

У другій частині «Скарбів нації» невтомний Бен Гейтс (Ніколас Кейдж) з незмінними друзями Ебігейл Чейз (Дайан Крюгер) та Райлі Пулом (Джастін Барта) так само напружено розгадують загадки. Але цього Гейтсу замало: тепер шукач пригод не проти стати президентом США. Чому б ні, якщо це допоможе підняти завісу ще однієї таємниці? Тим більше, коли

йдеться про справу державного значення — всесвітній заколот. Тому навіть і не дивуєшся, що після того, як до Гейтса потрапляє сторінка зі щоденника анархіста, який застрелив Лінкольна, — документ відшукується у родинній бібліотеці нашого конспіролога. Аби відстояти чесне ім'я своєї родини і довести, що його пращур не докладав рук до вбивства

ВИСТАВКА

Природа речей

Навіть після того, як Валентин Реунов став відомим на всю Україну, його продовжували називати митцем Андріївського узвозу. Але не того лубочно-торгівельного, на який він перетворився. А тієї вулиці, котрою вона була у 1970-х, коли її «окупували» художники. На Андріївському розташувалася й майстерня Реунова, в якій митець поступово витворював власний світ. Цього року художник пішов з життя, залишивши по собі не тільки полотна, а й велику бібліотеку та колекцію раритетних речей. Майстерня була настільки самобутнім місцем, що близькі та друзі маляра хотіли перетворити її на музей. Писали офіційні листи з проханнями, збирали підписи. Доки безрезультатно.

Реунов добре знався на антикваріаті та цінував красу старожитностей. Тому й моделями для його картин найчастіше слугували дідівські підсвічники, старовинні годинники, унікальні вази. Художник свідомо обрав жанр натюрморту. У 1960-х, коли Реу-

нов починав, це був далеко не найкоротший шлях до успіху — першість вів монументальний живопис. Однак вибір митця дав свої результати. Наразі Реунова вважають чи не найкращим українським фахівцем із зображення «мертвої природи». Переконатися в цьому можна, завітавши на ретроспективу, яка об'єднала понад 100 робіт різних періодів творчості художника.

До 20 січня

Музей сучасного образотворчого мистецтва України
(Київ, вул. Братська, 14)

Анна Шабеко

КНИГА

Нічого особистого

16-го очільника країни, Гейтс знову потрапляє у плутанину непослідовних дій та незрозумілих слів.

Багато кому, як і у першій частині, не вистачатиме екшну, адже для 2-годинного пригодницького фільму зашифрованих розмов «для своїх» може виявитися недостатньо. Проте любителям логічних задачок буде де розвернутися. А шанувальникам кіномистецтва стрічку варто подивитися хоч б заради Хелен Міррен, яка отримала минулорічного «Оскара» за роль у стрічці «Королева». У «Книзі таємниць» вона грає матір головного героя і постає у цілком іншому амплуа. До речі, задля «Скарбів» ще один оскароносець, Ніколас Кейдж, котрий раніше заявляв, що ніколи не зніматиметься в сиквелах, зрадив своїм принципам. Здається, йому сподобалося. Бо вже сьогодні він говорить, що «Скарбів» за його участі має бути якомога більше.

У кінотеатрах України з 1 січня

Олександра Коверзнева

ТЕАТР

Де Фігаро?

Потрапити на «Весілля Фігаро» у постановці Юрія Одинокого вдалося з третього разу — аншлаг. «І навіщо воно мені такими зусиллями?» — думала я під час чергового дзвоника до адміністратора. І даремно. Бо вистава мені сподобалася попри всі упередження щодо легкого жанру. За режисерським задумом, дію моралізаторської комедії Бомарше із Сівільї XVIII ст. перенесено в наш час і, схоже, простір. Протягом одного дня слуга Фігаро (Остап Ступка) має подолати безліч перешкод на шляху до свого шлюбу зі служницею Сюзанною (Наталія Ярошенко), яку домагається його хазяїн — граф Альмавіва (Олексій Богданович). Герої літають на гвинтокрилах, користуються мобілками, силплять словесними шедеврами українського політикуму. А позаяк переклад п'єси зроблений Гнатом Юрою, заповзає жаска підозра, чи не диктував він ці новітні вставки вже з того світу. Безперечно, усталений міф, що багаті — дурні і зіпсуті, а плебей — мети-

ковані й добродесні. Реалії сьогодення суттєво це корегують, перш за все, в критерії моральності. «Новий українець» не буде дарувати служниці діамантові кольє, аби вона з ним «переспала». Сучасна картинка вистави й анахронічний текст Бомарше існують у паралельних вимірах, що дає змогу вчергове здивуватися: як змінюється людина зовні, не змінюючись по суті. Серед акторів, задіяних у виставі, майже ніхто не володіє комічним талантом, але вистава кумедна. Це не показ мод, та костюми персонажів гідні подіуму. Щоб гарно танцювати фламенко, потрібно довго вчитися, проте драйв, з

на психологічну фактуру. Авторка оповідає про своїх ровесників, ніби всі оті рут, йоніни та фелікси, які опинилися в Берліні, Венеції, Тромсо, Празі або американському Остіні — її піддослідні, функціонування яких вона вивчає у польових умовах. Географія не самодостатня, але необхідна. Від чеської «провінційності» або італійських алюзій залежить ракурс сприйняття буденності — героями, авторкою і, нарешті, нами. Германн розповідає не про події, а про можливість того, що ось-ось станеться: перспективи кохання, сум за майбутньою втратою, сподівання на краще, коли усе й так пречудово. І коли, ледь зблиснувши на горизонті, надії розсіюються, ми всі залишаємося сам на сам із емоційною пусткою, привидами почуттів як знаком нашої сучасності.

Вікторія Поліненко

Юдіт Германн. Нічого, крім привидів. — Х.: Фоліо. — 2007.

яким його виконують артисти, важить більше ніж досвід. Тому крилатий вираз «Фігаро тут, Фігаро там» втілений досить переконливо.

Академічний драматичний театр ім. І. Франка (Київ, пл. Франка, 3)

Наталія Шевченко

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

КІНО

ШОУ

ЯНГОЛИ-ВАТРУШКИ

ЖИВОПИС Навіть ті, хто критикують «солодкість» творчості Євгенії Гапчинської, не відмовлять їй у самотності. Художниця не належить до авторів, які перебувають у пошуку. Свое вона вже знайшла — з її картин незмінно дивляться рожевошкі дівчатка та хлопчики, свинки з крильцями і зайчики. Солодощі — особливо вишестійший персонаж. Тут майстрия показує неабиякий професіоналізм: спробуйте підрахувати всі види ласощів на її полотнах — і зрозумієте, про що йдеться. Але така одноманітність не набридає. І хоча доробок мисткині називають по-дитячому наївним, за ватрушками й мереживами стоїть міцна школа. Гапчинська стажувалася в Нюрнберзькій академії мистецтв, потім було замовлення для Віденського музею «Альбертіна», серія робіт для журналу Vogue. Свої картини вона демонструє переважно у власній галереї, де до різдвяних свят відкрилася нова експозиція «Подивіться — я справжній».

До 27 січня
Галерея GARCHINSKA
(Київ, вул. Михайлівська, 16)

ЖІНОЧИЙ ПОГЛЯД

Чим гобелен відрізняється від арт-квілінга можна побачити на виставці «Старе нове свято». Українські майстрині Надія Гедзевич, Наталя Грекова, Олена Шумиліна, Ірина Фоміна демонструють досягнення у галузі ручного ткацтва і артистичного зшивання клаптиків. Експерименти з фактурами, гра візерунків, розмаїття прикрас. Кожне панно — унікальний твір мистецтва.

До 28 січня
Міська художня галерея
(Харків, вул. Чернишевського, 15)

ЗАПАХ ОПЕРИ

ПРОЕКТ Керівник Симфонічного оркестру Національної філармонії Микола Дядюра належить до когорти митців екзальтованих у жесті, але напроцуд послідовних у намірах. Він справедливо вважає, що кожен диригент повинен мати власний абонемент із неповторною концепцією та родзинкою. Враховуючи любов маестро до оперного жанру (в сусідній Національній опері пан Дядюра — постановник «Ярослава Мудрого» Георгія Майбороди і «Норми» Вінченцо Белліні), не дивуймося, що перша половина 2008-го аж до літніх канікул у філармонії пройде під знаком опери. На щастя, приводів у високосному році жанр надасть чимало. Світ святкуватиме 150-річчя Джакомо Пуччіні, 170-річчя Жоржа Бізе, 195-річчя Ріхарда Вагнера і ювілей його однолітка Джузеппе Верді. Наразі відзначаватимемо 190-річчя Шарля Гуно програмою «Дух опери» та сценами з «Фауста».

11 січня
Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

КЛАСИЧНА МІРА

Звучання масштабних полотен Бенджаміна Бріттена у київських залах традиційно пов'язують з диригентом Богодаром Которовичем, скрипалем Дмитром Ткаченком і «Київськими солістами». Цього разу очікується дитяча тематика: «Київські солісти» і хор «Веснянка» виконають святково витриману кантату «Різдвяні гімни».

15 січня
Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

СПОКУТА ГРІХІВ

БОЙОВИК Попри розчарування, яке після першої стрічки «Чужі проти Хижаків» відчули найпалкіші шанувальники кіношних мутантів, продюсери, перечекавши 3 роки, випустили другу частину цього фантастичного бойовика. Атакований Чужими, корабель Хижаків зазнає катастрофи поблизу техаського містечка. Поки Хижаків чекають допомоги, їхні вороги встигають інфікувати невідомою хворобою більшість місцевих мешканців. Нові режисери стрічки — брати Колін та Грег Штрауси — пообіцяли, що у продовженні під назвою «Реквієм» усе буде подорослому. Окрім представників екранного бестіарію, око радуватимуть бійки жадливіх істот та небаченої краси пейзажі далеких планет. Наукова фантастика, в любові до якої в усіх виступах зізнаються автори, імовірно близька. Гірше із земними побутом і людськими почуттями. Але це деталі, адже людей і так багато, а от зустрітися з різноманітними гібридами можна не кожного дня.

У кінотеатрах України
з 10 січня

ЖАНР: ГОРРОР

Головні дійові особи «Парковки» — дівчина, яка любить ходити небезпечними місцями з плоским ведмедиком під пахвою (Рейчел Ніколс), і охоронець підземного гаража, а за сумісництвом маніяк (Вес Бентлі). Місце дії — підземний паркувальний майданчик. Втім, зовнішня простота сюжету оманлива, коли продюсером і сценаристом стрічки є режисер ушлявленого трилера «У пагорбі є очі» Олександр Ажа.

У кінотеатрах України
з 17 січня

ЇХНЕ РІЗДВО

КОНЦЕРТ Кажуть, такого українськi слухачі, глядачі, паничі і керманічі ще не бачили. Повірімо слову. А слово таке: казкове шоу «Наше Різдво» із відчуттям справжнього дива. Древній вертеп на сцені синтезовано із сучасною сценографією. Відеоекрани, яскраве світло, справжній сніг на голову. Будуть «йолки», «палки», ковзанка і масовка на ковзанах. Один із гламурних ведучих, Остап Ступка, зіграє роль чорта. Розважати публіку збираються каскадери і повітряні гімнасти, які своїми відчайдушними трюками відтворюють знамениті вертепні сцени: народження Христа й іділчних Марію та Йосипа в яслах. У музичній програмі — Тарас Чубай із «Плачем Єремії», «Пікардійська терція» з колядками, Олександр Пономарьов із Гімном України, Олег Скрипка за баяном, бандурист Роман Гриньків з найліпшим другом — спеціальним гостем, гітаристом Ел ді Меолою. А ще «Тартак», «Дивні» і хор «Дударик» на додачу.

11 січня
Палац спорту
(Київ, пл. Спортивна, 1)

ШЕВЧЕНКОВА ТЕРЦІЯ

Концерти із візою «На здобуття Шевченківської премії» — суто українське мистецьке явище. Висунення на головну національну нагороду формаций «Пікардійська терція» — не дивина. Поклавши 15 років свого акапельного життя во славу Батьківщини, львівський колектив потребує «цукерок». Натомість він подарує своїм фанам ще одну нагоду долучитися до хорошої музики.

18 січня
МЦКІМ «Жовтневий»
(Київ, вул. Інститутська, 1)

ТЕАТР

ДЖАЗ

РОК

ЗИМОВЕ ЗАГОСТРЕННЯ

КОМЕДІЯ «Алло, це служба довіри? Я стою на краю прірви, що мені робити?» Нагадає анекдот, де психолог-консультант насамкінець радить невірніваженому клієнтові подумати про самогубство. Насправді ж це одна з основних фраз вистави «Санта Клаус — то падлюка». П'єсу створили шестеро французьких акторів, яким бракувало якісної комедії ситуацій з елементами чорного гумору. Режисер Степан Пасічник оцінив їхні зусилля і втілює «Санту» на сцені. У головних героїв спектаклю — Терезита П'єра Мортеза — до діда з ватяною бородою чимало претензій. Вони працюють в офісі телефонної служби допомоги навіть різдвяного вечора. Спочатку їм доведеться втішати «особу», яка видає себе за жінку, а згодом виявляється колишнім чоловіком Терези. Потім до них приєднаються ще кілька нестандартних індивідів, і тоді почнеться небачена катавасія.

12 січня

Харківський драматичний театр імені Т. Шевченка (Харків, вул. Сумська, 9)

ІМПРОВІЗАЦІЯ

Виставу «Королівський експромт» за «Міщанином-шляхтичем» Мольєра з першоджерелом споріднює не текст, а дух епохи. На думку режисера Євгена Курмана, французьке бароко найкраще пізнавати через розгадки, пісні, танці, розіграші, компліменти і пишні костюми. І вже на другому плані — історія пихатого Журдена.

12 січня

Український музично-драматичний театр ім. В. Василька (Одеса, вул. Пастера, 15)

1+3

ДЕБЮТ Випускник Київської музичної академії ім. П. Чайковського, учасник численних європейських фестивалів, саксофоніст і композитор Віталій Іванов першим відкриватиме післяноворічне «Jazz Коло». У столиці він виступить із організованим 2006 року Квартетом, до складу якого входять також піаніст Домінік Ваня, контрабасист Міхал Ярос і Бартек Старомейські, який відповідає за якість ударних. За плечима цих молодих музикантів значний досвід: сольні концерти, співпраця з відомими артистами, нагороди джазових конкурсів, студійна робота. Колектив виконує переважно композиції свого керівника, його варіанти джазових стандартів, а також твори українського автора Павла Шепети. Оскільки Квартет Віталія Іванова — формація зовсім свіжа, познайомитися з творчістю ансамблю лише одна нагода: зі сцени, наживо. Дебютний CD наразі лише готується до запису.

15 січня

Український дім (Київ, вул. Хрещатик, 2)

JAZZPER FEST

Організатори фестивалю сучасного джазу вирішили, що музика не може стояти осторонь серйозних проблем. Тому Jazzper fest присвячено екології, а звукову абстракцію доповнюватиме тематичний відеоряд. На Водохрещта 7 годин поспіль гратимуть Kaktus Fresh, Shopping Hour, Magnifika group, Acoustic Quartet, S.Mart. Sound, Trpio Сергія Овсяннікова.

19 січня

Харківський драматичний театр імені Т. Шевченка (Харків, вул. Сумська, 9)

ФІЛОСОФІЯ ЗВУКА

МІКС Місяць тому на світовому суперфіналі The Global Battle of the Bands — 2007 українська група «АтмАсфера» посіла престижне 4-те місце. Журі конкурсу, що складається виключно з музикантів і продюсерів культових гуртів, оцінило своєрідність звучання колективу, який зумів в один казан залити фанк, джаз-рок, трип-хоп, арт-рок, фолк, хард-кор, елементи класичної музики і при цьому не погнуту в какофонії. Аби відобразити гаму власних емоцій, кияни використовують не лише різні стилі та екзотичні інструменти, але й вербальні «чари», читаючи мантри на санскриті. Відтак і назва гурту — не так данина словесній грі, як натяк на сполучення найкращого, що пропонують Схід і Захід. Легковажний античний атмас, тобто «повітря», музиканти замінили на ведичну «атму», яка означає індивідуальність. Сфера ж залишилася сама собою — оболонкою, що оточує особу і творить її світ.

12 січня

Львівська обласна філармонія (Львів, вул. Чайковського, 7)

НА ДВОХ

Вокал, гітара, труба, блок-флейта, перкусія, клавішні — все це про «Вечний пріют». Якщо не бачив жодного його виступу, то й не скажеш, що з усім цим мелодійним господарством поряються лише двоє. Симферопольський дуєт Романа Єзика та Ігоря Нескубіна сповідує живу музику, любить поетичні імпровізи, а за стилем ближче всього до артроку, індастріалу та психоделіки.

16 січня

Арт-кав'ярня «Агата» (Харків, вул. Революції, 11)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«ДАЙТЕ, ДЯДЬКУ, П'ЯТАКА!»

Вокальний квінтет «Україня» з різдвяними піснями авторськими композиціями.

12 січня. Будинок актора (Київ, вул. Ярославів Вал, 7)

ДИСКО-ХІТИ 1990-Х

Збірна солянка — Rednex, Culture Beat, Богдан Тітомір, Haddaway, Ані Лорак, «Грін Грей» з найкращими піснями.

12 січня. Палац спорту (Київ, пл. Спортивна, 1)

«ОДРУЖЕННЯ»

Вигадана Миколою Гоголем неймовірна історія про чиновника з матримоніальними амбіціями.

12 — 13 січня. ЦСМ «Дах» (Київ, вул. В. Васильківська, 136)

«БОБРИ»

Старий Новий рік з вокально-інструментальним заповідником з Москви.

13 січня. Bar Gung'Yo'bazz (Донецьк, бул. Шевченка, 3)

«РІЗДВЯНЕ СУЗ'Я ЗІРОК»

Авторський проект заслуженої артистки України Наталії Кравченко за участі Національного академічного симфонічного оркестру України та капели «Думка». У програмі твори Бетховена, Брамса, Мендельсона.

16 січня. Національна філармонія України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

«ВІРТУОЗИ МОСКВИ»

Уславлений ансамбль під керівництвом Владіміра Співакова.

16 — 17 січня. Львівський театр опери і балету (Львів, просп. Свободи, 28)

ВОКАЛ І ОРГАН

Каччині, Страделла, Вівальді, Марчелло, Перголезі у виконанні Валентини Антоноук (сопрано), Валерія Антоноука (фортепіано) і Володимира Кошуби (орган).

17 січня. Будинок органної та камерної музики (Київ, вул. В. Васильківська, 77)

МАНДРІВНІ ДЯКИ

Етно-ф'южн вечорниці від гурту «Вертеп».

11 січня. Клуб «Химера» (Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 23)

12 січня. Клуб «Майдан» (Луцьк, вул. Бойка, 2)

13 січня. Клуб «Лялька» (Львів, пл. Данила Галицького, 1)

18 січня. «Рок-кафе» (Дніпропетровськ, Набережна Перемоги, 106а)

РІЗДВО Свята відбуваються кожен Божий день, просто ми їх не помічаємо. Скільки себе пам'ятаю, на запитання «Що робитимеш на Новий рік?» батько замислювався, і, не змінюючи постави й погляду, відповідав — «Спати буду». На запитання «Що робитимеш на Різдво» батько упевнено говорив — «Кутю їсти буду». В цю мить зима перетворювалася на засніжені горіхові дерева дідової садиби та гомінкі різдвяні балачки, які було чути з-за руби. Свято тривало. У грубі тріскотіли дрова, звечора наколоті батьком. Я досі відчуваю запах свіжого сіна і калени над грубою. ■

**МИХАЙЛО
КОРИШОВ**

**НАТАЛЯ
ПЕТРИНСЬКА**

ИНФАНТИЛЬНІ КІНООБРАЗИ

Якось довелося дискутувати з друзями про образ чоловіка в найпопулярніших радянських фільмах, що часто демонструють у святкові дні. Ми намагалися дійти згоди, чи завжди пересічний «совковий» чоловік зображується як інфантильний інтелігент з невизначеними поглядами на життя. Принаймні у цьому переконує кіношне існування Жені Лукашина, Анатоля Новосельцева, Юрія Деточкина, Шуріка та Васілія Кузякіна. Нині їх можна назвати типовими «підкаблучниками». Друзі не погоджувалися, їхнім залізним аргументом були образи мужніх військових та постать Гоші з «Москва слезам не веріт». Мовляв, Гоша — справжній мужик, радянський мачо. Проте я думаю, що Гоша з'явився лише для того, щоб пом'якшити надто фемінізований образ головної героїні. ■

ЛИСТІВКИ ПОШТОЮ Коли ви востаннє надсилали листівку поштою чи знаходили їх у своїй поштової скриньці? Я, особисто — дуже давно. Вітання зі святами приходять тепер SMS чи електронним листом. Здавалося б, так зручніше, швидше та дешевше. Проте інколи так хочеться потримати в руках яскраво розмальований клаптик цупкого паперу з написом «З Різдвом Христовим!», обов'язковими штампом та маркою. Бо таку листівку можна читати повільно, а не швидко пролистувати на моніторі мобільного чи комп'ютера. Її можна покласти на полицку й тишитися щоразу, коли черговий раз натикаєшся на неї, витираючи пил. Такі листівки живуть довше. ■

**НАТАЛІЯ
ВАСЮТИН**

**ОЛЕНА
ЧЕКАН**

ПРИВЕТ СУРГУТУ! В Єгипті все чудово, окрім наших дітей. Вони постійно верещать. Втекла від них аж на кордон із Суданом. Всі мешканці готелю із західної Європи, є діти, навіть немовлята, але — тихо. За день з'явилося подружжя з Сургуту з янголятком років п'яти. І тут зі мною почало коїтися щось недобре. Почувши черговий вереск: «Марожино!», також закортіло. Виявилось — тільки дітям, дорослим — зась. Підзиваю янголятку: — Детка, ти водку пийош? — Нет. — Хочеш попробувать? — Да. — Давай, ти мене возьмиш морозенос, а я тебе — водки. Біжить з морозивом: — Тьотя, а правда, ти пошутіла? За зустрічі ми змовницьки посміхалися одна одній. Батькам не здала. Наші діти — найкращі в світі! ■

МАВПОЧКИ Перед входом до Музею СБУ стоїть пам'ятник Івану Богуну. Колись тут був, звісно, пам'ятник Феліксу Держинському. Але нагорі вирішили «зістарити» традицію вітчизняних спецслужб майже на три століття — тепер їхній відлік ведуть від Богуну. На екскурсії в Музей я дізналася, що Богун самотужки здобував безцінну інформацію, подорожуючи шляхами України під виглядом циркача, чи пак, комедіанта. Мав при собі двох мавпочок, аби веселити посполитих. «Отже, бачте, — гід з викладацьким досвідом вдався до популізму, — навіть мавпочки працювали на незалежність України». Мимоволі посміхнешся вивіреному пасажу, а посмішка раптом та й заціпеніє... ■

**ОЛЬГА
МИХАЙЛОВА**

**ВАСИЛЬ
ВАСЮТИН**

ЛЕВИ НЕ ВИННІ Жінки, які служать у шведській армії, звернулися до Євросуду, протестуючи проти дискримінаційної політики командування. Вони вимагають прибрати із зображення лева на військовій емблемі — елемент, який підтверджує його належність до сильної половини людства. Проти виступили геральдисти — наявність первинної чоловічої статевої ознаки у лева на гербі є традиційним для Швеції, а ось «обрізаним» левом нагороджували переможених ворогів. Шведський лев схожий на львівського, з шевронів міліціонерів та вояків, які служать на Галичині, — щоправда, у своїй цнотливій версії. От і гадай після того, чи наші військовики заздалегідь убезпечилися від нападок феміністок, а чи розписалися у своєму безсиллі? ■

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

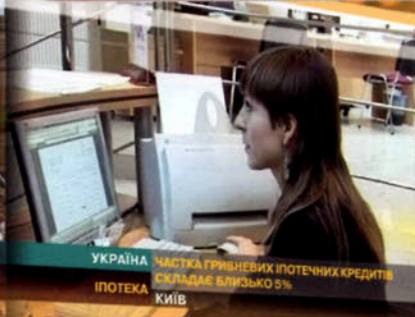
Коли ти хочеш знати

24

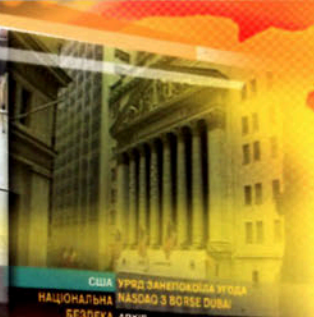
Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

УКРАЇНА РЕГІОНАЛИ ЗНОВУ "З'ЯСУВАЛИ"
СТОСУНКИ З БЮТІВЦЯМИ
КИЇВ

УКРАЇНА ЧАСТКА ГРИВНЕВИХ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ
СКЛАДАЄ БЛИЗЬКО 5%
ІПОТЕКА КИЇВ

США УРІД ФАКТОРОВА ІГОДА
НАЦІОНАЛЬНА МАСОВА З ВІСЬОЮ ДОБА
БЕЗПЕКА АРХІВ

ЄВРОСОЮЗ ЄВРОПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ
ВХОДЖЕННЯ 9 КРАЇН ДО ЗОНИ ШЕНГЕНУ
ШЕНГЕНСЬКА ЗОНА СТРАСБУРГ

ІСПАНІЯ ЗУСИЛИЛ "HONDA" СКОНЦЕНТРОВАНІ
НА СЕЗОНІ 2008-ГО РОКУ
ФОРМУЛА-1 АРХІВ

США РАЙН БАРІЗ
ФЕСТИВАЛЬ WIRED NEXTFEST
КОМПАНІЯ AIRSCOOPER CORPORATION

КИТАЙ ПЕРІС ХІЛТОН "ЗАСВІТИЛАСЯ"
НА MTV STYLE AWARDS
ШОУ MTV ШАНХАЙ

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ ЕМІ БАЙХАУС НАКРАЩА
МОВО AWARDS
ЛОНДОН

10 080 хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації

764 новинних сюжети за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі

105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини

65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу

24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію

8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в кабельних мережах, в ефірі та з супутника

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 228-05-66
office@book-ye.com